

Πανεπιστημίου Ποδη

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ | ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2008 | ΤΕΥΧΟΣ 25

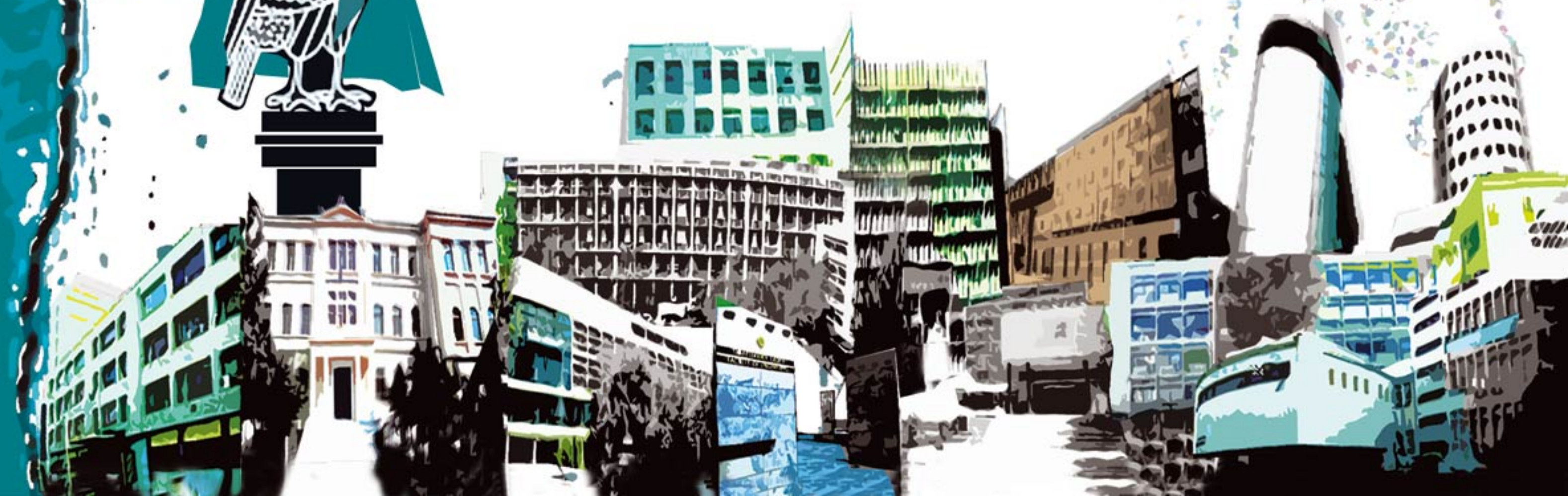
> Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα
με διαχρονικές
πνευματικές αξίες
που από την εποχή
της ίδρυσης του
με τον εκπαιδευτικό δημοτικισμό
και τα φωτεινά ονόματα
των καθηγητών του,
εκείνης της εποχής,
προσέφερε πολλά
στο χώρο του πνεύματος,
της γλώσσας, της τέχνης
και του πολιτισμού.

Στο ίδιο πνεύμα συνεχίζει και σήμερα
έχοντας μπροστά του τις προκλήσεις του 21ου αιώνα.

Πανεπιστημίου
Ποδη

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2008 | ΤΕΥΧΟΣ 25

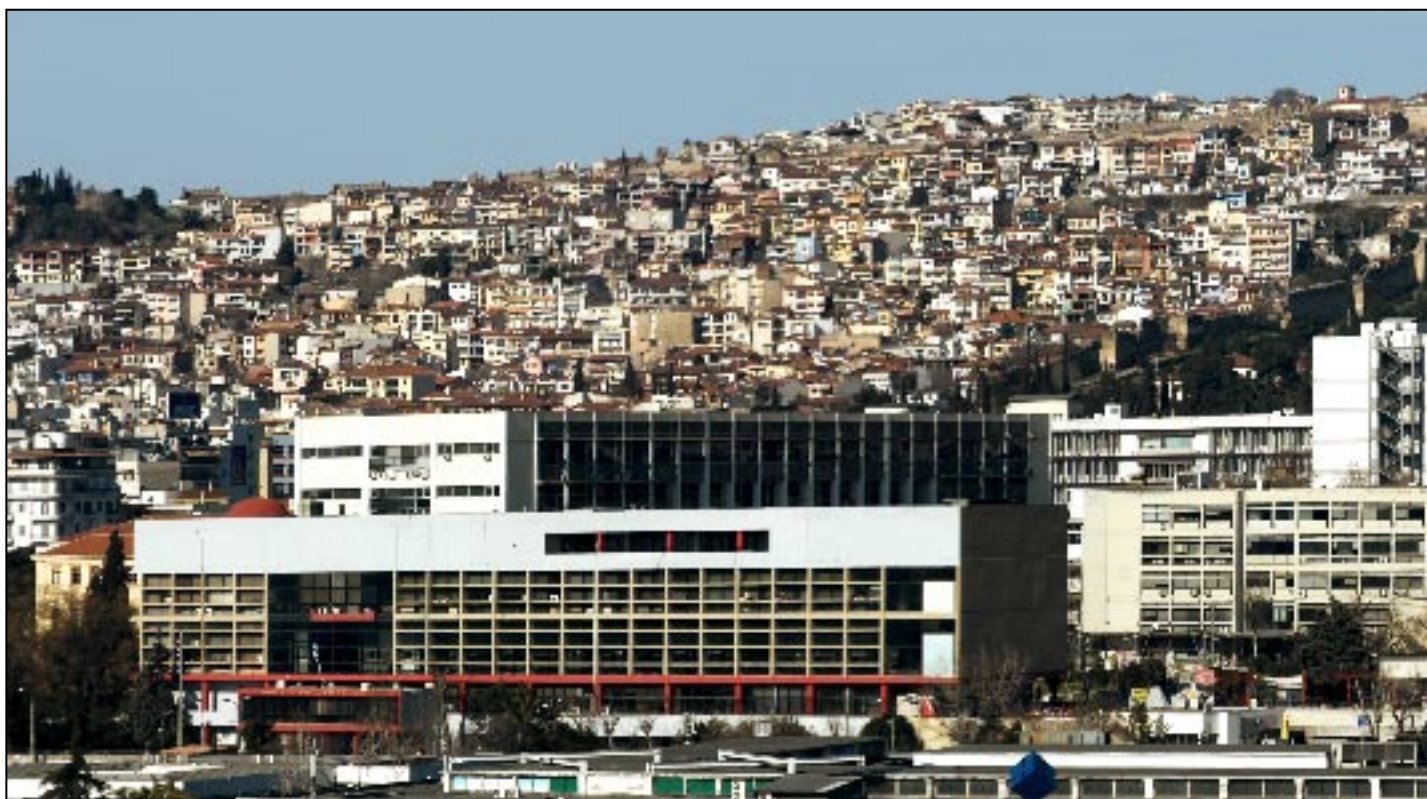
Α ? ??? ????? ?????? ?????????? ??? ???? ????? ?????? ?????????? ??
 ?????????? ?????????? ?????? ??? ????? ??? ?????. ?????? ????? ??? ?????
 ?????? ?????????? ?????? ??? ?????? ?????????? ?????????? ?? ?????????? ??????????
 ?????? ??? ?????? ??? ?????. ?????????? ?????? ??? ?????? ?????????? ?????????? ??
 ?????????? ?????????? ?????? ??? ?????? ??? ?????? ?????????? ?????????? ?????? ???
 ?????? ?????????? ?????????? ?? ?????????? ?????????? ?????? ??? ?????? ??? ??????
 ?????????? ?????? ??? ?????? ?????????? ???.

????? /???

??????? ???? ???? ?????

????? ??? ?????????? ?????? ??? ?????? ?????????? ?????????? ??
 ?????????? ?????????? ?????? ??? ?????? ??? ?????. ?????????? ?????
 ??? ?????? ?????????? ?????????? ?? ?????????? ?????????? ?????? ???
 ?????? ??? ?????? ?????? ??? ?????? ?????????? ?????????? ?? ??????
 ?????? ??? ?????? ?????????? ?????????? ?? ?????????? ??????????
 ?????????? ?????? ?????? ??? ?????? ?????????? ?????????? ?? ??????????
 ?????????? ?????? ?????????? ?????????? ?????? ??? ?????? ??? ??????
 ?? ?????????? ?????????? ?? ?????????? ?????????? ?????? ??? ?????? ??? ??????
 ?????????? ?????? ??? ?????? ?????????? ?????????? ?? ?????????? ?????????? ?????? ???
 ?????? ??? ??.

Η συντακτική επιτροπή

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΠΡΟΧΩΡΑ ΣΤΙΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΤΟΥ ΚΛΕΙΝΟΝΤΑΣ ΤΑ ΑΥΤΙΑ

Νέοι πονοκέφαλοι στην

Ρεπορτάζ
Δημήτρης Κρανιώτης

Σοβαρούς προβληματισμούς έχουν προκαλέσει στην πανεπιστημιακή κοινότητα η ψήφιση του νέου νόμου για την έρευνα, η επικείμενη αναγνώριση των κέντρων ελευθέρων σπουδών σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το θέμα των συμβασιούχων διδασκόντων.

Προβληματισμός σχετικά με τρία ακανθώδη ζητήματα διακατέχει την πανεπιστημιακή κοινότητα την παρούσα περίοδο. Ο νέος νόμος για την έρευνα και την τεχνολογία, η επικείμενη αναγνώριση των τίτλων που χορηγούν τα κέντρα ελευθέρων σπουδών και το σημαντικό θέμα των συμβασιούχων διδασκόντων, των οποίων η ανανέωση της σύμβασης εκκρεμεί απασχολούν ήδη για αρκετό χρονικό διάστημα πρυτανικές αρχές, πανεπιστημιακούς και φοιτητές.

Έτσι, αφενός τα νέα δεδομένα που διαμορφώνονται αναφορικά με αυτά τα ζητήματα και αφετέρου ο νέος κύκλος προβληματισμών και κατάθεσης απόψεων και επιχειρημάτων, διατηρούν την τριπλή αυτή θεματολογία στο ζενίθ της επικαιρότητας στα ελληνικά πανεπιστήμια, χωρίς ωστόσο να παύουν να αποτελούν πονοκέφαλο και οι αναμενόμενες κυβερνητικές ρυθμίσεις για τις μεταπτυχιακές σπουδές, όπως και το πρότυπο εσωτερικού κανονισμού των Α.Ε.Ι. που κατέθεσε το Υπουργείο Παιδείας.

Αντιδράσεις ενάντια στο νομοσχέδιο για την έρευνα

Παρά τις ενστάσεις, τους προβληματισμούς και την επισήμανση από πλευρά της πανεπιστημιακής κοινότητας των κινδύνων που ελλοχεύουν από την εφαρμογή του, ο νέος νόμος για την έρευνα και την τεχνολογία αποτελεί από τις 6 Μαρτίου πραγματικότητα.

Όλο το προηγούμενο διάστημα, εκφράστηκαν οι ανησυχίες για την επικείμενη συρρίκνωση που θα επιφέρει η συγκεκριμένη πρόταση νόμου στην έρευνα που διεξάγεται στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Παράλληλα, διατυπώθηκαν προτάσεις για τη στήριξη και βελτίωση της παραγόμενης έρευνας, τη διαρκή σύνδεσή της με την παρεχόμενη εκπαίδευση, καθώς και για την ανάγκη ανάπτυξης των υλικοτεχνικών υποδομών.

ΤΟΥ ΣΤΙΣ ΑΝΤΙΡΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΦΥΛΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΔΙΑΤΥΠΩΝΟΥΝ ΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Όμως, η κατάθεση στη Βουλή και η ψήφιση του νομοθετήματος («εν μέσω εξεταστικής περιόδου», όπως καταγγέλλει η Πανελλήνια Ομοσπονδία Συλλόγων Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού), δείχνει ότι η ηγεσία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων απλά «προσπέρασε» τόσο τους προβληματισμούς, όσο και τα αιτήματα των πανεπιστημιακών. Στις 20 Φεβρουαρίου, ημέρα ψήφισης των πρώτων άρθρων του νομοσχεδίου, οι σύγκλητοι του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών εξέδωσαν ανακοινώσεις, στις οποίες αποτυπώνεται η αντίθεση των πανεπιστημίων στο νέο νόμο. Στις αποφάσεις των συγκλήτων υπογραμμίζεται ότι «κατά κανένα τρόπο δεν θα πρέπει να θιγεί η διεξαγόμενη έρευνα στα πανεπιστήμια, είτε με τη μορφή διοικητικών δυσκολιών είτε με τη μορφή μείωσης ή διακοπής της χρηματοδότησης και της υποστήριξής της».

Ταυτόχρονα, επισημαίνουν ότι η αξίωση αυτή «δεν συμπεριλαμβάνεται σε ουδεμία παράγραφο του νομοσχεδίου». Επιπλέον, αναφέρονται στους μεταπτυχιακούς φοιτητές, ζητώντας «η αντιμετώπισή τους (π.χ. υποτροφίες, ασφάλιση, προϋπηρεσία) να είναι η αυτή ανεξάρτητα από το χώρο διεξαγωγής της έρευνας» (απόφαση συγκλήτου Α.Π.Θ.). Τέλος, επαναλαμβάνεται για ακόμη μία φορά η πάγια θέση της πανεπιστημιακής κοινότητας ότι «η εκπαίδευση και η έρευνα είναι έννοιες αλληλένδετες και "προϋποθεσιακές" η μία για την άλλη στην ανώτατη εκπαίδευση», ενώ διατυπώνεται εκ νέου το αίτημα για «ικανοποιητική χρηματοδότηση της έρευνας, η οποία βρίσκεται στα χαμηλότερα επίπεδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (αύξηση από 0,6% τουλάχιστον στο 2%)» και αποτελεί «βασική προϋπόθεση για την πρόοδό της».

Νέοι πονοκέφαλοι στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Η έρευνα στη σύνοδο των πρυτάνεων

Στο ίδιο μήκος κύματος κυμάνθηκε και η ενημέρωση που εκδόθηκε σχετικά με τις εργασίες της 57ης συνόδου των πρυτάνεων και προέδρων των διοικουσών επιτροπών των ελληνικών πανεπιστημίων, που πραγματοποιήθηκε στην Κομοτηνή από 29 Φεβρουαρίου έως 1 Μαρτίου.

Σύμφωνα με αυτή, «πολλά πανεπιστήμια εξέφρασαν την απογοήτευσή τους για τη δυσμενή αυτή εξέλιξη και η σύνοδος επέμεινε στα κριτικά σχόλια των προηγούμενων συνόδων». Επιπλέον, η σύνοδος αποφάσισε τη συγκρότηση επιτροπής «η οποία θα επιχειρήσει να επηρεάσει θετικά για τα πανεπιστήμια τα υπό έκδοση προεδρικά διατάγματα».

Συμβασιούχοι σε αβεβαιότητα

Εκτός, όμως από το φλέγον ζήτημα της έρευνας, την 57η σύνοδο απασχόλησε και το θέμα που έχει προκύψει τους τελευταίους μήνες με διδάσκοντες των πανεπιστημίων, των οποίων η σύμβαση έχει λήξει και δεν έχει ανανεωθεί.

Οι θέσεις της συγκλήτου στο νόμο για την έρευνα

Η σύγκλητος του Α.Π.Θ., στη συνεδρίαση της 20-2-2008 προέβη σε συζήτηση για το νομοσχέδιο περί έρευνας, το οποίο κατατέθηκε στη βουλή προς ψήφιση, και κατέληξε στις ακόλουθες επισημάνσεις:

- Υπάρχει μια σαφής τάση περιφερειοποίησης της έρευνας που διεξάγεται στα Α.Ε.Ι., στα οποία, σημειωτέον, υλοποιείται το 70% περίπου της έρευνας που διεξάγεται στη χώρα μας. Η σύγκλητος τονίζει ότι η εκπαίδευση και η έρευνα είναι έννοιες αλληλένδετες και προϋποθεσιακές η μία για την άλλη στην ανώτατη εκπαίδευση.
- Ο νέος νόμος δεν συγκεκριμενοποιεί ρητά τη δυνατότητα των Α.Ε.Ι. να δημιουργούν και να λειτουργούν τα αντίστοιχα ερευνητικά κέντρα, που προβλέπονται για το Υπουργείο Ανάπτυξης, στο κεφάλαιο Ε' του νέου νόμου.
- Θεωρεί ότι βασική προϋπόθεση προόδου της έρευνας αποτελεί η ικανοποιητική χρηματοδότησή της, η οποία βρίσκεται στα χαμηλότερα επίπεδα της Ε.Ε. (αύξηση από 0,6% τουλάχιστον στο 2,0%).
- Χρειάζεται απλούστευση των πολύπλοκων διοικητικών

διαδικασιών, οι οποίες διαφαίνεται ότι θα προκύψουν από τη δομή και την οργάνωση του σχεδιασμού - υλοποίησης της έρευνας, όπως αυτές διατυπώνονται στο σχέδιο νόμου.

- Η συμμετοχή των καθηγητών των Α.Ε.Ι. στα όργανα σχεδιασμού και εφαρμογής του νόμου, τα οποία προβλέπονται στο νομοσχέδιο, δεν προσδιορίζεται ρητά και ποσοτικά. Κατ' ακολουθία δεν είναι βέβαιη η αναλογία του ρόλου τους και πολύ περισσότερο η συμμετοχή τους στα όργανα αυτά.
- Κατά κανένα τρόπο δεν θα πρέπει να θιγεί η διεξαγόμενη έρευνα στα πανεπιστήμια, είτε με τη μορφή διοικητικών δυσκολιών είτε με τη μορφή μειώσεως ή διακοπής της χρηματοδότησεως και της υποστηρίξεώς της. Τούτο δεν συμπεριλαμβάνεται σε ουδεμία παράγραφο του νομοσχεδίου. Η δε αντιμετώπιση των μεταπτυχιακών φοιτητών (π.χ. υποτροφίες, ασφάλιση, προϋπηρεσία) να είναι η αυτή ανεξάρτητα από το χώρο διεξαγωγής της έρευνας.

Μόνο στο Α.Π.Θ., υπάρχουν αυτή τη στιγμή 80 περίπου συμβασιούχοι, που καλύπτουν διαρκείς και πάγιες ανάγκες σε νεοσύστατα τμήματα ή σε άλλα με περιορισμένο αριθμό μόνιμου προσωπικού, ενώ σε πανελλαδικό επίπεδο οι συμβασιούχοι διδάσκοντες ανέρχονται σε 2.500, αποτελώντας το 1/4 των διδασκόντων των πανεπιστημίων. Το πρόβλημα που έχει δημιουργηθεί αφορά στην απαγόρευση πρόσληψης διδασκόντων (με το προεδρικό διάταγμα 407/80) σε ένα Α.Ε.Ι., στο οποίο έχουν ήδη συμπληρώσει τρία έτη διδασκαλίας. Επιπλέον, έχει αρκετές φορές επισημανθεί η καθυστέρηση της έγκρισης των απαραίτητων πιστώσεων, καθώς και η ανάγκη αύξησης των αποδοχών τους.

Η απόφαση της 57ης συνόδου των πρυτάνεων ζητά από την πολιτεία «να εξετάσει το ενδεχόμενο νομοθετικής ρύθμισης για όσους υπηρετούν για περισσότερα από 3 χρόνια και η σύμβασή τους να μετατραπεί σε σύμβαση αορίστου χρόνου». Παράλληλα, η Π.Ο.Σ.Δ.Ε.Π. ζητά «να καταργηθεί το απαράδεκτο καθεστώς των εποχιακών διδασκόντων, με προκήρυξη αντίστοιχων θέσεων διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού, ώστε [...] να ενταχθούν μέσα από κανονικές διαδικασίες στο πανεπιστήμιο».

Τι μέλει γενέσθαι με τα κέντρα ελευθέρων σπουδών;

Η εφαρμογή της κοινοτικής οδηγίας σχετικά με την αναγνώριση των τίτλων που προσφέρουν τα κέντρα ελευθέρων σπουδών (Κ.Ε.Σ.), που λειτουργούν στη χώρα μας ως παραρτήματα ευρωπαϊκών πανεπιστημίων, αποτελεί ένα ακόμη σημείο τριβής πανεπιστημίων και πολιτικής ηγεσίας. Δεδομένου ότι η σχετική ρύθμιση για τα κέντρα θα πραγματοποιηθεί εντός της άνοιξης, η πανεπιστημιακή κοινότητα εκφράζει τους σοβαρές της ανησυχίες για τις ριζικές αλλαγές που θα επιφέρει αυτή στην ανώτατη εκπαίδευση. Το θέμα απασχόλησε την 56η σύνοδο των πρυτάνεων κατά τη διάρκεια των εργασιών της στην Καλαμάτα από 2 έως 3 Νοεμβρίου.

Στην απόφαση που εκδόθηκε σημειώνεται ότι η θέση των ελληνικών πανεπιστημίων «είναι αντίθετη με την κοινοτική οδηγία του 2005». Για το λόγο αυτό «καλούν την κυβέρνηση να εξαντλήσει κάθε νόμιμο μέσο για την μη υλοποίησή της». Επιπλέον, υπογραμμίζουν την ανάγκη «να καθοριστούν αμέσως αυστηρές προδιαγραφές ελέγχου και λειτουργίας τους» σε περίπτωση που η προηγούμενη απαίτηση δεν είναι εφικτή.

Ο πρύτανης του Α.Π.Θ., καθηγητής Αναστάσιος Μάνθος, εξέφρασε την αντίθεσή του στην εφαρμογή της κοινοτικής οδηγίας για τα Κ.Ε.Σ. υπογραμμίζοντας ότι «τα της παιδείας θα πρέπει να αφορούν μόνο το κάθε κράτος», ενώ ο προεδρεύων της συνόδου, καθηγητής Κωνσταντίνος Δημόπουλος τόνισε ότι «τα Κ.Ε.Σ. έχουν πολλά προβλήματα και ο τρόπος λειτουργίας τους είναι τουλάχιστον απαράδεκτος». Οι πρυτανικές αρχές των ελληνικών πανεπιστημίων απαιτούν να αποκτήσουν αποφασιστικές αρμοδιότητες στο θέμα του ελέγχου των κολεγίων. Ωστόσο, η απαίτηση αυτή δεν βρίσκει σύμφωνη όλη την πανεπιστημιακή κοινότητα, καθώς ο γενικός γραμματέας της Π.Ο.Σ.Δ.Ε.Π. προέβλεψε ότι «σε περίπτωση που τα πανεπιστήμια μπουν στον ελεγκτικό μηχανισμό των Κ.Ε.Σ., θα είναι σαν να αλλάζει το άρθρο 16».

Τίμησαν το δάσκαλο, το συνταγματολόγο, τον ενεργό πολίτη

Με το βραβείο της εξαιρετικής πανεπιστημιακής διδασκαλίας στη μνήμη του Βασίλη Ξανθόπουλου και του Στέφανου Πνευματικού τιμήθηκε ο καθηγητής του Τμήματος Νομικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Αντώνης Μανιτάκης.

Το βραβείο προκηρύσσεται από το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας και απονέμεται σε πανεπιστημιακό δάσκαλο από το χώρο των κοινωνικών επιστημών κάθε τρία χρόνια. Η επιλογή αυτή αποτελεί μεγάλη τιμή τόσο για τον ίδιο τον καθηγητή Μανιτάκη, όσο και για τη διδακτική μονάδα του Συνταγματικού Δικαίου και ολόκληρο το Τμήμα Νομικής.

Η εκδήλωση απονομής πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα, στην αίθουσα της Παλαιάς Βουλής τη Δευτέρα 17 Δεκεμβρίου, από τον πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας Κάρολο Παπούλια, παρουσία του πρώην προέδρου Κωστή Στεφανόπουλου, του προέδρου της Βουλής των Ελλήνων Δημητρίου Σιούφα, του πρύτανη του Α.Π.Θ., καθηγητή Αναστασίου Μάνθου και της αντιπρυτάνεως του Α.Π.Θ., καθηγήτριας Αθανασίας Τσατσάκου. Η προσφώνηση του τιμώμενου έγινε από τον ομότιμο καθηγητή αρχαίας ελληνικής φιλολογίας του Α.Π.Θ. Γρηγόρη Σηφάκη. Στην αντιφώνησή του ο τιμώμενος ανέπτυξε το θέμα «Τι το κύριον της Πολιτείας εστί».

Αφοσιωμένος στο έργο του

Εμπνευσμένος από τη διδασκαλία του Αριστόβουλου Μάνεση, ο καθηγητής Αντώνης Μανιτάκης διδάσκει επί τριάντα χρόνια συνταγματικό δίκαιο στο Τμήμα Νομικής του Α.Π.Θ. με προσήλωση στο λειτούργημα του δασκάλου και αφοσίωση στην έρευνα και στην επιστήμη. Το πολυσχιδές έργο του εκτείνεται από την πολιτική φιλοσοφία (με την έννοια του Αριστοτέλη), την έρευνα και στοχασμό επάνω στο ελληνικό και στο ευρωπαϊκό συνταγματικό δίκαιο, ως τη συγγραφή μεγάλων συγκεντρωτικών έργων αναφοράς.

Είναι διευθυντής δύο επιστημονικών σειρών στις εκδόσεις Σάκκουλα, του γνωστού οίκου νομικών εκδόσεων, επιμελητής πολλών συλλογικών εκδόσεων, πρόεδρος και συνιδρυτής του Ομίλου Συνταγματολόγων «Αριστόβουλος Μάνεσης», μέλος της συντακτικής επιτροπής του περιοδικού το «Σύνταγμα», νομικός της πράξης, με πλήθος δημοσιευμένες και αδημοσίευτες γνωμοδοτήσεις και παραστάσεις στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Το πλούσιο και αδιάκοπο συγγραφικό του έργο, που συμπεριλαμβάνει 11 μονογραφίες και 110 μελέτες, γραμμένες στα ελληνικά και στα γαλλικά, δομείται γύρω από τρεις βασικούς άξονες: κράτος δικαίου και δικαιώματα, δημοκρατία, και γενική θεωρία και ερμηνεία του συντάγματος.

...και ενεργός πολίτης

Εκτός όμως από διανοούμενος συγγραφέας και δάσκαλος, ο καθηγητής Αντώνης Μανιτάκης δεν έπαψε ποτέ να είναι ενεργός πολίτης με πολιτικό λόγο και συμμετοχή

Ο καθηγητής του Α.Π.Θ. έχει να επιδείξει ένα πολυσχιδές έργο που ξεκινά από την επί 30 χρόνια διδασκαλία του συνταγματικού δικαίου στο Τμήμα Νομικής, επεκτείνεται στην πολιτική φιλοσοφία με την έρευνα και το στοχασμό επάνω στο ελληνικό στο ευρωπαϊκό συνταγματικό δίκαιο και φθάνει μέχρι τη συγγραφή μεγάλων συγκεντρωτικών έργων αναφοράς.

σε κινήσεις πολιτών που υψώνουν δημόσια φωνή διαμαρτυρίας αντιδρώντας σε κακώς κείμενα ή κακώς επιχειρούμενα στη δημόσια ζωή της χώρας. Από τους αγώνες του «1-1-4» για την υπεράσπιση της δημοκρατικής νομιμότητας, στη δεκαετία του '60, όντας φοιτητής, έως τα πρόσφατα χρόνια, οπότε και διετέλεσε επί σχεδόν δύο δεκαετίες πρόεδρος της Ένωσης Πολιτών Θεσσαλονίκης για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό, μιας οργάνωσης, που παρεμβαίνει ως ομάδα πίεσης σε ζητήματα που αφορούν στην πόλη της Θεσσαλονίκης, ο τιμώμενος παρουσιάζει μια πλούσια δράση πολιτικών παρεμβάσεων.

Τα τελευταία πέντε χρόνια ο καθηγητής Αντώνης Μανιτάκης έχει στρέψει την προσοχή του σε δύο θεματικές περιοχές:

- Η πρώτη αφορά στο επίκαιρο ζήτημα του ευρωπαϊκού συντάγματος και των λόγων που ως τώρα απέτυχε να κερδίσει την εμπιστοσύνη των λαών της Ευρώπης (εκείνων τουλάχιστον που κλήθηκαν να το αποδεχθούν ή όχι με δημοψηφίσματα).
- Η δεύτερη αντιστοιχεί σε μια επιστροφή στις ρίζες, δηλαδή στην αρχαία δημοκρατία και τις σχετικές με αυτήν έννοιες του δήμου, του πλήθους, της ισονομίας, της ισηγορίας και μερικών ακόμη, τις οποίες ανιχνεύει και μελετά στα έργα αρχαίων συγγραφέων και κυρίως του Αριστοτέλη.

Σε καθεμία από τις περιοχές αυτές έχει αφιερώσει αρκετές δημοσιεύσεις.

Στην πρώτη τέσσερα άρθρα και το βιβλίο: *Το «Σύνταγμα» της Ευρώπης αντιμέτωπο με την εθνική και λαϊκή κυριαρχία*.

Στη δεύτερη ένα εντελώς πρόσφατο άρθρο με θέμα την «Αθηναϊκή δημοκρατία ως παράδειγμα αυτοπροσδιορισμού του πλήθους μέσω της αυτοκυβέρνησης του δήμου», ενώ ένα άλλο δημοσίευμα του 2006, με τον τίτλο «Πλήθος - Δήμος - Λαός, τρία πλάσματα αναγκαία της αρχαίας, της σύγχρονης και της ευρωπαϊκής δημοκρατίας» (στον συλλογικό τόμο: Παράδοση και εκσυγχρονισμός στην Ελλάδα του 21ου αιώνα) αναφέρεται και στις δύο περιοχές, αφού οι βασικές έννοιες της αρχαίας δημοκρατίας ισχύουν εξίσου τόσο για τις σύγχρονες εθνικές δημοκρατίες, όσο και για την εκκολλαπτόμενη ευρωπαϊκή συμπολιτεία.

ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑΣ ΤΟΥ Α.Π.Θ.

Επαγγελματικό και επιστημονικό στήριγμα για κάθε φοιτητή και απόφοιτο

*Στόχος του Γραφείου
Διασύνδεσης Σπουδών και
Σταδιοδρομίας είναι να
βοηθήσει τους φοιτητές και
τους απόφοιτους του Α.Π.Θ.
να προσεγγίσουν ομαλά τη
μελλοντική τους σταδιοδρομία
και να αναζητήσουν εργασία
ανάλογη με τις γνώσεις που
αποκόμισαν από τις σπουδές
τους, παρέχοντας πληροφόρηση
σχετικά με τις δυνατότητες που
τους προσφέρονται, τόσο στη
συνέχιση των σπουδών τους
όσο και στη μετάβαση τους στην
αγορά εργασίας.*

Τις δυνατότητες σπουδών με υποτροφίες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό παρουσίασε σε εκδήλωση που απευθυνόταν σε φοιτητές, απόφοιτους, αλλά και σε κάθε ενδιαφερόμενο που θα ήθελε να ενημερωθεί για τη στήριξη των σπουδών του μέσω υποτροφιών και κληροδοτημάτων το Γραφείο Διασύνδεσης Σπουδών και Σταδιοδρομίας του Α.Π.Θ.

Η εκδήλωση που είχε τη μορφή ημερίδας, πραγματοποιήθηκε τον περασμένο Φεβρουάριο στο αμφιθέατρο «Αλέξανδρος Τσιούμης» και σ' αυτήν συμμετείχαν και μίλησαν εκπρόσωποι από το Τμήμα Υποτροφιών και Κληροδοτημάτων του Α.Π.Θ., την Ακαδημία Αθηνών, το Υπουργείο Παιδείας, το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, το Γαλλικό Ινστιτούτο, τη Γερμανική Υπηρεσία Ακαδημαϊκών Ανταλλαγών και το Ίδρυμα Φουλμπράιτ.

Ανάλογη εκδήλωση με το χαρακτηριστικό τίτλο «*Επιχειρήσε το!*» πραγματοποίησε το Γραφείο Διασύνδεσης και τον περασμένο Δεκέμβριο. Η εκδήλωση εκείνη, που είχε επίσης το χαρακτήρα ημερίδας, είχε ως στόχο την ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας στους νέους και για το λόγο αυτό αναπτύχθηκαν θέματα που αφορούν στην επιχειρηματική ιδέα, στο επιχειρηματικό σχέδιο και στα πρώτα βήματα μιας επιχείρησης στην πράξη. Επιπλέον, παρουσιάστηκαν ο επενδυτικός νόμος 3299/04 και το πρόγραμμα «Καινοτόμες ιδέες».

Στόχοι και επιδιώξεις

Στόχος του Γραφείου Διασύνδεσης είναι να βοηθήσει τους φοιτητές και τους απόφοιτους του Α.Π.Θ. να προσεγγίσουν ομαλά τη μελλοντική τους σταδιοδρομία και να αναζητήσουν εργασία ανάλογη με τις γνώσεις που αποκόμισαν από τις σπουδές

τους, παρέχοντας πληροφόρηση σχετικά με τις δυνατότητες που τους προσφέρονται, τόσο στη συνέχιση των σπουδών τους όσο και στη μετάβαση τους στην αγορά εργασίας.

Οι κυριότεροι τομείς παρεχόμενης πληροφόρησης είναι, όσον αφορά στις σπουδές, τα προγράμματα σπουδών ελληνικών και ξένων πανεπιστημίων, υποτροφίες και κληροδοτήματα, προγράμματα κινητικότητας φοιτητών στην Ευρώπη, εκπαιδευτικά σεμινάρια, συνέδρια, ημερίδες και θέματα Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σε ό,τι αφορά στην απασχόληση, οι κυριότεροι τομείς πληροφόρησης είναι οι προκηρυσσόμενες θέσεις εργασίας στον ιδιωτικό και στο δημόσιο τομέα, προγράμματα πρακτικής άσκησης, έρευνες σχετικά με την αγορά εργασίας και την απασχόληση των αποφοίτων του Α.Π.Θ., εργοδοτικοί και επαγγελματικοί φορείς (π.χ. σύλλογοι, επιμελητήρια) και η υποστήριξη επιχειρηματικών ιδεών. Παράλληλα, συγκεντρώνει βιογραφικά σημειώματα αποφοίτων, τα οποία προωθεί σε επιχειρήσεις και οργανισμούς.

Επιπλέον, το Γραφείο Διασύνδεσης παρέχει και συμβουλευτικές υπηρεσίες σχετικά με τη σύνταξη βιογραφικού σημειώματος και συνοδευτικών επιστολών, συνέντευξη επιλογής προσωπικού, το σχεδιασμό σταδιοδρομίας και τεχνικές αναζήτησης εργασίας. Κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους διοργανώνονται ημερίδες και σεμινάρια με θέμα την πληροφόρηση στους παραπάνω τομείς.

Το έργο που επιτελεί το Γραφείο Διασύνδεσης του Α.Π.Θ. αποτυπώνεται και με αριθμούς, καθώς από το 2001 το έχουν επισκεφθεί περίπου 42.500 φοιτητές και απόφοιτοι, ενώ ο δικτυακός του τόπος δέχεται καθημερινά περισσότερες από 3.500 επισκέψεις.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ενδιαφερομένων (28%) που πέρασε από το Γραφείο Διασύνδεσης του Α.Π.Θ. αναζήτησε πληροφορίες σχετικά με την εργασία, ενώ επίσης σημαντικός αριθμός ενδιαφέρθηκε για τις υπηρεσίες συμβουλευτικής και για πληροφορίες σχετικά με τις σπουδές (25% και 23% αντίστοιχα). Τέλος, ένα μέρος των επισκεπτών έλαβε ενημέρωση για ζητήματα που αφορούν στο επάγγελμα του ιατρού.

Ένα κεντρικό και τρία περιφερειακά γραφεία

Σήμερα το Γραφείο Διασύνδεσης του Α.Π.Θ. αποτελείται από το κεντρικό γραφείο και 3 περιφερειακά τα οποία στεγάζονται:

- Το κεντρικό γραφείο, στο κτίριο Διοίκησης (Κ. Καραθεοδωρή) (1ος όροφος, εξωτερικά), τηλέφωνα: 2310/99.5314-5, 2310 997340, φαξ: 2310/99.5312, υπεύθυνη Χριστίνα Κορμπή.
- Το περιφερειακό γραφείο Ι, στη Σχολή Επιστημών Υγείας (ισόγειο κτιρίου Ιατρικής Σχολής), τηλέφωνα: 2310/99.9395-7, 2310/99.9320, φαξ: 2310/99.9390, υπεύθυνη Χριστίνα Αθανασιάδου.
- Το περιφερειακό γραφείο ΙΙ, στη Σχολή Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών (1ος όροφος, πάνω από τη Γραμματεία του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών), τηλέφωνα: 2310/99.6644, 2310/99.6646-7, 2310/99.7350, φαξ: 2310/99.6645, υπεύθυνος Αστέριος Χατζηχαριστός.
- Το περιφερειακό γραφείο ΙΙΙ, στην Πανεπιστημιακή Φοιτητική Λέσχη (ισόγειο κτιρίου επί της Γ΄ Σεπτεμβρίου), τηλέφωνα: 2310/99.5831, 2310/99.5833, 2310/99.5841, φαξ: 2310/99.5840, υπεύθυνος Ανέστης Παρχαρίδης.

Η εξυπηρέτηση κοινού γίνεται καθημερινά 10:00 - 14:00 στα περιφερειακά γραφεία και 10:30 - 13:00 στο κεντρικό.

Εναλλακτικά, η παρεχόμενη πληροφορία προσφέρεται στο κοινό μέσα από την ιστοσελίδα του Γραφείου Διασύνδεσης στο Διαδίκτυο στη διεύθυνση www.cso.auth.gr.

Επιπλέον, υπάρχει και το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, μέσω του οποίου μπορεί να απευθύνει κάποιος τις ερωτήσεις του.

Η σχετική διεύθυνση είναι: gd@cso.auth.gr.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΦΛΙΔΗΣ)

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΦΛΙΔΗΣ)

Στιγμιότυπα από την εκδήλωση με το χαρακτηριστικό τίτλο «Επιχειρήσε το!» που διοργάνωσε το Γραφείο Διασύνδεσης του Α.Π.Θ.

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΤΟΥ ΒΗΜΑΤΑ ΚΑΝΕΙ Ο ΝΕΟΣ ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ Α.Π.Θ.

Ο Συνήγορος του Φοιτητή

Από το Μάρτιο του 2007 λειτουργεί στο Α.Π.Θ. ο θεσμός του «Συνηγόρου του Φοιτητή». Σκοπός του νέου θεσμού αποτελεί η διευθέτηση προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές και η διόρθωση λαθών που μπορεί να προέρχονται από το ίδιο το πανεπιστήμιο, από το διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό του, από τις υπηρεσίες του ή από οποιονδήποτε εκτός της ακαδημαϊκής κοινότητας. Η φιλοσοφία του θεσμού του «Συνηγόρου του Φοιτητή» κινείται από την προσπάθεια υποστήριξης δίκαιων αιτημάτων έως την αποκατάσταση της αδικίας. Η ιδέα και πρωτοβουλία ανήκει στον πρότανη του Α.Π.Θ. καθηγητή Αναστάσιο Μάνθο, και θεσμοθετήθηκε το Νοέμβριο του 2006.

Η δράση του ως τώρα εντοπίζεται στο ενδοπανεπιστημιακό επίπεδο. Το γραφείο του «συνηγόρου» βρίσκονται στον 3ο όροφο του κτιρίου διοίκησης του ιδρύματος. Από το Μάρτιο του 2007 περισσότεροι από 300 φοιτητές και φοιτήτριες απευθύνθηκαν στο γραφείο του «Συνηγόρου του Φοιτητή».

Συντονιστής του γραφείου είναι ο μεταπτυχιακός φοιτητής και υποψήφιος διδάκτορας Αιμίλιος Λάλλας, ενώ στελεχώνεται από έναν ακόμη υποψήφιο διδάκτορα (της Νομικής), δύο δικηγόρους και δύο φοιτητές, οι οποίοι σταδιακά το οργανώνουν και αξιοποιούν την ως τώρα πείρα, τις προτάσεις και τις επισημάνσεις του φοιτητικού κόσμου.

Το γραφείο έχει πάντα σημείο αναφοράς το γραφείο του πρότανη του Α.Π.Θ. και τακτική συνεργασία με τη νομική επιτροπή του πανεπιστημίου. Όταν χρειάζεται κάποιος φοιτητής νομική υποστήριξη, τότε ο Συνήγορος του Φοιτητή απευθύνεται στη Νομική Επιτροπή του Πανεπιστημίου, τα μέλη της οποίας είναι καθηγητές της Νομικής Σχολής και πρόεδρός της ο καθηγητής Αδ. Παπαδαμάκης. Οι υπεύθυνοι του θεσμού του συνηγόρου ενημερώνουν τους φοιτητές που απευθύνονται σε αυτούς για τις δραστηριότητες στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν, για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.

Είναι γεγονός ότι αρκετοί φοιτητές του πανεπιστημίου δεν γνωρίζουν την ύπαρξη αυτού του πρωτοποριακού θεσμού που αποτελεί θεματοφύλακα των πανεπιστημιακών προβλημάτων και όχι μόνον αυτών. Όπως, επίσης, υπάρχει και μια μερίδα του φοιτητικού κόσμου που, αν και έχει ενημερωθεί για το Συνήγορο του Φοιτητή, προς το παρόν αντιμετωπίζει με χαμηλές προσδοκίες τη λειτουργία του νέου θεσμού. Γι' αυτούς τους λόγους, λοιπόν, είναι σκόπιμο η φοιτητική κοινότητα να συμβάλει στην αποτελεσματικότητα του έργου του, αντιλαμβανόμενη ότι ο θεσμός αυτός απευθύνεται στους φοιτητές και η καθιέρωσή του και μελλοντική επιτυχία του εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό και από αυτούς. Ο λόγος δεν είναι άλλος από το γεγονός ότι μόνον οι φοιτητές με τις παρεμβάσεις τους, τις επισημάνσεις τους και την παράθεση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν και των ζητημάτων που τους απασχολούν είναι σε θέση να ισχυροποιήσουν το θεσμό του «Συνηγόρου του Φοιτητή».

Το γραφείο βρίσκεται στον 3ο όροφο του κτιρίου διοίκησης και η λειτουργία του αποσκοπεί στην υποστήριξη δίκαιων φοιτητικών αιτημάτων που η διοίκηση και το προσωπικό του πανεπιστημίου παραβλέπει ή αδιαφορεί όπως και η αποκατάσταση τυχόν αδιαφοριών.

ΜΙΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΥ Α.Π.Θ. ΠΟΥ ΑΠΕΣΠΑΣΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΔΙΑΚΡΙΞΕΙΣ

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΙΔΗΣ)

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΙΔΗΣ)

Πραγματοποιήθηκε μετά από δύομισι χρόνια ερευνών η παράδοση των 50 πρώτων συσκευών του πιλοτικού προγράμματος «Smarteyes» του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, το οποίο στοχεύει στην υποστήριξη των ατόμων που αντιμετωπίζουν προβλήματα όρασης. Η τελετή πραγματοποιήθηκε στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης. Η πιλοτική εφαρμογή του «Smarteyes» σε 50 χρήστες στη Θεσσαλονίκη θα διαρκέσει 6 μήνες και θα αποτελέσει την έναρξη μιας νέας εποχής στην προσπάθεια για την πλήρη ενσωμάτωση των τυφλών στην κοινωνική ζωή.

Το «Smarteyes» αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα πλοήγησης που αναπτύσσεται από το Εργαστήριο Τηλεπικοινωνιών του Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Α.Π.Θ., με διευθυντή τον αντιπρύτανη του ιδρύματος, καθηγητή Σταύρο Πανά, με σκοπό την υποβοήθηση των ατόμων με μερική ή ολική απώλεια όρασης στον προσανατολισμό τους σε ένα αστικό περιβάλλον με ακρίβεια και ασφάλεια, αξιοποιώντας τις δυνατότητες της σύγχρονης τεχνολογίας.

Οι δυνατότητές του

Το «Smarteyes» αποτελείται από ένα φορητό υπολογιστή χειρός με δυνατότητα σύνδεσης «bluetooth» και ακουστικών, από ένα δέκτη GPS, καθώς και από ένα προηγμένο σύστημα φωνητικής επικοινωνίας με το χρήστη. Το σύστημα είναι εφοδιασμένο με έναν εμπλουτισμένο ψηφιακό χάρτη και συλλέγει στοιχεία μέσω GPS, τα οποία επεξεργάζεται και παρέχει στο χρήστη όλες τις απαραίτητες πληροφορίες προσανατολισμού μέσω ηχητικών μηνυμάτων. Επιπλέον, έκτακτα ηχητικά μηνύματα προειδοποιούν το χρήστη για την προσέγγισή του σε προεπιλεγμένα από τον ίδιο σημεία, όπως στάσεις

λεωφορείων, φωτεινούς σηματοδότες, χαρακτηριστικά κτίρια κ.ά. Η δρομολόγηση του χρήστη περιλαμβάνει και μέσα μαζικής μεταφοράς (λεωφορεία, μετρό, τραμ, τρόλεϊ, κ.τ.λ.), καθοδηγώντας τον στην κατάλληλα κοντινότερη στάση, ενημερώνοντάς τον ταυτόχρονα σε ποια στάση θα πρέπει να κατέβει και πώς θα συνεχίσει μέχρι να φτάσει στον προορισμό του. Επιπλέον, λαμβάνει υπόψη της ανάγκης του σε σχέση με την ασφάλεια και την ταχύτητα με την οποία θέλει να κινηθεί στην πόλη. Σημεία ενδιαφέροντος (π.χ., δημόσιες υπηρεσίες, χώροι αναψυχής, μουσεία, καφέ, εστιατόρια κ.ά.) είναι στη διάθεση του χρήστη ανά πάσα στιγμή της πορείας του στο δρόμο.

Η επιστημονική ομάδα του Α.Π.Θ., που αποτελείται από τον επίκουρο καθηγητή Λεόντιο Χατζηλεοντιάδη και δέκα μεταπτυχιακούς φοιτητές, ξεκίνησε την προσπάθειά της το 2003, ενώ το 2004 απέσπασε την πρώτη διάκρισή της, καθώς κατέκτησε την τρίτη θέση στον παγκόσμιο φοιτητικό διαγωνισμό «Imagine Cup», που πραγματοποιήθηκε στη Βραζιλία. Παράλληλα, πρόσφατα το «Smarteyes» απέσπασε το βραβείο κοινού, μεταξύ 90 συμμετοχών, στην έκθεση «European Marketplace on Corporate Social Responsibility», που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες.

Το πρωτοποριακό ερευνητικό πρόγραμμα του Α.Π.Θ. στηρίζουν οι εταιρίες COSMOTΕ, Microsoft Ελλάς και Geomatics, με στόχο την ανάπτυξη μιας εμπορικής εφαρμογής του συστήματος. Η εμπορική διάθεση του πρωτοποριακού προγράμματος φαίνεται να είναι κοντά, καθώς οι πληροφορίες που θα συλλεχθούν από τους χρήστες που συμμετέχουν στην πιλοτική εφαρμογή του, αναμένεται να διαδραματίσει καταλυτικό ρόλο στην τελική έκδοση του συστήματος. Σύμφωνα με ερευνητικά στοιχεία, το σύστημα έχει τη δυνατότητα να βοηθήσει περίπου 22.000 συμπολίτες μας που αντιμετωπίζουν προβλήματα όρασης, όπως και εκατομμύρια ανθρώπους με αντίστοιχες ανάγκες στο εξωτερικό.

«Οδηγός» για άτομα με προβλήματα όρασης

SMART EYES

Ένας φορητός υπολογιστής χειρός με δέκτη GPS παρέχει στο χρήστη όλες τις απαραίτητες πληροφορίες προσανατολισμού μέσω ηχητικών μηνυμάτων. Επιπλέον, έκτακτα ηχητικά μηνύματα προειδοποιούν το χρήστη για την προσέγγισή του σε προεπιλεγμένα από τον ίδιο σημεία, όπως στάσεις λεωφορείων, φωτεινούς σηματοδότες, χαρακτηριστικά κτίρια κ.ά.

Ένα τηλέφωνο για εξυπηρέτηση των φοιτητών

Τηλεφωνική γραμμή
λειτουργεί από την Επιτροπή
Κοινωνικής Πολιτικής.

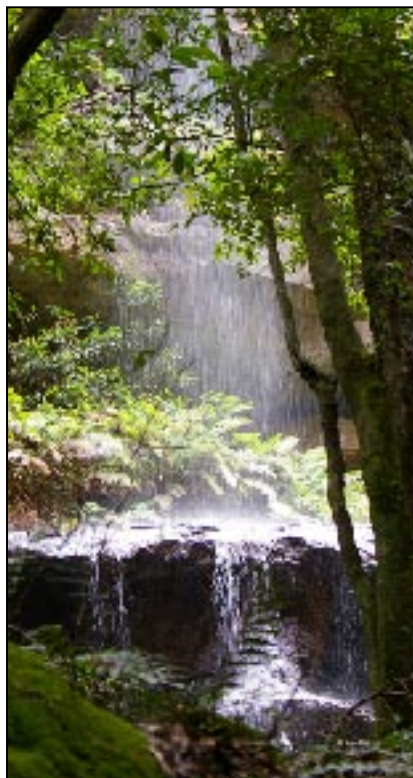
Με πρωτοβουλία της Επιτροπής Κοινωνικής Πολιτικής λειτουργεί από την 1η Ιουνίου του 2007 τηλεφωνική γραμμή εξυπηρέτησης φοιτητών. Η τηλεφωνική γραμμή δημιουργήθηκε με σκοπό να εξυπηρετεί πρωτοετείς φοιτητές, φοιτητές με αναπηρία, αλλοδαπούς φοιτητές, καθώς και όλους τους φοιτητές του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Επιπλέον, παρέχει πληροφορίες για προγράμματα εξεταστικής, μεταπτυχιακά προγράμματα, πληροφορίες σε ό,τι αφορά στη σίτιση και στη στέγαση και για εκδηλώσεις, οι οποίες πραγματοποιούνται στο πανεπιστήμιο.

Βέβαια, στην πραγματικότητα η τηλεφωνική γραμμή δέχτηκε τηλεφωνήματα με πολύ περισσότερα ζητήματα από αυτά που αναφέρθηκαν παραπάνω. Έτσι, για παράδειγμα, υπήρξαν τηλεφωνήματα σχετικά με υποτροφίες, κατατακτήριες εξετάσεις, ορκωμοσίες, πληροφορίες για δωρεάν υπηρεσίες Διαδικτύου κ.ά. Σε κάθε περίπτωση στόχος της τηλεφωνικής γραμμής είναι να ενημερώνει τους φοιτητές με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και να είναι κοντά τους σε ό,τι χρειαστούν.

Ο τηλεφωνικός αριθμός είναι: **2310/99.1367** και οι ώρες λειτουργίας είναι από τις 8.00 ως τις 16.00. Επιπλέον, οι φοιτητές μπορούν να στέλνουν ηλεκτρονικό μήνυμα στη διεύθυνση: fititiline@ad.auth.gr.

ΝΕΟ ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Οικολογική ποιότητα και διαχείριση υδάτων

Ένα νέο διατμηματικό πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών με τίτλο «Οικολογική ποιότητα και διαχείριση υδάτων σε επίπεδο λεκάνης απορροής» λειτουργεί ήδη από τις αρχές Ιανουαρίου στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης με τη συμμετοχή 15 φοιτητών από τα τμήματα Βιολογίας, Γεωλογίας και Πολιτικών Μηχανικών.

Αντικείμενα των σπουδών, που διαρκούν 3 διδακτικά εξάμηνα, είναι η υδρομορφολογία (κλίσεις εδάφους, όγκος νερού, διαμόρφωση όχθης, παροχή και ροή ύδατος κ.ά.), η βιολογία (χλωρίδα και πανίδα) και η χημική σύσταση του νερού. Η διευθύντρια του προγράμματος, καθηγήτρια του Τμήματος Βιολογίας του Α.Π.Θ. Μαρία Λαζαρίδου τονίζει την ανάγκη της διεπιστημονικότητας, καθώς επισημαίνει ότι μόνον αυτή είναι σε θέση να συμβάλει στη σωστή αντιμετώπιση του προβλήματος, με καλύτερα αποτελέσματα για το περιβάλλον, τον άνθρωπο και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Σε νέες εγκαταστάσεις στη Δ.Ε.Θ. θα στεγαστεί το μεταπτυχιακό του Οικονομικού

Οι νέες εγκαταστάσεις για τις δύο από τις τέσσερις κατευθύνσεις του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών στη Διοίκηση και Οικονομία του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης εγκαινιάστηκαν τον περασμένο Δεκέμβριο.

Στην τελετή, που πραγματοποιήθηκε στο περίπτερο 1 της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης, όπου θα στεγάζονται στο εξής οι δύο κατευθύνσεις του προγράμματος, παρευρέθηκαν ο πρύτανης του Α.Π.Θ., καθηγητής Αναστάσιος Μάνθος, ο πρόεδρος του Τμήματος, καθηγητής Χρυσολέων Παπαδόπουλος, ο αντιπρύτανης οικονομικού προγραμματισμού και ανάπτυξης του Α.Π.Θ., αναπληρωτής καθηγητής Ανδρέας Γιαννακουδάκης, η κοσμήτορας της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών, καθηγήτρια Γιαννούλα Καρύμπαλη - Τσίππσιου.

Οι νέοι χώροι περιλαμβάνουν τρεις αίθουσες διδασκαλίας, ένα εργαστήριο πληροφορικής, μερικά γραφεία καθηγητών και μία βιβλιοθήκη. Οι εγκαταστάσεις θα φιλοξενήσουν τις κατευθύνσεις της «Διοίκησης επιχειρήσεων» και της «Διοίκησης υπηρεσιών». Οι δύο άλλες κατευθύνσεις «Διεθνή και ευρωπαϊκά οικονομικά» και «Περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη» του μεταπτυχιακού προγράμματος θα στεγαστούν στις εγκαταστάσεις της σχολής.

Η ?????????????? ??????? ??????? ?????????????/?? ?????? ????
 ?? ??????? ?? ?? ??????? ?????????? ???? ???? ?????? ??????
 ?????????????????? ?? ?????? ???? ?? ??????? ?? ?? ???????
 ?????????? ???? ???? ?????? ?????? ?????? ?????? ???? ?? ??????? ?? ??

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Το εκπαιδευτικό ίδρυμα με τις διαχρονικές πνευματικές αξίες

?????? ?????????? ???? ???? ??????
 ?????? ?????????? ???? ?? ??????? ?? ??
 ??????? ?????????? ???? ???? ??????
 ?????? ?????? ?????? ?????? ?? ?????????? ??
 ?? ??????? ?????????? ???? ???? ??????
 ?????? ?????? ?????? ?????? ?? ?????????? ??
 ?? ??????? ?????????? ???? ???? ??????
 ?????? ???.

Ο ??????? ?????? ?????? ?? ?????????? ??
 ?? ??????? ?????????? ???? ???? ??????
 ?????? ?????? ???? ???? ?? ?? ???????
 ?????? ?????? ?????? ??????????? ?? ??
 ??????????? Τ?? ?????? ???? ?? ??????? ??

?? ??????? ?????????? ???? ???? ?????? ?????? ???.

Ο ??????? ?????? ?????? ?? ??????? ?? ?? ??????? ?????????? ????
 ???? ?????? ?????? ?????? ???? ???? ?? ?? ??????? ?????? ?????? ??????
 ??????????? ???? ???? ??????????? Τ?? ?????? ?????? ?? ??????? ?? ?? ???????
 ?????????? ???? ???? ?????? ?????? ????. Ο ??????? ?????? ?????? ?? ???????
 ?? ?? ??????? ?????????? ???? ???? ?????? ?????? ?????? ???? ???? ????
 ?? ??????? ?????? ?????? ?????? ??????????? ???? ???? ??????????? Τ?? ??????
 ?????? ?? ??????? ?? ?? ??????? ?????????? ???? ???? ?????? ?????? ???.

Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Από τον εκπαιδευτικό δημοτικισμό του 1925 στις προκλήσεις του 21ου αιώνα

του **Νίκου Τερζή**

καθηγητή του Τμήματος Φιλοσοφίας
και Παιδαγωγικής του Α.Π.Θ.

Η ίδρυση του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ως του δεύτερου ελληνικού πανεπιστημίου, νομοθετήθηκε με το ν. 3341/1925, πρωθυπουργούντος του Αλεξάνδρου Παπαναστασίου, κατά την περίοδο της πρώτης Ελληνικής Δημοκρατίας. Σύμφωνα με τους σχεδιασμούς του Ελευθερίου Βενιζέλου, αμέσως μετά τη λήξη του πρώτου παγκοσμίου πολέμου, έδρα του δεύτερου ελληνικού πανεπιστημίου θα ήταν η Σμύρνη και η Θεσσαλονίκη έδρα του τρίτου –σχεδιασμοί, βέβαια, που ανατράπηκαν από τις εξελίξεις στη Μικρασία το 1922.

Η ίδρυση

Η ανάγκη για την ίδρυση του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης προέκυψε, ασφαλώς, από τα αποτελέσματα των βαλκανικών πολέμων και την ενσωμάτωση των περιοχών της Βορείου Ελλάδος, των λεγομένων, τότε, Νέων Χωρών, στον κορμό του ελληνικού κράτους. Ωστόσο, η αποστολή του νέου πανεπιστημίου προσδιορίζεται και από έναν δευτερεύοντα, βέβαια, αλλά ενδιαφέροντα στόχο, σύμφωνα με τις απόψεις των θεσμικών πρωταγωνιστών της ίδρυσής του, δηλ. του πρωθυπουργού Αλεξάνδρου Παπαναστασίου και του υπουργού Παιδείας Ιωάννη Λυμπερόπουλου:

- Με τις προγραμματικές δηλώσεις (24.3.1924) της κυβερνήσεώς του ο Παπαναστασίου θεωρεί ότι η ίδρυση του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης παραπληρωτικά «και την επιστημονικήν παρ' ημίν δράσιν θα προαγάγη συντελούσα εμμέσως εις την βελτίωσιν και του εν Αθήναις Πανεπιστημίου», ενώ κατά τη συζήτηση στη Βουλή (16.7.1924) διατυπώνει την άποψη ότι «το νομοσχέδιον περί οργανισμού του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης συμφωνεί εντελώς προς τας νεωτέρας αντιλήψεις.

Διαφέρει δε ο οργανισμός αυτός από του υπάρχοντος εδώ (δηλ. του αθηναϊκού) πανεπιστημίου, διότι υπάρχει μεγαλύτερα ειδικεύσεις εις τας σπουδὰς και μεγαλύτερα ευρύτης των διδασκομένων μαθημάτων...».

- Αναλόγως, επιχειρηματολογεί ο Λυμπερόπουλος (υπουργός παιδείας στην κυβέρνηση Παπαναστασίου, από 12/3 ως 24/7 του 1924) και με άλλη αφορμή (εφημ. Φοιτητική Συντροφιά 15.3.1926) λέγοντας: «Θα ήθελα να προσθέσω όμως πως είναι εσφαλμένη η γνώμη για την επάρκεια του Πανεπιστημίου Αθηνών. Γιατί όχι μονάχα ποσοτικά, αν επιτρέπεται η έκφραση, δεν επαρκεί το Πανεπιστήμιο Αθηνών σήμερα, αφού φιλοξενεί περισσότερο από 14 χιλιάδες φοιτητές, μα και ποιοτικά μου φαίνεται που παρουσιάζει μεγάλες ελλείψεις (...). Για όλους αυτούς τους λόγους η σκέψη μας ήταν να ιδρύσουμε στη Θεσσαλονίκη ένα δεύτερο πανεπιστήμιο άρτιο και πλήρες...».

Επομένως, η ίδρυση (1925) και η λειτουργία (1926) του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης δεν αντιπροσωπεύει, κατά τις προθέσεις των ιδρυτών του, μόνον τη δημιουργία ενός δεύτερου πανεπιστημίου της χώρας, αλλά συνδέεται και με τη δυνατότητα μιας νέας αφετηρίας στα πανεπιστημιακά μας πράγματα –το Πανεπιστήμιο Αθηνών πλησίαζε ήδη τα 90 χρόνια λειτουργίας και η νέα ώθηση στο χώρο της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης ήταν μια εύλογη προσδοκία.

Η εξέλιξη

Η διαχρονική πορεία του πανεπιστημίου, που από το 1954 μετονομάζεται σε Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, μπορεί να διακριθεί και ειδολογικά και από πλευράς περιεχομένου, σε τρεις φάσεις ανάπτυξης, καθεμιά από τις οποίες καλύπτει μια περίοδο εικοσιπενταετίας περίπου.

Κατά την πρώτη φάση λειτουργίας (1926-1950), η ανάπτυξη εστιάζεται στις σχολές που, και κατά την εξελικτική διαδικασία των πανεπιστημίων, καθιερώθηκε να απαρτίζουν ένα πανεπιστήμιο, δηλ. Φιλοσοφική, Φυσικών και Μαθηματικών Επιστημών, Νομικών και Οικονομικών Επιστημών, Θεολογική και Ιατρική. Μόνον το Τμήμα Φαρμακευτικής (1955) και το Τμήμα Οδοντιατρικής (υπαγόμενο από το 1959 στην Ιατρική, ανεξάρτητη Σχολή από το 1971), καθώς και τα Ινστιτούτα Ξένων Γλωσσών της Φιλοσοφικής Σχολής ιδρύονται και λειτουργούν πέραν του προαναφερθέντος χρονικού πλαισίου.

Κατά τη δεύτερη φάση ανάπτυξης (1951-1975), ως επίκεντρο λειτουργεί η Πολυτεχνική Σχολή, η οποία στην πραγματικότητα αντιπροσωπεύει το αυτοτελές ίδρυμα που καθιερώθηκε να ονομάζεται Πολυτεχνείο ή Τεχνικό Πανεπιστήμιο. Έτσι, στα πρώτα πενήντα χρόνια λειτουργίας του το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο ενσωματώνει δύο ιδρύματα, τα οποία, και στη χώρα μας και αλλού, λειτουργούν ανεξάρτητα, το Πανεπιστήμιο και το Πολυτεχνείο.

1981. Αναμνηστική φωτογραφία από τιμητική εκδήλωση απονομής μεταλλίου του πανεπιστημίου στην αίθουσα τελετών. Διακρίνονται οι βοηθοί νεοελληνικών σπουδών Παναγιώτης Βασιλείου, Κρίστα Ανεμούδη και Βικτωρία Χασιώτη, οι καθηγητές της Φιλοσοφικής Εύδοξος Τσολάκης, Λάμπρος Χουσιάδας, Αγαπητός Τσοπάνακης, Λίνος Πολίτης, Μανώλης Ανδρόνικος με τη σύζυγό του Ολυμπία, Εμμανουήλ Κριαράς με τη σύζυγό του, Ιωάννης Χασιώτης, Δημήτρης Παντεριμαλής, Γιώργος Κεχαγιόγλου, Παναγιώτης Βοκοτόπουλος, Βασίλης Άτσαλος, Γεώργιος Μπακαλάκης, Γεώργιος Καχαγιόγλου, Κυριάκος Τσαντσάνογλου, ο καθηγητής Χημείας Γεώργιος Μανούσας, ο διευθυντής του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών Βασίλειος Φόρης, ο συντηρητής της Φιλοσοφικής Τάσος Κουκιάγλου και η κυρίες Μπακαλάκη και Ε. Τσαντσάνογλου.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ Α. ΚΟΥΚΙΑΓΛΟΥ

Από τον εκπαιδευτικό δημοτικισμό του 1925 στις προκλήσεις του 21ου αιώνα

Κατά την τελευταία, τρίτη φάση της ανάπτυξής του το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο αποκτά τμήματα και σχολές, που, και διεθνώς, ιδρύθηκαν και λειτουργήσαν ως εξωπανεπιστημιακά, ανεξάρτητα τριτοβάθμια ιδρύματα, όπως Σχολές Καλών Τεχνών, Μουσικές Ακαδημίες, Σχολές Θεάτρου, ιδρύματα προετοιμασίας εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ή προσχολικής αγωγής, Ακαδημίες Γυμναστικής κ.τ.λ.

Από τα παραπάνω γίνεται προφανές το εύρος, που καλύπτει το Α.Π.Θ., συγκριτικά και με τα σήμερα ισχύοντα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά και η δυναμική που μπορεί να αναπτύξει.

Ο προσανατολισμός του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και οι «αντιστάσεις» σ' αυτόν

Για μια νέα αφετηρία στην εκπαίδευση της χώρας εργάζονται άλλωστε, οι εκπρόσωποι του εκπαιδευτικού δημοτικισμού, Δελμούζος, Γληνός, Τριανταφυλλίδης, περισσότερο από δεκαπέντε ήδη χρόνια. Ενεργούσαν πια ως συγκροτημένη ομάδα πίεσης, η δράση της οποίας συνδέεται αιτιωδώς όχι απλώς με τη λειτουργία της Φιλοσοφικής, ως της πρώτης σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, αλλά και με τη συγκεκριμένη σύνθεση της ομάδας των πρώτων δέκα καθηγητών της, καθώς και με τον προσανατολισμό των σπουδών που υιοθετείται από τη σχολή αυτή. Το νεωτερικό, μάλιστα, αυτό στοιχείο δεν χαρακτηρίζει μόνον τη λειτουργία της Φιλοσοφικής Σχολής, που την αντιπαραθέτει ευθέως με εκείνη του Πανεπιστημίου Αθηνών, αλλά σφραγίζει και τη γενικότερη φυσιογνωμία του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Αυτή η κατεύθυνση, εννοείται, δεν επικράτησε κατά τρόπο αυτονόητο ' αντίθετα, υπάρχουν πολλά τεκμήρια που δείχνουν ότι κατεβλήθη προσπάθεια όχι μόνον να κλωνοποιηθεί, με μια σύγχρονη διατύπωση, το Πανεπιστήμιο Αθηνών στη Θεσσαλονίκη, αλλά και να εμποδισθεί η γενικότερη ανάπτυξη του νέου Πανεπιστημίου. Οι μαρτυρίες δεν λείπουν:

- Σε επιστολή του προς τον Αλέξανδρο Ζάννα (5.11.1926) ο Δελμούζος γράφει: «Στην εποχή του Παγκάλου, ο Χατζηδάκης κατόρθωσε να φτιάσει μια Φιλοσοφική Σχολή αληθινό κοπέλι δικό του. Μ' αυτή θα έσταινε και στη Θεσσαλονίκη άλλο πανεπιστήμιο σαν το εδώ (εννοείται των Αθηνών) και πολύ χειρότερο, κι έτσι για χρόνια θα έδενε την Ελλάδα και την παιδεία της με τις αλυσίδες του κοντισμού (...). [Όμως] με την ανατροπή του Παγκάλου, τ' όνειρο του Χατζηδάκη βούλιαξε».
- Καθηγητές του Πανεπιστημίου Αθηνών διαμαρτύρονται για την ίδρυση Φυσικομαθηματικής Σχολής στη Θεσσαλονίκη (πρακτικά της συγκλήτου του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, σσ. 144-145).
- Συγκέντρωση και συζήτηση φοιτητών και λαού στη Θεσσαλονίκη για την ανεμπόδιστη ανάπτυξη του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, καθώς καταβάλλονται προσπάθειες από το αθηναϊκό κέντρο να μην ιδρυθεί Νομική Σχολή στο Πανεπιστήμιο

Η ανάπτυξη και η ολοκλήρωση ενός πυκνού πανεπιστημιακού δικτύου στο βορειοελλαδικό χώρο δε συνδέεται μόνον με την ευθύνη του Α.Π.Θ. στη συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, αλλά και της ελληνικής πολιτείας γενικότερα, καθώς οι ραγδαίες εξελίξεις των τελευταίων ετών στη Βαλκανική και στην περιοχή του Ευξείνου Πόντου μετατόπισαν βορειότερα το κέντρο βάρους του ελληνικού κράτους.

Αλέξανδρος Παπαναστασίου, ο ιδρυτής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ «THEMA» (ΦΩΤ. Θ. ΚΑΤΣΑΝΑΣ)

Οι καθηγητές της Φιλοσοφικής Σχολής Αλέξανδρος Δελμούζος (αριστερά), Μανόλης Τριανταφυλλίδης (στο κέντρο) και Γεώργιος Χατζιδάκις (δεξιά).

Θεσσαλονίκης, αλλά μόνον Σχολή Πολιτικών και Οικονομικών Επιστημών (πρακτικά της συγκλήτου του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, σσ. 150, 153, 172).

- «Η διαφορά του προγράμματος σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης από το αντίστοιχο της Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών προς το καλύτερο ήταν ολοφάνερη. Τη δυνατότητα όχι μόνο να διατηρηθεί αλλά και να εξελιχθεί ακόμη καλύτερα το πρόγραμμα τη σταμάτησε η πολιτεία, όταν επέβαλε και στη Θεσσαλονίκη το ... πρόγραμμα της αθηναϊκής σχολής...» (Α. Δελμούζου, Το πρόβλημα της Φιλοσοφικής Σχολής, Αθήνα 1944, σσ. 80-810).

Οι νέες προκλήσεις

Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο με την εξελικτική του πορεία δικαίωσε, θα μπορούσε να υποστηρίξει κανείς, τις προσδοκίες των θεσμικών του ιδρυτών και για την γενικότερη προσφορά του στην ανάπτυξη του βορειοελλαδικού χώρου και για την ειδικότερη συμβολή του στην επιστημονική και παιδευτική συγκρότηση των λεγόμενων Νέων Χωρών από το Ιόνιο πέλαγος ως τον Έβρο (το τελευταίο τεκμηριώνεται από την καθοριστική του σύμπραξη στη λειτουργία και ανάπτυξη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, καθώς και από την ευθύνη που είχε επιμισθωθεί με τα τρία Τμήματα της Φλώρινας, το Τμήμα Σερρών και το Τμήμα της Κοζάνης- που, όταν οι συνθήκες θα το επέτρεπαν, θα μετεξελισσόταν, όπως έγινε ήδη με το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας). Ωστόσο, η ανάπτυξη και η ολοκλήρωση ενός πυκνού πανεπιστημιακού δικτύου στο βορειοελλαδικό χώρο δε συνδέεται μόνον με την ευθύνη του Α.Π.Θ. στη συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, αλλά και της ελληνικής πολιτείας γενικότερα, καθώς οι ραγδαίες εξελίξεις των τελευταίων ετών στη Βαλκανική και στην περιοχή του Ευξείνου Πόντου –που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη χώρα μας– μετατόπισαν βορειότερα το κέντρο βάρους του ελληνικού κράτους.

Αυτές οι νέες συνθήκες, από την άλλη, αποτελούν ίσως τη σημαντικότερη πρόκληση των επομένων δεκαετιών για το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, το οποίο θα δοκιμασθεί ως προς τη δυνατότητά του να εδραιώσει στην πράξη έναν ηγετικό ρόλο στην ευρύτερη ζώνη της Βαλκανικής Χερσονήσου και του Ευξείνου Πόντου, ρόλο που τα σημερινά συγκριτικά του πλεονεκτήματα δυνάμει του εξασφαλίζουν.

Η ανάδειξή του, όμως, σε σημαντικό κέντρο ευρύτερης παιδευτικής ακτινοβολίας στην περιοχή αυτή προϋποθέτει συστηματική αξιοποίηση των συγκριτικών του πλεονεκτημάτων και ένταση των προσπάθειών στην καλλιέργεια σχέσεων επικοινωνίας και συνεργασίας με ανάλογα ιδρύματα και την αντίστοιχη κοινότητα των άλλων όμορων χωρών· οι σχέσεις μάλιστα αυτές αποτελούν θετικές προϋποθέσεις όχι μόνον για την προώθηση των πραγμάτων σε θέματα επιστημονικής έρευνας και εκπαίδευσης, τεχνολογίας και πολιτισμού, αλλά και για την εδραίωση συνθηκών πολιτικής σταθερότητας, η οποία, με τη σειρά της, μπορεί να υπηρετήσει την οικονομική ανάπτυξη με βάση το αμοιβαίο όφελος και την κοινή πρόοδο των λαών της περιοχής. Η στόχευση μοιάζει μεγαλειώδης· ωστόσο, τα δεδομένα υπάρχουν και το αποτέλεσμα είναι ανοιχτό, διότι αποτελεί συνάρτηση των προσπαθειών που θα καταβληθούν από την πλευρά του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου, αλλά και εξωγενών παραγόντων, και ιδιαίτερα της ελληνικής πολιτείας.

Η ανάδειξη του πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης σε σημαντικό κέντρο ευρύτερης παιδευτικής ακτινοβολίας στην περιοχή προϋποθέτει συστηματική αξιοποίηση των συγκριτικών του πλεονεκτημάτων και ένταση των προσπαθειών στην καλλιέργεια σχέσεων επικοινωνίας και συνεργασίας με ανάλογα ιδρύματα και την αντίστοιχη κοινότητα των άλλων όμορων χωρών.

Εν πορεία προς την Ιθάκη

του **Χρίστου Α. Τσολάκη**
ομότιμου καθηγητή
του Παιδαγωγικού Τμήματος
Δημοτικής Εκπαίδευσης του Α.Π.Θ.

Είναι καιρός το πανεπιστήμιο να στείλει το μήνυμά του ανθρώπου και της παιδείας του, το μήνυμά ότι σκοπός των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων δεν είναι να υπηρετούν τον οικονομικό και τεχνολογικό ανταγωνισμό της αγοράς εργασίας, όπως την έχουν διαμορφώσει τα μεγάλα συμφέροντα των ισχυρών της παγκόσμιας οικονομίας. Το πανεπιστήμιο έχει λόγο υπάρξεως μόνον όταν θεραπεύει την επιστήμη και ετοιμάζει τον άνθρωπο που δεν υπηρετεί σκοπιμότητες, αλλά ανατρέφεται σύμφωνα με την ιδέα της ανθρωπότητας και τον καθολικό της προορισμό, τον άνθρωπο που παρεμβαίνει διορθωτικά στην πορεία του κόσμου.

Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης ιδρύθηκε από τον Αλέξανδρο Παπαναστασίου και υπήρξε η παραμυθία του ελληνισμού ύστερα από την οδυνηρή εθνική περιπέτεια της Μικρασιατικής καταστροφής (1922). Το γέννησε, λοιπόν, μια θύελλα σε μια κρίσιμη περίσταση κατά την οποία το νεοελληνικό κράτος προσπαθούσε να ανασυντάξει τις δυνάμεις του και να θεμελιώσει το μέλλον του.

Τριπλός, διεκήρυξαν ο Αλέξανδρος Παπαναστασίου και ο τότε υπουργός παιδείας Ιωάννης Λυμπερόπουλος, ήταν ο σκοπός της ίδρυσης του νέου πανεπιστημίου στη Θεσσαλονίκη: η προώθηση και διεύρυνση της επιστημονικής γνώσης· η ευεργετική και έμμεση, με την επιστημονική και διδακτική άμιλλα, επίδρασή του στο Πανεπιστήμιο Αθηνών· η πνευματική / πολιτισμική και άλλη ανάπτυξη των λεγόμενων «Νέων Χωρών».

Ιδρύθηκε με ελεύθερη τη σκέψη

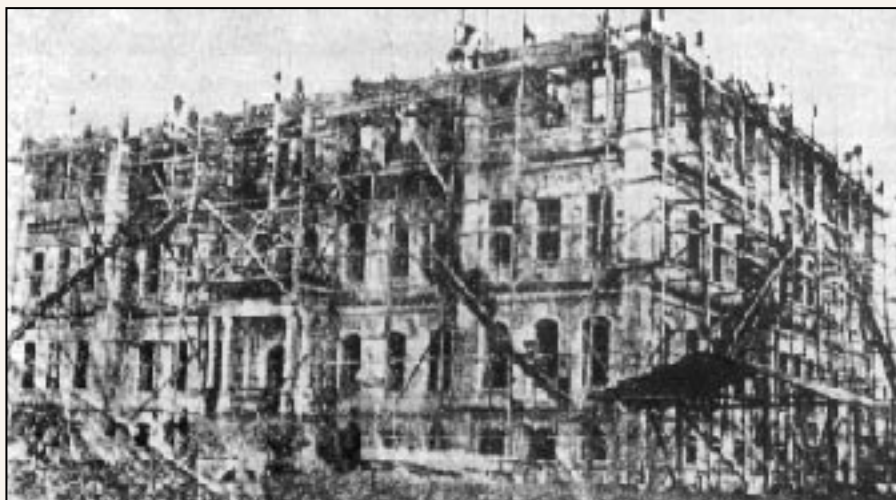
Ογδόντα περίπου χρόνια ύστερα από την ίδρυσή του, θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει ότι το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο εξελίχθηκε σε ένα σοβαρό πνευματικό κέντρο με αξιόλογη υποδομή, ικανοποιητικό εξοπλισμό, με ενεργητική προοπτική, με σύγχρονη επιστημονική και ερευνητική δυναμική, με δραστικό επικοινωνιακό αναπτυξιακό άνοιγμα, πάντα στο πλαίσιο μιας ελεύθερης δημοκρατικής και ανθρωπιστικής συνείδησης, όπως, άλλωστε, θα ήθελε και ο ιδρυτής του.

Όλα αυτά, φυσικά, και τα συνακόλουθά τους, δεν είναι δυνατόν να τα σχολιάσω στο παρόν άρθρο. Γι' αυτό θα περιοριστώ να ιχνογραφήσω –και πάλι σε αδρές γραμμές– ζωτικές πλευρές της γλωσσοεκπαιδευτικής προσφοράς του εν λόγω πανεπιστημίου, αφού προηγουμένως μνημονεύσω, για την πληρέστερη κατανόηση του προορισμού του, ότι με την ίδια αγόρευση του (24 Μαρτίου 1924) ο Παπαναστασίου εξήγγειλε και άλλα μέτρα κοινωνικά και εθνικά, με τα οποία επιχειρούσε να επανενεργοποιήσει (αφυπνίσει) το δημιουργικό πνεύμα της κοινοτικής συμβίωσης των Ελλήνων και να αναπλάσει την πολιτική, την κοινωνική και την πνευματική ζωή της χώρας στο πλαίσιο μιας συγχρονισμένης ανθρωπιστικής κοινωνίας.

Με ορίζοντα, λοιπόν, αυτά τα μέτρα τα αναγεννητικά είναι ανάγκη να αντικρίσουμε το νέο πανεπιστήμιο. Και ούτε είναι τυχαίο ότι πρώτη ιδρύεται η Φιλοσοφική Σχολή. Όπως δεν είναι συμπτωματικό ότι σ' αυτήν δίδαξαν δάσκαλοι που είχαν το ίδιο όραμα με τον Παπαναστασίου: Αλέξανδρος Δελμούζος, Μανόλης Τριανταφυλλίδης, Γιάννης Αποστολάκης, Ιωάννης Κακριδής, Εμμανουήλ Κριαράς και άλλοι που δίδαξαν την ελεύθερη σκέψη και θεμελίωσαν επάνω της δημιουργική / κριτική / ενεργητική τη σχέση του νέου ελληνισμού με τους προγόνους του, ανανεώνοντας τον ελληνικό λόγο: «ελεύθερη η σκέψη και η πορεία προς την ελεύθερη σκέψη ελεύθερη κι αυτή

ΠΗΓΗ: «ΠΟΛΙΣ - ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝΟΜΙΑΣ»

Το σημερινό παλαιό κτίριο της Φιλοσοφικής της εποχής που κτιζόταν από τους Τούρκους για να στεγάσει τη σχολή «ινταντιέ».

μέσα στην ελεύθερη πολιτεία του ελεύθερου λόγου».

Αυτή είναι, νομίζω, και η σημαντικότερη προσφορά του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Κατανόησε τα αιτήματα των καιρών και συνέλαβε, έστω και αποσπασματικά κάποτε, τα αναπλαστικά μηνύματα του ιδρυτή του, τα οποία βρίσκονταν σε ευθεία αντανάκλαση με τις μεταρρυθμιστικές επιδιώξεις του εκπαιδευτικού δημοτικισμού, ώστε το νέο πανεπιστήμιο να αρθρώσει νεοελληνικό λόγο, νεοελληνική στρατηγική, νεοελληνική πρακτική. Το διαπιστώνει κανείς στα πρώτα κίολας βήματα της Φιλοσοφικής Σχολής. Διαπιστώνει δηλαδή ότι και οι πρώτοι δάσκαλοι, που την πλαισίωσαν αρχικά, και οι άλλοι, που τους διαδέχτηκαν, θεμελίωσαν σωστές σχέσεις ανάμεσα στην επιστήμη και τη ζωή, στη γνώση και την κοσμοθεωρητική αναζήτηση, στο όραμα του ελληνισμού και την κοινωνική ανάπλαση.

Ευθύνη μιας βαριάς κληρονομιάς

Σε ποιο βαθμό, τώρα, πραγματώθηκαν και πραγματώνονται αυτές οι σχέσεις, εδώ αρχίζει μια άλλη εναγώνια ιστορία. Πάντως, στο πανεπιστήμιο αυτό βρήκαν καταφύγιο και στέγη όσοι ευαγγελίστηκαν την αναγέννηση που οραματίστηκε ο ιδρυτής του. Αποτέλεσε, έτσι, το Αριστοτέλαιο με τον καιρό το κέντρο στο οποίο συνέκλιναν, γαλουχήθηκαν, ανδρώθηκαν και πολλαπλασιάστηκαν, και από το οποίο αναδύθηκαν, πλήθος αναμορφωτικές δυνάμεις του εκπαιδευτικού δημοτικισμού. Δυνάμεις που στήριξαν τις γλωσσοεκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις του 1928 (Ελευθέριος Βενιζέλος, Γεώργιος Παπανδρέου), του 1964 (Γ. Παπανδρέου, Λουκής Ακρίτας, Ευάγγελος Παπανούτσος), του 1976 (Κ. Καραμανλής, Γ. Ράλλης), οι οποίες αποτελούν συνέχεια της γλωσσοεκπαιδευτικής μεταρρύθμισης του 1917 (Ε. Βενιζέλος, Δ. Γληνός, Αλ. Δελμούζος, Μ. Τριανταφυλλίδης).

Αυτά σημαίνουν ότι καρπός των προσπαθειών αυτών των δυνάμεων υπήρξε η καθιέρωση της νεοελληνικής (δημοτικής) γλώσσας και του μονοτονικού συστήματος γραφής στην εκπαίδευση και σε όλους τους άλλους τομείς του δημόσιου και του ιδιωτικού βίου της χώρας. Νόμος 309 του 1976. Με άλλα λόγια το Αριστοτέλαιο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης έπαιξε πρώτο ρόλο στη λύση του γλωσσικού προβλήματος / ζητήματος (καθαρεύουσα - δημοτική), το οποίο σοβούσε από τα χρόνια του Χριστού (και πιο πριν: αττικισμός) και ταλάνιζε / δίχαζε τον ελληνισμό.

Θα μπορούσε, δηλαδή, να ισχυριστεί κανείς ότι επαληθεύτηκαν σε ικανοποιητικό, τουλάχιστον, βαθμό οι προσδοκίες του Αλέξανδρου Δελμούζου, ο οποίος, σε επιστολή του προς τον φίλο του Αλέκο Ζάννα, πολιτικό της Θεσσαλονίκης, έγραφε στις 5 Νοεμβρίου 1926: «[...] η σύνθεση της σχολής είναι τέτοια που με τον καιρό, παίρνοντας και άλλους φωτισμένους δημοτικιστάς, θα γίνει η Φιλοσοφική Σχολή ένα κέντρο αληθινής ζωής. Η σημασία της θα είναι μεγάλη όχι μόνο για τη Μακεδονία και την παιδεία της, μα για όλο τον Ελληνισμό. Φυσικά ένα τέτοιο κέντρο προσπάθησαν και θα προσπαθήσουν να το γκρεμίσουν. [...] Ξέρω τη σημασία που δίνετε όλοι σας στο Δημοτικισμό και πόσα περιμένετε από αυτόν. Με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης γίνεται μια μεγάλη αρχή. Από όλους σας θα εξαρτηθεί να θεμελιωθεί γερά σ' ένα έδαφος παρθένο όπως η Μακεδονία».

(Ε. Π. Παναούτσος, Α. Δελμούζος, Αθήνα 1978, σ. 107-109).

Δύο από τους πρώτους καθηγητές της Φιλοσοφικής Σχολής ο Αλέξανδρος Δελμούζος και ο Μανόλης Τριανταφυλλίδης (μαζί με τον κοινωνιολόγο Γ. Σκληρό) στην Ιένα το 1907.

ΠΗΓΗ: ΛΕΥΚΟΜΑ ΓΙΑ ΤΑ 75 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ Κ. ΤΡΙΑΡΩΗ)

Εν πορεία προς την Ιθάκην

Από την άλλη μεριά, το Πανεπιστήμιο των Αθηνών στάθηκε αντίθετο σε κάθε μεταβολή· δεν υπήρξε απλώς ξένο ή αδιάφορο· υπήρξε εχθρικό. Είναι γνωστό π.χ. πόσο αντέδρασε η Φιλοσοφική του Σχολή σε όλες αυτές τις προσπάθειες και πόσο ευνόησε τον επίγονο του αττικισμού τον λογιότατισμό. Κάτω από τη λόγια στέγη της συμμαχήσαν ο γλωσσικός και ο παιδαγωγικός συντηρητισμός και επέβαλαν τη στατικότητα και την αδράνεια.

Αυτά δηλώνουν ότι το κίνημα του εκπαιδευτικού δημοτικισμού, που πήρε ουσία και μορφή στους κόλπους του νέου πανεπιστημίου, δεν ήταν απλώς μια «παραφυάδα» του γλωσσικού μας ζητήματος, αλλά ήταν κύμα ζωής, αναγεννητική και κοινωνική προσπάθεια που την καρτερούσε το Γένος των Ελλήνων από τα χρόνια του Γεωργίου Γεμιστού (15 μ.Χ. αι.). «Ο δημοτικισμός, παρατηρεί ο Δημοσθένης Δανιηλίδης, ουσιαστικά δεν είναι παρά η καθυστερημένη και γι' αυτό πολύ ιδιόρρυθμη εκδήλωση μιας επανάστασης που η Δύση την είχε κάνει μεταξύ ΙΑ' και ΙΔ' αιώνα» (Δημοσθένης Δανιηλίδης, Νεοελληνική Κοινωνία και Οικονομία, Αθήνα 1934, σ. 153).

Το όραμα του Παπαναστασίου και του Δελμούζου

Αυτό ήταν το όραμα του εκπαιδευτικού δημοτικισμού: η χαμένη ευκαιρία του 15ου αιώνα για αναγέννηση του ελληνισμού. Κι αυτή ήταν η ελπίδα του Παπαναστασίου: η αναγέννηση της ελληνικής παιδείας στην κοιτίδα της και στα Βαλκάνια. Γιατί ο Παπαναστασίου, πνευματικός κληρονόμος του Ρήγα, οραματιζόταν την ιδέα της συναδέλφωσης των λαών της Βαλκανικής μέσα από την παιδεία. Γι' αυτό και το 1930 οργάνωσε, με την αμέριστη συνδρομή του Αλέξανδρου Δελμούζου, την πρώτη Βαλκανική Διάσκεψη με βασική επιδίωξη τη δημιουργία φιλικού κλίματος μεταξύ των βαλκανικών λαών. Και όλα αυτά, όπως υπαινίχτηκα, μέσα από την παιδεία. Αυτό ήταν, εξάλλου, και το θέμα της εισήγησης («Παιδεία και εθνική μόρφωση») του Αλέξανδρου Δελμούζου στο εν λόγω συνέδριο.

Αυτά σημαίνουν ότι το όραμα Παπαναστασίου και Δελμούζου, των δύο κύριων θεμελιωτών του νέου πανεπιστημίου, πλάτυνε, για ν' αγκαλιάσει τα Βαλκάνια πολύ πριν η Ευρώπη διανοηθεί την οικονομική της ένωση. Μ' αυτό το πνεύμα από την ίδρυσή του και από τους ιδρυτές του διαπνέεται το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Και αυτό είναι το σημερινό του χρέος: να εξακτινώνει στους όμορους λαούς και στον κόσμο ό,τι ενεφύσησαν εντός του οι γεννήτορές του και αναγράφεται στο υπέρθυρο των προπυλαίων τού πρώτου του και παλαιότερου κτιρίου του: «Μούσαις Χάρισι θύε». Λόγοι έξοχοι, που με διάφορες παραλλαγές θα τους βρούμε αναγραφόμενους και σε άλλα προπύλαια άλλων πανεπιστημίων του κόσμου. Χτισμένοι με ψηφίδες του οικουμενικού ελληνικού πνεύματος παροτρύνουν δάσκαλο και φοιτητή και γενικότερα τον εισερχόμενο σ' αυτό το τέμενος να κατακτά τα αγαθά της γνώσης, της σκέψης, του λόγου και της τέχνης (για να μνημονεύσω την τετραλογία του πνεύματος), όχι για να γίνει παντογνώστης με τη γνώση, σοφός με τη σκέψη, λογοτέχνης με τον λόγο, καλλιτέχνης με την τέχνη, αλλά για να ελευθερωθεί. Γιατί η γνώση, η σκέψη, ο λόγος, η τέχνη ελευθερώνουν τον άνθρωπο και τον οδηγούν στην πληρότητα και στη συνείδηση της ευθύνης. Η ελευθερία και η υπευθυνότητα είναι οι δύο πόλοι της δημιουργίας με κέντρο τον άνθρωπο και την ευτυχία του.

Αυτό, άλλωστε, είναι και το νόημα της θυσίας στις Μούσες και στις Χάριτες: ο άνθρωπος, η ανθρωπότητα και ο καθολικός τους προορισμός· ο άνθρωπος που θα ζήσει

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ Α. ΚΟΥΚΙΟΓΛΟΥ

Ο καθηγητής Ιωάννης Κακριδής ως πρόεδρος του Α.Π.Θ. κατά το ακαδημαϊκό έτος 1957 - '58.

αρμονικά με τον άλλον άνθρωπο, παρά τις ετερότητές τους, και θα σεβαστεί τους γεννήτορές του, όλους εκείνους δηλαδή που υπήρξαν, όπως είπαν, πριν από αυτόν: τα φυτά, τα ζώα (τη μολόχα και το μερμήγκι), τις στεριές και τις θάλασσες, τις στέγνες και τα βράχια, τον αέρα και τους ουρανοί – τα πάντα.

Ανθρωπιστική παιδεία και όχι εμπορικά συμφέροντα

Δυστυχώς, όμως, το πανεπιστήμιο (και γενικότερα η εκπαίδευση) πλήττεται ως κέντρο πνευματικής ανάπτυξης, επιστημονικής έρευνας, ψυχικής καλλιέργειας και παιδείας. Μας το είπαν καθαρά στη Μπολόνια (1999) και στην Αθήνα (2001) σύμβουλοι (ο Guy Hang και ο Klaus Landfried) της Οργάνωσης Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων (CRF). Μας είπαν οι «σοφοί» Ευρωπαίοι: ότι εντός τακτού χρονικού διαστήματος τα πανεπιστήμια της Ευρώπης είναι ανάγκη να αναδομηθούν, ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και στα μέτρα της αγοράς εργασίας· ότι η ποιότητα σχετίζεται με την ανταπόκριση που έχουν οι σπουδές στον αγοραίο ανταγωνισμό· ότι τα κριτήρια σε ό,τι αφορά το επίπεδο σπουδών θα καθορίζονται από επιστήμονες και εργοδότες σε συνεχή διάλογο, προκειμένου οι σπουδές να προσαρμόζονται στα βιομηχανικά και στα τεχνολογικά αναπτυξιακά προγράμματα (!). Ευτελισμός και θύελλα στην ανταγωνιστική κούρσα Αμερικής, Ευρώπης, Ιαπωνίας...

Με άλλα λόγια· οι συγκλητικοί θα συνεδριάζουν και θα συναποφασίζουν με τους επιχειρηματίες και τους εργοδότες (!). Αλλά εμείς είμαστε σε θέση να ξέρουμε ότι αυτό το εξαρτημένο πανεπιστήμιο, το πανεπιστήμιο υπηρέτης των οικονομικών συμφερόντων του λεγόμενου «ισχυρού κατεστημένου», που έχει διαμορφώσει την αγορά εργασίας κατά τα συμφέροντά του, αυτό το πανεπιστήμιο είναι ξένο προς κάθε έννοια του «επ' αληθείαις πολιτισμού» (του κατά κυριολεξία πολιτισμού, culture). Από ένα πανεπιστήμιο που θεραπεύει κρατούσες καταστάσεις, χωρίς να έχει τη βούληση να τις μεταβάλλει, όταν κακοφορμίζουν, δεν έχει να ελπίζει τίποτε η ανθρωπότητα, ο αληθινός πολιτισμός της, η ζωή, το μέλλον του κόσμου.

Είναι καιρός κάποιο πανεπιστήμιο του κόσμου –κι' αυτό ας είναι το δικό μας– να στείλει στα άλλα το μήνυμα του ανθρώπου και της παιδείας του, το μήνυμα ότι σκοπός των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων δεν είναι να υπηρετούν τον οικονομικό και τεχνολογικό ανταγωνισμό της αγοράς εργασίας, όπως την έχουν διαμορφώσει τα μεγάλα συμφέροντα των ισχυρών της παγκόσμιας οικονομίας. Δηλαδή σκοπός τους δεν είναι η «παραγωγή» και «αναπαραγωγή» ανθρώπων που θα υπηρετούν «τα αγοραία βιομηχανικά και τεχνολογικά δρώμενα· δεν είναι θεμιτό να εμπιστεύεται η κοινωνία το μέλλον της στο βιομηχανικό και στον τεχνολογικό υπολογισμό, στην πολιτική προπαγάνδα, στον οικονομικό ιμπεριαλισμό», που μεταβάλλουν την επιστήμη σε θεραπεινίδα τους και τον άνθρωπο σε αμελητέο μονοψήφιο αριθμό. «Αν, λένε οι φιλόσοφοι της παιδείας, εγκαταλείψουμε τον άνθρωπο και την παιδεία του και περιορίσουμε αποκλειστικά στην επαγγελματική τεχνολογική εκπαίδευση, τότε σε λίγα χρόνια δεν θα έχουμε καινούρια τεχνολογία, διότι η τεχνολογική πρόοδος προϋποθέτει βασική επιστημονική έρευνα που επιδιώκεται χωρίς βραχυπρόθεσμους χρησιμοθηρικούς σκοπούς. Η επαγγελματική εκπαίδευση στενεύει τους ορίζοντές μας και μας κατευθύνει προς την εκτέλεση ενός συγκεκριμένου έργου, ενώ η παιδεία ανοίγει τους ορίζοντές μας και μας δίνει μια πλατιά μακροπρόθεσμη προοπτική για τον κόσμο και τη ζωή μας» (Τάσος Καζεπίδης, *Η Φιλοσοφία της Παιδείας*, Θεσσαλονίκη 1991, σ. 77).

Αυτό είναι το πανεπιστήμιο που θέλουμε σήμερα περισσότερο από κάθε άλλη φορά εμείς οι δάσκαλοι και δεν το θέλουν, βέβαια, οι μεγαλοεπιχειρηματίες, οι μεγαλοβιομήχανοι και κάποιοι κοντόθωροι πολιτικοί. Ένα πανεπιστήμιο έχει λόγο υπάρξεως μόνον όταν θεραπεύει την επιστήμη (= την αλήθεια) και ετοιμάζει τον άνθρωπο που δεν υπηρετεί σκοπιμότητες, αλλά ανατρέφεται σύμφωνα με την ιδέα της ανθρωπότητας και τον καθολικό της προορισμό, τον άνθρωπο που παρεμβαίνει διορθωτικά στην πορεία του κόσμου. Ένα τέτοιο πανεπιστήμιο θα μπορούσε να έχει έμβλημά του έναν ελεύθερο άνθρωπο: τον Προμηθέα του Αισχύλου ή την Αντιγόνη του Σοφοκλή ή έναν Έλληνα, έναν Τούρκο, έναν Ινδiano, έναν Αφρικανό που χτίζουν μαζί το μέλλον του κόσμου.

Ιδού το πανεπιστήμιο του μέλλοντος και ιδού το μέλλον του πανεπιστημίου: η πορεία προς την Ιθάκη.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ Α. ΚΟΥΚΙΩΤΟΥ

Τετάρτη 24 Ιουνίου 1981. Ο τότε πρύτανης του Α.Π.Θ. καθ. Γ. Στεργιάδης απονέμει τιμητικό μετάλλιο στον ομότιμο καθηγητή της Φιλοσοφικής Σχολής Λίνο Πολίτη.

Το όραμα Παπαναστασίου και Δελμούζου, των δύο κύριων θεμελιωτών του νέου πανεπιστημίου, πλάτυνε, για ν' αγκαλιάσει τα Βαλκάνια πολύ πριν η Ευρώπη διανοηθεί την οικονομική της ένωση. Μ' αυτό το πνεύμα από την ίδρυσή του και από τους ιδρυτές του διαπνέεται το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Και αυτό είναι το σημερινό του χρέος: να εξακτινώνει στους όμορους λαούς και στον κόσμο ό,τι ενεφύσησαν εντός του οι γεννήτορές του και αναγράφεται στο υπέρθυρο των προπυλαίων τού πρώτου του και παλαιότερου κτιρίου του: «Μούσαις Χάρισι θύε».

ΟΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

Το Θεμέλιο

του **Δημήτρη Α. Φατούρου**
ομότιμου καθηγητή
του Α.Π.Θ.

*Το πανεπιστήμιο ήτανε
πάντοτε μια διπλή κίνηση,
τόνιζε και παρότρυνε
από τη μια μεριά στις
πολλαπλότητες, στην
αντίρρηση, στη συλλογική
και στην ατομική ένταση και
απ'την άλλη στο συγκεκριμένο
αντικείμενο και στην έμφαση
στην ειδική γνώση.*

Πόσα χρόνια γίνεται αυτή η συζήτηση; Βέβαια τα τελευταία δέκα και περισσότερα χρόνια γίνεται με διαφορετικούς όρους και συνθήκες. Μέσα στις νέες πραγματικότητες της μονότροπης παγκοσμιοποίησης οι ρυθμίσεις και οι προθέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιμένουν σε συγκεκριμένο πλαίσιο.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι είναι κρίσιμες οι μεταμορφώσεις και οι μεταλλάξεις της καθημερινής ζωής και των ανθρώπινων σχέσεων από τον τρόπο χρησιμοποίησης της ψηφιακής και όχι μόνο τεχνολογικής έντασης, από τις περιβαλλοντικές μεταβολές και τις γεωπολιτικές πιέσεις.

Ασφαλώς οργανωτικοί και άλλοι συντελεστές του πανεπιστημίου μεταβάλλονται –αλίμονο και αν δεν μεταβάλλονταν– οι συστατικές όμως προθέσεις και επιθυμίες της δημιουργικής και αποτελεσματικής συγκρότησης της γνώσης και του πανεπιστημίου διατρέχουν και τους μελλοντικούς ορίζοντες.

Ακόμη και αν δεχτούμε μεγαλύτερη ποσόστωση της κατεύθυνσης που λιγοστεύει την περιέργεια και την ανησυχία και προσανατολίζει πιο εύκολα σε περιορισμένα πεδία αντίρρησης, αυτό δεν δηλώνει ότι η πολλαπλότητα, οι ανοιχτές δυνατότητες και οι συλλογικότητες, το σύνθετο πεδίο γνώσης και ευθύνης δεν θα υπάρχει ή θα ακρωτηριαστεί.

Επαναλαμβάνω γνωστά ζητήματα και ξέρω ότι στην καθημερινή συζήτηση θέματα και ερωτήματα όπως αυτά παραχαράσσονται είτε προς τον περιορισμό της αφοσίωσης στη σύνθετη γνώση είτε προς την υποτίμηση της διεκδίκησης και της ανησυχίας.

Το πανεπιστήμιο ήτανε πάντοτε μια διπλή κίνηση, τόνιζε και παρότρυνε από τη μια μεριά στις πολλαπλότητες, στην αντίρρηση, στη συλλογική και στην ατομική ένταση και απ'την άλλη στο συγκεκριμένο αντικείμενο και στην έμφαση στην ειδική γνώση. Αντίθετα από ό,τι διαδίδεται σήμερα και ίσως ακόμη περισσότερο στους χρόνους που έρχονται, δεν μπορεί να περιοριστεί μόνο σε μια απ'αυτές. Για να συζητηθούν και να αντιμετωπιστούν οι νέες πραγματικότητες, ο εικονικός κόσμος, οι πιέσεις των τεράστιων μετακινήσεων πληθυσμών, η απειλή της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, η ποιότητα των ανθρώπινων σχέσεων που παραμορφώνονται, η επιθετική κυριαρχία, όλα χρειάζονται τη θεμελίωση της γνώσης και στην πρώτη και στην δεύτερη κατεύθυνση. Για να μη μένουν όμως μετέωρες και χωρίς αποτέλεσμα οι σχετικές προθέσεις και τα εγχειρήματα είναι προϋπόθεση όχι μόνον η δεύτερη αλλά και η πρώτη κατεύθυνση να έχουν συνεχή στήριξη από τους θεσμούς, την πολιτική βούληση και από ιδιαίτερα σοβαρές οικονομικές δυνατότητες.

Αυτά μπορεί να γίνουν πραγματικότητα εάν η ανθρώπινη κοινότητα δεν βρίσκεται σε μη αντιστρεπτή αρνητική, περιοριστική κίνηση.

ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΜΕ ΟΡΟΥΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Το Α.Π.Θ. βαδίζει στα 82 του χρόνια. Είναι πολλά ή λίγα; Αν συγκριθεί με τα χρόνια λειτουργίας παραδοσιακών πανεπιστημίων, είναι λίγα. Αν συγκριθεί με τα χρόνια λειτουργίας νεότερων πανεπιστημίων, είναι αρκετά.

Δεν είναι ούτε πολλά, ούτε λίγα. Είναι τα χρόνια λειτουργίας του. Αποτελούν μια παράμετρο (μεταξύ πολλών άλλων), μέσω της οποίας μπορεί να εκτιμήσει κανείς τη μέχρι τώρα πορεία του. Να έχει ένα μέτρο αποτύπωσης της πραγματικότητάς του, και να στηρίξει τη στοχοθεσία του. Είναι αρκετά χρόνια, ώστε να μιλά κανείς για παράδοση, η οποία πράγματι υφίσταται και αποτελεί λόγο υπερηφάνειας.

Το Α.Π.Θ. της γνώσης, της αυτογνωσίας και της καθημερινότητας

του **Αναστάσιου Κ. Μάνθου**
πρύτανη του Α.Π.Θ.

Παράδοση

Είναι όμως η παράδοση θέσφατο αναλλοίωτο; Υπάρχουν αρχές, κυρίως προς την ανθρώπινη πλευρά της ακαδημαϊκότητας,

αλλά όχι μόνο, που η παράδοση υπηρετεί με πολύτιμο τρόπο. Υπάρχουν όμως και διαδικασίες που έχουν κατά πολύ ξεπεραστεί από την αναπόφευκτη και καλοδεχούμενη νεωτερικότητα, στο μέτρο που αυτή υπηρετεί τα ευρύτερα κοινά και τα ακαδημαϊκά δρώμενα.

Η εποχή μας είναι περίοδος αποφάσεων για ανακατατάξεις, στο μέτρο που απαιτούνται προσαρμογές του Α.Π.Θ. στη νεωτερικότητα, στην καινοτομία, στην αναζήτηση γνώσης με σύγχρονες αντιλήψεις και μέσα. Η παράδοση αποτελεί πολύτιμη παρακαταθήκη εκεί που οι συνθήκες παραμένουν ίδιες. Όμως η επιτυχής εφαρμογή της νεωτερικότητας προσαρμόζει το πανεπιστήμιο στις σύγχρονες συνθήκες και ανάγκες και δημιουργεί εκ νέου παράδοση. Δομεί τη νέα παρακαταθήκη για το μέλλον του.

Σύγχρονες απαιτήσεις

Είναι πανθομολογούμενο ότι διανύουμε τη δραματικότερη περίοδο ανακατατάξεων των αντιλήψεων, αναπροσαρμογών των λειτουργιών, με υπόστρωμα τη μαζική ομογενοποιητική επίδραση της σύγχρονης τεχνολογίας στις επικοινωνίες, καθώς και στις πολιτικές και κοινωνικές αντιλήψεις. Αυτό που αδρώς αναφέρεται ως «παγκοσμιοποίηση» και το οποίο συνήθως θεωρείται ως αποκλειστικώς μεθοδευόμενο και κατευθυνόμενο, είναι εν πολλοίς εκ των πραγμάτων αναπότρεπτο, κυρίως εξαιτίας της πολιτιστικής αμεσότητας στη ζωή και στις σχέσεις των λαών. Σ' αυτό το υπό διαμόρφωση σύγχρονο

Τη γνώση την κατακτά αυτός που την αναζητά, και όχι αυτός, στον οποίον επιβάλλεται, γι' αυτό ο σύγχρονος δάσκαλος οφείλει να είναι ο εμπνευστής και ο διεγέρτης, να προωθεί την αυτενέργεια του φοιτητή, και να παρακολουθεί τη δόμηση της επιστημονικής του σκέψης. Δεν μπορεί να λειτουργεί ως μεταφορέας πληροφορίας ή ως στιγμιαίος καταμετρητής της συσσωρεύσεώς της στο φοιτητή. Με μοχλό το αρχαϊκό ορμέμφυτο ένστικτο της αναζήτησης της γνώσης, μπορεί να αναδειχθεί σε πυξίδα νοών και σε πολύτιμο αρωγό στην αναζήτηση και την κατάκτηση της γνώσης.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ «THEMA» (ΦΩΤ. Θ. ΚΑΤΣΑΝΑΣ)

Το Α.Π.Θ. της γνώσης, της αυτογνωσίας και της καθημερινότητας

σκηνικό, γίνονται προσπάθειες χειραγώγησης, επιτυχείς ή όχι, μέχρι στιγμής.

Η διατήρηση της πολιτιστικής και κοινωνικής ιδιαιτερότητας, στο μέτρο του εφικτού, αποτελεί την καλύτερη απάντηση. Όχι όμως με φοβική προκατάληψη και άκριτη απάρνηση της τρέχουσας πραγματικότητας. Αλλά με κριτική προσέγγιση, με καθημερινή ανάλυση αιτίων και αιτιατών, με σύνεση, και με προσανατολισμό τον εξοβελισμό της αβελτηρίας και της στατικότητας. Τα πανεπιστήμια οφείλουν να έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο στη διάδραση αυτή με το παγκόσμιο περιβάλλον. Ίσως θα πρέπει να αποτελούν τον κριτικό ηθμό αποδοχής ή αποστασιοποίησης ή επεξεργασίας και προσαρμογής σε σύγχρονες θέσεις και καινοφανείς αντιλήψεις.

Παιδεία - Εκπαίδευση

Ως διακριτές ενότητες, η παιδεία - εκπαίδευση, αποτελούν θεμέλιο ζήτημα της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως η ίδια αυτοπροσδιορίζεται, είναι αποκλειστικώς «εκπαίδευση». Η παιδεία, αποτελεί άρρητο, ή έστω υπόρρητο, στοιχείο αυτής της εκπαίδευσης, μη προγραμματιζόμενο και μη ενσωματώνόμενο συνήθως στον κορμό της.

Είναι κοινός ο προβληματισμός περί του ελλείμματος παιδείας και της μη τήρησης των κανόνων κοινωνικής λειτουργίας στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα, προφανώς ως αιτιατό του αντίστοιχου παιδευτικού - εκπαιδευτικού ελλείμματος όλων των κύκλων εκπαίδευσης.

Δεν μπορεί να νοηθεί εκπαίδευση χωρίς παιδεία, διότι η ελληνική γραμματεία αποφαίνεται ότι το αποτέλεσμα είναι «πανουργία». Μια κοινωνία εκπαιδευμένων δεν προδικάζει κοινωνική συνοχή. Ενώ μια κοινωνία πεπαιδευμένων ανθρώπων, όχι μόνο ωθεί προς τη συμβατική της διάσταση και ομαλοποιεί την κοινωνία, αλλά μπορεί να της προσδώσει και την υπερβατική της διάσταση.

Το διακύβευμα

Ποιο είναι το υπέρτατο αγαθό που οφείλουμε να προφυλάξουμε κρατώντας το μέτρο; Η παιδεία ή το ρητό και άρρητο ποθούμενο απ' όλες τις πλευρές, οι οποίες χρησιμοποιούν την παιδεία ως διακύβευμα;

Η κατασπάραξη της παιδείας καταλήγει στη φθίση της και τελικώς στην παροχή μόνο σπαραγμάτων εκπαίδευσης. Το έλλειμμα παιδείας όμως δεν έχει μόνο παθητικό αποτέλεσμα, αλλά ενσωματώνεται στη ψυχή της κοινωνίας ως «κεκτημένη» ενεργός αρνητική παιδεία. Η καλλιέργεια της αυθαιρεσίας, ως οιονεί δικαίωμα για την οποιαδήποτε διεκδίκηση αυτόματα την τοποθετεί υπεράνω της παιδευτικής αξίας.

Από την άλλη πλευρά, η εκμετάλλευση της παιδευτικής αξίας για την κατάπιξη κάθε διεκδίκησης θέτει σε απαξία την ίδια την παιδευτική διαδικασία, αφού την υποβιβάζει σε «εργαλείο». Μόνον η συνειδητοποίηση του διακυβέματος (παιδεία) μπορεί να δώσει προτεραιότητα στο σκοπό (ουσιαστικά η παιδεία είναι αυτοσκοπός), ώστε να σταματήσει ο αγιασμός των μέσων (βλέπε αυθαιρεσία) από κάθε πλευρά.

Δεν μπορεί να νοηθεί εκπαίδευση χωρίς παιδεία, διότι η ελληνική γραμματεία αποφαίνεται ότι το αποτέλεσμα είναι «πανουργία». Μια κοινωνία εκπαιδευμένων δεν προδικάζει κοινωνική συνοχή. Ενώ μια κοινωνία πεπαιδευμένων ανθρώπων, όχι μόνο ωθεί προς τη συμβατική της διάσταση και ομαλοποιεί την κοινωνία, αλλά μπορεί να της προσδώσει και την υπερβατική της διάσταση.

Η καθημερινότητα

Το τρέχον ημερολογιακό έτος χαρακτηρίστηκε από τη σύγκλητο ως έτος πρόσκλησης για συλλογική προσπάθεια βελτίωσης της καθημερινότητάς μας. Τις περισσότερες φορές την «επίγεια κόλαση» αποτελούν οι άλλοι. Εμείς οι άλλοι, εάν δώσουμε προτεραιότητα και πρωταρχική σημασία στην ύπαρξη, λειτουργία και αξιοπρέπεια όλων, δημιουργούμε συνθήκες στέριξης, αποδοχής, συνεργασίας, με πολλαπλώς προστιθέμενη αξία. Η λειτουργία μας με όρους παιδείας, καθιστά την εκπαίδευση ουσιαστικότερη και τις ημέρες μας δημιουργικότερες.

Η διοικητική υπηρεσία μπορεί να συνεισφέρει με πολλούς τρόπους στη βελτίωση αυτή. Έχει ήδη ξεκινήσει η καταγραφή των μικρών και μεγάλων αιτουμένων, πολλά των οποίων υλοποιήθηκαν ή υλοποιούνται (π.χ. απόδοση των χώρων της πανεπιστημιούπολης στην κοινότητά μας, κ.τ.λ.). Όμως, εάν οι συνολικοί όροι λειτουργίας μας, και κυρίως της νοοτροπίας μας, δεν κινηθούν αναλογικά, είναι αδύνατο να πνεύσει αύρα παιδείας στη στατική, δύσκολη, και μίζερη καθημερινότητά μας.

Ας δούμε, λοιπόν, πώς μπορούμε να διαμορφώσουμε όρους λειτουργίας, οι οποίοι χρωματίζουν την ημέρα μας, δημιουργούν συνεκτικότητα, και διακονούν το ύψιστο αγαθό που δημιουργούμε, την παιδεία και την εκπαίδευση.

Η διδακτική

Οι ακαδημαϊκοί όροι λειτουργίας έχουν αλλάξει δραματικά. Ο όγκος της πληροφορίας είναι αδιανόητος, κυριολεκτικά και μεταφορικά. Ο ρόλος του δασκάλου σήμερα έχει δραματικά διαφοροποιηθεί. Ο δάσκαλος αποτελεί τον κωδικοποιητή της πληροφορίας σε γνώση και τον μετατροπέα της σε λειτουργική εφαρμογή. Με χρηστικό αξίωμα ότι τη γνώση την κατακτά αυτός που την αναζητά, και όχι αυτός, στον οποίον επιβάλλεται, ο σύγχρονος δάσκαλος οφείλει να είναι ο εμπνευστής και ο διεγέρτης. Να προωθεί την αυτενέργεια του φοιτητή, και να παρακολουθεί τη δόμηση της επιστημονικής του σκέψης. Δεν μπορεί να λειτουργεί ως μεταφορέας πληροφορίας ή ως στιγμιαίος καταμετρητής της συσσωρεύσεώς της στο φοιτητή. Με μοχλό το αρχαϊκό ορμέμφυτο ένστικτο της αναζήτησης της γνώσης, μπορεί να αναδειχθεί σε πυξίδα νόων και σε πολύτιμο αρωγό στην αναζήτηση και την κατάρτηση της γνώσης. Πέραν αυτών μπορεί να εισάγει νεωτερικά στοιχεία διδακτικής, όπως η απαρτίωση, η μάθηση με βάση το πρόβλημα κ.τ.λ. Οφείλει ακόμη να παρακολουθεί το σκέλος της εκπαίδευσης που αφορά στην κοινωνική χρηστικότητα και στην ανάγκη, ώστε να αναζητά και να υλοποιεί την κατάρτιση που αναζητά η κοινωνία.

Επιμύθιο

Το Α.Π.Θ. ως καταξιωμένος διάκονος της παιδείας και υπηρέτης της εκπαίδευσης οφείλει αφενός να τηρήσει την παράδοσή του και αφετέρου να αφομοιώσει τη νεωτερικότητα. Έχει υποχρέωση να εμψυχήσει λειτουργικότητα και ακαδημαϊσμό σε όλες τις εκφάνσεις τους και να ατενίσει το μέλλον του με αυτοπεποίθηση και βηματική στοχοθεσία. Πρέπει να εργασθεί με συνεκτικότητα στη διαρκή κατάκτηση της γνώσης και στην προσέγγιση της αυτογνωσίας, συλλογικής και ατομικής.

Εκπαίδευση και δημοκρατικοί μετασχηματισμοί στο Α.Π.Θ. και στην πόλη

του Πέτρου Μαρτινίδη
αναπληρωτή καθηγητή
του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ.

Το Υπουργείο Παιδείας έρχεται να εισηγηθεί εξάλειψη των «αιώνιων φοιτητών». Ξεχνώντας ότι, πρώτον, «αιώνιοι φοιτητές» είναι τα πιο ευαίσθητα πρόσωπα στα μυθιστορήματα του Ντοστογιέφσκι ή στα θεατρικά του Τσέχοφ· και, δεύτερον, ότι «αιώνιος» ή και «πολυαίωνος» φοιτητής είναι, επίσης, όποιος κρατά ζωντανή σχέση με την ιστορία του επιστημονικού πεδίου του. Σαν να διατελεί αυτήκοος ακροατής του Ομήρου, σαν να σκύβει στο τηλεσκόπιο του Γαλιλαίου μαζί με τον Γαλιλαίο, σαν να ανήκει στους πρώτους συνδρομητές της Εγκυκλοπαίδειας των Ντιντερό και Ντ' Αλαμπέρ, κ.ο.κ.

Ισχύει για την πανεπιστημιακή εκπαίδευση ό,τι και για την τέχνη: όσο ανεμπόδιστα ή ανέξοδα κι αν προσφέρεται σε όλους, έχει να την παραλαμβάνει ο καθένας χωριστά. Καλώς ή κακώς, η γνώση δεν δρα όπως τα αλκοόλ του φαρ-ουέστ στους ήρωες των κόμικ, όπου ένας πίνει, άλλος καίγεται, ο τρίτος το ρίχνει στο τραγούδι κι ο τέταρτος λιποθυμά. Όλο το εύρος των αντιδράσεων –από την πρώτη γεύση ως τους ιλίγγους της μέθης και τη διαύγεια της επομένης– τη δοκιμάζει κανείς ολομόναχος. Ούτε φετφάδες που υιοθετούνται σκόρπιοι ούτε δόγμα που το παπαγαλίζουν προσήλυτοι, αλλά τεκμήρια που εκτίθενται στην κριτική αποδοχή κάθε συνολικά συγκροτούμενου ατόμου. Συνεπώς, η αξία των πανεπιστημίων δεν μετριέται μόνο με βάση τις υψηλά εξειδικευμένες δεξιότητες που αναπτύσσουν, μα και με το τι λογής προσωπικότητες πολιτών καλλιεργούν.

Στην ογδοντάχρονη ιστορία του, το Α.Π.Θ. λαμπρύνθηκε από σπουδαίους δασκάλους και λάμπρυνε την πόλη. Στην αρχή με το να υπάρξει, ξεπερνώντας τις επιφυλάξεις της Ακαδημίας Αθηνών. Στριμώχνοντας τις πρώτες σχολές του μεταξύ επαύλεως Αλλατίνη και κληρονομημένου από τους Οθωμανούς νεοκλασικού της «παλιάς Φιλοσοφικής». Στη δεκαετία '55-'65 πολύ πιο έντονα, προβάλλοντας τον στιβαρό μοντερνισμό των νέων κτισμάτων του και συμβάλλοντας στην πολιτιστική ζωή (με εταιρείες όπως η «Τέχνη», το Κ.Θ.Β.Ε. κ.ά.). Χάρη σ' αυτό, ως ένα βαθμό, η πόλη διατήρησε τη δημοκρατική της συνείδηση μέσα στη δικτατορία, παρά τη δολοφονία Λαμπράκη, η οποία είχε προηγηθεί, ή τις συντηρητικές πολιτικές που χρωματίζουν τη Θεσσαλονίκη μετά τις πρώτες δεκαετίες από τη μεταπολίτευση.

Ως εκπαιδευτική λειτουργία ήταν φυσικό, αρχικά, να δεχθεί την καθηγητική «αυθεντία». Τέτοιο ήταν το κλίμα των πανεπιστημίων ανά τον κόσμο, μέχρι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Εξίσου φυσικό ήταν να προσαρμοστεί και στους μεταπολεμικούς εκδημοκρατισμούς. Θα έλεγα, μάλιστα, ότι το Α.Π.Θ. προσδιόρισε την ιδιοπροσωπία του, ως προς άλλα ανώτατα ιδρύματα του ελλαδικού χώρου (το πανεπιστήμιο και το πολυτεχνείο της Αθήνας, λ.χ.), αναδεικνύοντας τη δημοκρατικότητά του. Ενδέχεται ωστόσο, τις τελευταίες δεκαετίες, να το παράκανε σ' αυτή την κατεύθυνση.

Η ανατροπή

Η αποσύνδεση εξουσίας και αυθεντίας ή η αποϊεροποίηση της παραδοσιακής αυθεντίας, στην οποία θεμελιώθηκαν οι νεότεροι χρόνοι, προωθήθηκε ταχύτερα εδώ απ' όσο αλλού. Η πρωινή προσέλευση των φοιτητών στην αίθουσα, ο κλητήρας που ακουμπούσε το αχνιστό τσάι του καθηγητή στην έδρα και η είσοδος των ντυμένων με λευκές μπλούζες βοηθών –μικρής κουστωδίας αγγέλων, που μετέτρεπαν την τελική εμφάνιση του καθηγητή σε προσδοκία θαυματουργού επιφοιτήσεως– πολύ καλώς ατόνησε τη δεκαετία του '70. Πώς μπορούσε να κριθεί οτιδήποτε εκφερόταν μετά; Η ίδια η έλευση της αυθεντίας αποτελούσε καίριο επιχείρημα όσων έλεγε. Μόνο που το πράγμα εξελίχθηκε σε καθηγητές και φοιτητές αλληλοαποκαλούμενους με τα μικρά τους ονόματα, σαν σε κλίμα προλεταριακής συντροφικότητας.

Γιατί όχι; Αλλ' εάν είναι γνωστές οι αξιώσεις που εγείρουν «τα μεταξωτά βρακιά», τα βαμβακερά δεν πάνε πίσω. Όταν το «κύριε καθηγητά» και «κύριε τάδε» γίνει «Πες

μου Γιάννη» και «Άκου Μαρία», απαιτείται ακόμη περισσότερη σαφήνεια σε όσα εξηγεί ο διδάσκων και συνοχή σε όσα αφομοιώνει ο διδασκόμενος. Αλλιώς η διάρρηξη των ορίων δημόσιας και ιδιωτικής σφαίρας οδηγεί στο: «να, κάτι τέτοιο σας λέω», «κάπως το καταλαβαίνετε» και, για να μη διαταραχθεί η φιλική ατμόσφαιρα, βαθμολογείστε όλοι με άριστα.

Βεβαίως, σε μια δημοκρατία, οι πολίτες είναι ίσοι. Αυτή η ισότητα, όμως, αίρεται στην εκπαίδευση, αφού άλλοι ξέρουν και άλλοι προσέρχονται να μάθουν. Για να αποκατασταθεί η ισότητα πρέπει όσα εξηγεί εκείνος που ξέρει να ζυγίζονται στο πεδίο λογικής πρόσληψης και αποδοχής του άλλου. Κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο που αποκαθίσταται το μερίδιο ελευθερίας, το οποίο εκχωρούμε στο σεβασμό των νόμων, ή το μερίδιο εσόδων, το οποίο εκχωρούμε στην Εφορία, δια του ελέγχου που μια δημοκρατία επιτρέπει να έχουμε στο πώς αξιοποιούνται αυτές οι εκχωρήσεις. Όταν, λοιπόν, ο φοιτητής χάνει τη συνολική εποπτεία όσων ακούει και, κυρίως, την αίσθηση ότι εκτός από επαγγελματικές προοπτικές εμπεδώνει και μια στάση ζωής, ο δάσκαλος επανέρχεται. Όχι για να ελέγξει, φιλικά ή μη, με το επιχείρημα της αυθεντίας, μα για να ενισχύει την εξουσία του επιχειρήματος μεταξύ συναινουσών διανοιών.

Το επιχείρημα της φυσικής άγνοιας και το εγχείρημά της

Στον Σοβαρό κύριο Ερνέστο του Ουάιλδ, που ανέβηκε πέρυσι στο Κ.Θ.Β.Ε., η φοβερή λαϊδή Μπράκνελ –επιτομή του βρετανικού συντηρητισμού– δηλώνει σε μια στιγμή ότι δεν εγκρίνει αλλοιώσεις της φυσικής άγνοιας! «Η άγνοια», λέει, «είναι σαν ευπαθές εξωτικό φρούτο. Το εγγίζεις και η θαλερότητά του χάνεται. Ευτυχώς, εις την Αγγλίαν, η εκπαίδευσις ουδεμίαν επίπτωσιν έχει επί των νέων»!

Αγνώω κατά πόσο τα βρετανικά σχολεία συνεχίζουν αυτή την στρατηγική, 110 χρόνια μετά τον Ουάιλδ. Τα ελληνικά, πάντως, δεν μοιάζει να την έχουν απορρίψει. Μπορεί κανείς να λάβει πτυχίο ιατρού και να πιστεύει στο ξεμάτιασμα, πτυχίο νομικού και να δέρνεται στα γήπεδα, πτυχίο ιστορικού και να αναμένει τη Δευτέρα Παρουσία ή τον προλεταριακό παράδεισο. Οι πανεπιστημιακοί τίτλοι αφήνουν συχνά αναλλοίωτη τη φυσική άγνοια –ήγουν δεισιδαιμονίες, αγριότητες και παιδαριώδη ευπιστία.

Πώς να γίνει αλλιώς όταν, σε όλες της βαθμίδες της εκπαίδευσης, οι νέοι πλήττονται θανάσιμα στις τάξεις. Σε μια απαρέγκλιτη δοσοληψία διδασκτέας - εξεταστέας ύλης, σαν να πρόκειται για τρένο που θα εκτροχιαζόταν ή καράβι που θα εξόκελλε αν κάτι άλλαζε δραστικά. Πόσα μαθήματα καθίστανται προϋπόθεση στην αναπαραγωγή προσωπικοτήτων, όσο το σεξ στην αναπαραγωγή της ζωής κι εξίσου απολαυστικά, επινοητικά και καταυγαστικά για κάθε κοσμοαντίληψη;

Στην κορύφωση αυτής της συνθήκης, μάλιστα, έρχεται το Υπουργείο Παιδείας να εισηγηθεί εξάλειψη των «αιώνιων φοιτητών». Ξεχνώντας ότι, πρώτον, «αιώνιοι φοιτητές» είναι τα πιο ευαίσθητα πρόσωπα στα μυθιστορήματα του Ντοστογιέφσκι ή στα θεατρικά του Τσέχοφ· και, δεύτερον, ότι «αιώνιος» ή και «πολυαίωνος» φοιτητής είναι, επίσης, όποιος κρατά ζωντανή σχέση με την ιστορία του επιστημονικού πεδίου του. Σαν να διατελεί αυτήκοος ακροατής του Ομήρου, σαν να ανήκει στους πρώτους συνδρομητές της *Εγκυκλοπαίδειας* των Ντιντερό και Ντ' Αλαμπέρ, κ.ο.κ. Κοντολογίς, σαν να αποφοιτά όχι σε ηλικία 23 ή 25 ή 28 ετών, αλλά σε ηλικία 2.800 ετών –έτσι «πολυαίωνος».

Όταν, λοιπόν, η πολιτεία εννοεί να μετατρέψει τις σπουδές σε ταχύρυθμη εξειδίκευση κι όταν οι διδάσκοντες απλώς διεκπεραιώνουν τα μαθήματά τους, τότε η εκπαίδευση αφήνει πράγματι αναλλοίωτη τη φυσική άγνοια των πλειοψηφιών. Των ίδιων πλειοψηφιών, άλλωστε, που θα ήθελαν ανετότερη κυκλοφορία οχημάτων, μα δεν διανοούνται να μη χρησιμοποιήσουν τα αυτοκίνητά τους, ή των πλειοψηφιών που ψέγουν τη χυδαιότητα στο δημόσιο βίο, παρακολουθώντας ανελλιπώς τηλεοπτικά κουτσομπολιά.

Δεν ξέρω αν, σήμερα πια, είναι το Α.Π.Θ. που λαμπρύνει λιγότερο την πόλη ή αντίστροφα. Ό,τι σίγουρα μεγεθύνεται σε λαμπρότητα είναι οι τελετές ορκωμοσίας των πτυχιούχων του. Ενώσω οι ώρες διδασκαλίας μετεωρίζονται μεταξύ απουσίας αυθεντιών και χαλαρότητας επιχειρημάτων.

Όταν, λοιπόν, η πολιτεία εννοεί να μετατρέψει τις σπουδές σε ταχύρυθμη εξειδίκευση κι όταν οι διδάσκοντες απλώς διεκπεραιώνουν τα μαθήματά τους, τότε η εκπαίδευση αφήνει πράγματι αναλλοίωτη τη φυσική άγνοια των πλειοψηφιών.

Η ΥΠΕΡΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΕ ΤΗΝ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ

Η αρχαιολογία της γνώσης ως γνωστικός κλάδος των ανθρωπιστικών σπουδών

της **Αλεξάνδρας Δελγιώργη**
καθηγήτρια φιλοσοφίας, διευθύντριας
Εργαστηρίου Φιλοσοφίας των
Κοινωνικών Επιστημών Τμήματος
Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής Α.Π.Θ.

Η μονομερής εξέλιξη της σκέψης ως εργαλείου παραγωγής και διαχείρισης εμπορεύσιμων αγαθών που επέβαλε το σύστημα της οικονομίας της αγοράς τους δυο τελευταίους αιώνες και την οποία εν συνεχεία διευκόλυνε το σύστημα της εκπαίδευσης, οδηγεί στην διαμόρφωση μιας παγκόσμιας τεχνοκρατίας που παράγει τεχνογνωσία περισσότερη ίσως από όση πραγματικά μας χρειάζεται, αλλά αδυνατεί να καλύψει το σοβαρό και δαπανηρό έλλειμμα αυτογνωσίας που εμφανίζουν οι σύγχρονες κοινωνίες.

Το έλλειμμα αυτό που γεννά ο εργαλειακός τρόπος οργάνωσης της σύγχρονης ζωής και η αποθέωση της τεχνικής, επιτείνεται με την συνεχή υποβάθμιση των κοινωνικών επιστημών και των ανθρωπιστικών σπουδών, την υποχρηματοδότηση των προγραμμάτων της βασικής θεωρητικής έρευνας και την υπερεκτίμηση της τεχνοεπιστήμης.

Η τελευταία προτάσσει την εφηρμοσμένη έρευνα και τεχνολογία και αδιαφορεί για την θεωρητική έρευνα όσον αφορά το πλέγμα φύσης - ιστορίας που καθορίζει τον άνθρωπο στο σύνολο των διεργασιών και λειτουργιών του ως εμβίου - νοούντος όντος. Με τα δικά της κριτήρια, θεωρεί την γνώση του ανθρώπου ως όντος που, ενώ υπόκειται στη φυσική νομοτέλεια, την υπερβαίνει, συγκροτώντας δομές ελευθερίας, ως ψευδο-επιστημονική. Ως μη εμπορεύσιμη και μη κερδοφόρα, την θεωρεί επιπλέον ασύμφορα δαπανηρή και αποθαρρύνει την παραγωγή της (Στην πραγματικότητα, τη θεωρεί ασύμφορα δαπανηρή, και την αποθαρρύνει διότι οδηγεί σε μέτρα προστασίας περιβάλλοντος / ανθρώπου, τα οποία συνυπολογίζει στην αύξηση του κόστους της βιομηχανικής παραγωγής και στην μείωση του κέρδους!).

Η υποβάθμισή της γνώσης με τα κριτήρια της αγοράς

Η συνεχής υποβάθμισή της γνώσης στο πεδίο των κοινωνικών επιστημών και των ανθρωπιστικών σπουδών δικαιολογείται ακόμη και μέσα στα πανεπιστήμια, με τέτοιου είδους αγοραία κριτήρια, βάσει των οποίων αξιολογούνται, κοστολογούνται και κατανέμονται τα κονδύλια για την έρευνα.

Υπό την πίεση που ασκεί το κυνικά χρησιμοθηρικό πνεύμα της αγοράς, το γεγονός ότι η αυτογνωσία, ενώ δεν επιφέρει κέρδος, μπορεί να μειώσει ανυπολόγιστα το κόστος ζημιών και καταστροφών περιβάλλοντος / και ανθρώπου που προκαλεί η έλλειψή της, δεν την κάνει, παρ' όλα αυτά, δελεαστικότερη ούτε επιτακτικότερη. Αντίθετα, την εμφανίζει ως επικίνδυνη. Ο πραγματικός λόγος είναι ότι δεν μπορεί να παραχθεί αυτογνωσία, αν δεν μεσολαβήσει η ιστορικο-κριτική εξέταση και αποτίμηση των γνωστικών μοντέλων που κατασκευάζει ο άνθρωπος, συμπεριλαμβανομένου και του ισχύοντος θετικιστικού και τεχνο-επιστημονικού μοντέλου.

Η τεχνοκρατία, ενώ αποθαρρύνει την θεωρητική έρευνα στο πεδίο των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών, την ίδια στιγμή επιδιώκει τον έλεγχο της φύσης και της ανθρώπινης φύσης, με αποτέλεσμα να συνδέει την καινοτομία αποκλειστικά με την τεχνική. Δημιουργικές και καινοτόμες δράσεις που δεν τεχνοποιούνται, απαξιώνονται. Απαξιώνεται, έτσι, το βάθος του χρόνου που τις καθιστά δυνατές, αλλά και ο ορίζοντας που οι ίδιες δημιουργούν, καθώς διευρύνουν την σκέψη του φορέα και του αποδέκτη τους. Αυτό που χάνεται είναι η ιστορικότητα της συνείδησης και της ύπαρξης του σύγχρονου ανθρώπου. Ισοπεδώνεται, δηλαδή κάθε ζωντανή σχέση με το παρελθόν που προϋποθέτει το άνοιγμά μας στο μέλλον.

Σ' αυτές τις συνθήκες περιστολής του πνεύματος και του ήθους που προάγουν τον ανθρώπινο ψυχισμό –συνθήκες τις οποίες προκαλεί η ανισόρροπη ανάπτυξη της τεχνολογίας και επιτείνει η έλλειψη της αυτογνωσίας– η τάση της τυφλής τεχνοποίησης φαίνεται μη αντιστρέψιμη. Η εικόνα που θα την απέδιδε όσον αφορά την καταστροφή περιβάλλοντος και ανθρώπου –τουλάχιστον όσον αφορά τις έκδηλες συνέπειές της– είναι η εικόνα ενός αυτοκινήτου που μη μπορώντας να ανακόψει την αλόγιστη επιτάχυνσή του, κατευθύνεται ολοταχώς στον γκρεμό που συναντά στα δεξιά της πορείας του.

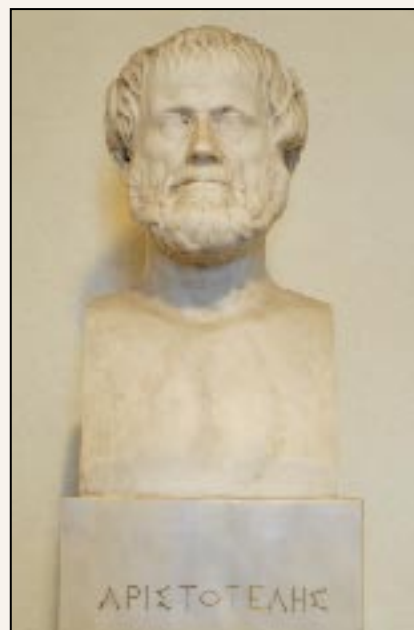
Η τεχνική στην υπηρεσία της γνώσης και όχι η γνώση στην υπηρεσία της τεχνικής

Για να αποτραπεί η τυφλή τεχνοποίηση, χρειάζονται δέσμες σύνθετων μέτρων. Και επειδή τα μέτρα δεν τα υπαγορεύουν ηλεκτρονικοί υπολογιστές, αλλά τα συλλαμβάνει και τα επεξεργάζεται ο ανθρώπινος νους, αυτό που προέχει να μελετηθεί είναι ο τρόπος λειτουργίας και ανάπτυξης της ανθρώπινης νοημοσύνης στην μακράιωνη διαδρομή της από την αρχαιότητα έως σήμερα.

Αυτή η ιστορικο-κριτική προσέγγιση της ανθρώπινης σκέψης κατά την ανάπτυξή της στον ιστορικό χρόνο, είναι απαραίτητη για να κατανοήσουμε την κριτική και θεωρητική λειτουργία του νου. Τις λειτουργίες αυτές, που είναι αποτέλεσμα της σχέσης της ψυχο-νοητικής δομής του ανθρώπου με το φυσικό-ιστορικό-κοινωνικό περιβάλλον του, δεν μπορεί να τις εξηγήσει ούτε η νευροφυσιολογία ούτε η βιοχημεία του εγκεφάλου. Αντίθετα, μας βοηθά να τις κατανοήσουμε η έρευνα στο πεδίο των κοινωνικών και ανθρωπιστικών μελετών, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας και μελέτης της φιλοσοφίας ως πεδίου καλλιέργειας αλλά και διαύγασης αυτών των λειτουργιών. Πιο συγκεκριμένα, μας βοηθούν να τις κατανοήσουμε γνωστικοί κλάδοι που συγκροτήθηκαν στο πεδίο της φιλοσοφίας, όπως είναι η θεωρία και η κριτική της γνώσης, η φιλοσοφία των επιστημών και οι αντίστοιχες προς τους επιμέρους γνωστικούς κλάδους επιστημολογίες σε συνεργασία με την ιστορία και ειδικότερα (ή μάλλον γενικότερα) με την ιστορία της σκέψης.

Συντονισμένοι στην βάση μιας διεπιστημονικής συνεργασίας, οι κλάδοι αυτοί συστήνουν, στην μετεξέλιξή τους, μιαν αρχαιολογία της γνώσης άρρηκτα συνδεδεμένη με την ιστορία και την γενεαλογία της σκέψης και των επιτευγμάτων της, στους χώρους της μυθολογίας, της φιλοσοφίας, της επιστήμης, της θεωρίας και της λογοτεχνίας. Η μελέτη της μυθολογικής, της φιλοσοφικής της επιστημονικής,

Η τεχνοκρατία, ενώ αποθαρρύνει την θεωρητική έρευνα στο πεδίο των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών, την ίδια στιγμή επιδιώκει τον έλεγχο της φύσης και της ανθρώπινης φύσης, με αποτέλεσμα να συνδέει την καινοτομία αποκλειστικά με την τεχνική.

Η αρχαιολογία της γνώσης ως γνωστικός κλάδος των ανθρωπιστικών σπουδών

Για να αποτραπεί η τυφλή τεχνοποίηση, χρειάζονται δέσμες σύνθετων μέτρων. Και επειδή τα μέτρα δεν τα υπαγορεύουν ηλεκτρονικοί υπολογιστές, αλλά τα συλλαμβάνει και τα επεξεργάζεται ο ανθρώπινος νους, αυτό που προέχει να μελετηθεί είναι ο τρόπος λειτουργίας και ανάπτυξης της ανθρώπινης νοημοσύνης στην μακραιώνη διαδρομή της από την αρχαιότητα έως σήμερα.

της θεωρητικής, της ποιητικής σκέψης στο πλαίσιο μιας Αρχαιολογίας της γνώσης αποτελεί έναν από τους βασικούς άξονες παραγωγής αυτογνωσίας στο πεδίο των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών.

Ως γνωστικός κλάδος η αρχαιολογία της γνώσης, με τις έρευνές της, αναδεικνύει όρους και δυνατότητες μιας ισόρροπης ανάπτυξης τεχνογνωσίας και αυτογνωσίας, εφόσον είναι αδύνατο να προκύψει ένας γνωστικός επαναπροσανατολισμός, αν δεν ξαναπάμε, όπως, άλλωστε, κάναμε και σε άλλες ανάλογες περιστάσεις, παλαιότερα, στις απαρχές του δυτικού πολιτισμού. Αν δεν αρθρούμε, δηλαδή, έως την κλασική παιδεία που αποτελεί τη ρίζα του.

Εκεί, στον οντο-λογικό πυρήνα της κλασικής παιδείας, θα ξαναβρούμε το σώζον / είναι και το φαντασιακό του που στέργει και υπηρετεί την ζωή. Το σώζον / είναι προηγείται του καταδαμάζοντος / είναι και του φαντασιακού του το οποίο υπηρετεί η τεχνική που ανέπτυξε η νεότερη και σύγχρονη Δύση με σκοπό τον υπερέλεγχο και την υπερσυσώρευση.

Αυτό το σώζειν, το οποίο ο Αριστοτέλης συνέδεσε με τη γνώση, η εποχή μας καλείται να το συνδέσει με την κριτική της ισχύουσας γνώσης. Αν το αριστοτελικό σώζειν δια της γνώσεως σφράγισε την ελληνο-δυτική παράδοση, τότε το σώζειν δια της κριτικής της γνώσεως που προκύπτει από τον διάλογο με την ελληνο-δυτική παράδοση, μπορεί ως αντικείμενο της αρχαιολογίας της γνώσης, να αποτελέσει έναν από τους βασικούς άξονες του δικού μας, τουλάχιστον, εκπαιδευτικού συστήματος.

Σ' αυτόν τον γνωστικό κλάδο καλούμαστε να δώσουμε ιδιαίτερη προσοχή και μέριμνα. Κι αυτό επειδή η χώρα μας υπήρξε η πατρίδα της παιδείας και γιατί το γεγονός ότι χάρη σ' αυτήν, ανέπτυξε τον αρχαιότερο πολιτισμό στην Ευρώπη αποτελεί μια μοναδική στην θετικότητα της ιδιαιτερότητα, την οποία, ακόμη και να θέλαμε, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε. Αν, παρ' όλα αυτά την αγνοούμε είναι επειδή περιπλέκει τον προβληματισμό μας και αυξάνει την αμηχανία μας όσον αφορά τον εκσυγχρονισμό της εκπαίδευσης.

Με το έργο της, ωστόσο, η αρχαιολογία της γνώσης δεν υπονομεύει τον εκσυγχρονισμό εν γένει. Αυτό που κάνει είναι να εμπλουτίζει τον άκριτο και αλόγιστο εκσυγχρονισμό με την στοχαστική διάσταση που χρειάζεται για να μετατραπεί σ' έναν σκεπτόμενο, θετικό στις συνέπειές του πρόγραμμα.

Ως κληρονόμοι, λοιπόν, ενός πανάρχαιου πολιτισμού, θα μπορούσαμε να αναδείξουμε ως προορισμό και ως συνεχώς παρούσα αποστολή της δικής μας παιδείας το σώζειν δια της κριτικής της γνώσεως. Κι αυτό, εφόσον μπορούμε να αντλήσουμε πλούτο και ανάπτυξη όχι μόνον από την τεχνογνωσία –την οποία, ούτως ή άλλως θα συνεχίσουμε να εισάγουμε από τα μεγάλα κέντρα του τεχνο-καπιταλισμού– αλλά και από την αυτογνωσία, την οποία αξίζει να μεθοδεύσουμε και να προωθήσουμε, σε μian εποχή στυγνής, πλην όμως, αδιέξοδης τεχνοκρατίας.

Αυτογνωσία και αρχαιογνωσία

Φυσικά, το σώζειν δια της κριτικής της γνώσεως και η αυτογνωσία που συνεπάγεται, με κανένα τρόπο δεν ταυτίζεται με την αρχαιογνωσία, την οποία απομύζησε κι αποστέγγωσε, επί δεκαετίες, ο φιλολογισμός, ξεκόβοντάς την από την σύγχρονη επιστήμη, θεωρία και κριτική. Εννοίες, συμβολικά μορφώματα και ιδέες που δημιούργησαν η

αρχαία ελληνική σκέψη και γλώσσα –οι αρχαιότερες στην Ευρώπη– έχουν σε μεταγενέστερες εποχές υποστεί πολλαπλές επεξεργασίες και μεταλλάξεις, τις οποίες χρειάζεται να μελετήσουμε, ώστε να μπορούμε να ανανεώσουμε τις αναλύσεις των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών, εμπλουτίζοντας τες με το βάθος που τις προσδίδει ο διάλογος με το είδος και την θεματική της αντίστοιχης κάθε φορά προς αυτές θεωρητικής παράδοσης.

Χρειάζεται να τονισθεί, εδώ, ότι δουλειά της αρχαιολογίας της γνώσης δεν είναι να στέκεται εμπόδιο στην τεχνολογία, στην οποία, άλλωστε, καταφεύγει όποτε η χρήση της λύνει τεχνικά και πρακτικά προβλήματα των ερευνών της. Δουλειά της είναι να φέρει σε πέρας ανασκαφές που δεν αφορούν τάφους κι αγάλματα, αλλά φιλοσοφικά, επιστημονικά, θεωρητικά, δοκιμιακά, ποιητικά κείμενα διαφόρων περιόδων του παρελθόντος που ενέπνευσαν και γονιμοποίησαν τη σκέψη σε μεταγενέστερες φάσεις της, μέχρι και σήμερα.

Πνεύμα σύνθεσης και δημιουργίας

Συνδυάζοντας αυτές τις κειμενικές ανασκαφές με τις ιστορικο-κριτικές (γενεαλογικές) αναλύσεις των γνώσεων και των τρόπων παραγωγής τους, η αρχαιολογία της γνώσης είναι σε θέση να φωτίσει μεταξύ άλλων τους λόγους που οδήγησαν και επέβαλαν την υπερανάπτυξη της τεχνικής, καθώς και τις μεθοδεύσεις και τους μηχανισμούς, μέσω των οποίων ο σύγχρονος κόσμος οδηγήθηκε σε μια τόσο ζημιογόνα τεχνολογική υπερκατανάλωση. Και κυρίως είναι σε θέση να φωτίσει τους λόγους, για τους οποίους χρειάζεται να διασώσουμε το πνεύμα δημιουργίας και σύνθεσης που διαπνέει τη βασική έρευνα στα πεδία της επιστήμης, της τέχνης και της φιλοσοφίας· πνεύμα που μέχρι τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο εξακολουθούσε να είναι έμβλημα και σήμα κατατεθέν του ελληνο-δυτικού πολιτισμού.

Τέτοιου είδους ιστορικο-κριτικές διαυγασίες δημιουργούν μια πλατφόρμα για την «προβληματοποίηση» των συνεπειών της εντατικής τεχνοποίησης και ένα πεδίο συζήτησης για το άνοιγμα του 21ου αιώνα σε έναν νέο εξ-ανθρωπιστικό διαφωτισμό.

Μ' αυτή την προοπτική, συστηματικές αρχαιολογικές και ιστορικο-κριτικές αναδιφήσεις της γνώσης θα μπορούσαν να είναι η δική μας συμβολή στον παγκόσμιο πολιτισμό, τα δικά μας εξαγώνιμα προϊόντα, και ένας βασικός συντελεστής διεθνούς αναγνώρισης της χώρας μας. Αν οι αρχαίοι μάς επεφύλαξαν την μοίρα αρχαιολόγου, θα πρέπει να τους ευγνωμονούμε· είναι απείρως πιο ελπιδοφόρα από την μοίρα σερβιτόρων ή υποαπασχολούμενων πτυχιούχων.

Αλλά για να συγκροτήσουμε ένα τέτοιο γνωστικό κλάδο, στο πλαίσιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, και να καταρτίσουμε αρχαιολόγους της γνώσης ικανούς να μελετήσουν και να φωτίσουν τη σχέση της σύγχρονης σκέψης με το παρελθόν της, χρειάζεται να αφομοιώσουμε και να προωθήσουμε ιστορικο-κριτικές μεθόδους ερμηνείας και γενεαλόγησης, τις οποίες επεξεργάστηκε η σύγχρονη σκέψη. Πράγμα που απαιτεί συνεχή διάλογο μαζί της. Αλλά προϋπόθεση για να γίνει δυνατός ο διάλογος με την σύγχρονη σκέψη και με το παρελθόν της είναι η μέση εκπαίδευση να ξαναγίνει ο κατ' εξοχήν αγωγός της παιδείας: *τόπος δηλαδή ανάπτυξης της κριτικής σκέψης, επιμέλειας της γλώσσας, καλλιέργειας της ιστορικής και κοινωνικής συνείδησης, και βέβαια αισθητικής αγωγής.*

Η εκκωφαντική σιωπή της πνευματικότητας

του **Λεόντιου Χατζηλεοντιάδη**

επικούρου καθηγητή
Τμήματος Ηλεκτρολόγων
Μηχανικών & Μηχανικών
Υπολογιστών Α.Π.Θ.,
καθηγητής σύνθεσης Κρατικού
Ωδείου Θεσσαλονίκης

Όταν μου ζητήθηκε να γράψω ένα άρθρο για την πνευματικότητα στο πανεπιστήμιο, σκέφτηκα ότι ο ιδανικός τρόπος απόκρισης θα ήταν να σιωπήσω, να σταθώ και να αφουγκραστώ ένα βαθύτερο επίπεδο εξέλιξης των πραγμάτων, που μοιάζει παραμελημένο από τη συνεχή μεταβολή της επιφάνειας της καθημερινής πραγματικότητας. Έτσι, μέσα από μια διαδικασία αυτοπροσδιορισμού ως εξωτερικού παρατηρητή του εργασιακού μου περιβάλλοντος, προσπάθησα να εντοπίσω και να παρατηρήσω τη χαμηλή συχνότητα, επάνω στην οποία είναι «φορτωμένη» η ιδέα της πνευματικότητας.

Ίσως η πνευματικότητα να θεωρείται (και μάλλον είναι) αδιάστατο μέγεθος, οπότε δε θα μπορούσε να βρει κανείς εύκολα κάποιο σύστημα αναφοράς ποσοτικών δεδομένων ως μετρήσιμη βάση της εξέλιξής της. Παρ' όλα αυτά, πιστεύω ότι τα συστατικά της διαχέονται στην καθημερινότητά μας· αρκεί απλά κανείς να κοιτάξει συνειδητά. Συνεπώς, η δραστηριότητα μέσα σε ένα χώρο γνώσης, όπως το πανεπιστήμιο, προκαλεί (ή τουλάχιστο θα έπρεπε να προκαλεί) έμμεσα την απαιτούμενη ενεργειακή συσσώρευση για την εκκίνηση ή/και συντήρηση των πνευματικών αξιών.

Η ανεντιμότητα στην εκπαιδευτική διαδικασία

Το ερώτημα που τίθεται είναι εάν το πανεπιστήμιο παρέχει ένα οργανωμένο πλαίσιο γονιμοποίησης των εν δυνάμει πνευματικών αξιών ή απλά φιλοξενεί πνευματικές μονάδες και εν τέλει, καρπώνεται το ολοκλήρωμα των ατομικών πνευματικών αξιών τους, επειδή απλά έτυχε να συνυπάρχουν όλοι μέσα στα όρια του πεδίου ορισμού αυτού του ολοκληρώματος. Εάν, λοιπόν, θεωρήσουμε το πανεπιστήμιο ως ένα οριοθετημένο σύστημα αναφοράς πνευματικών ιδεών - αξιών, έστω και χωροταξικά, πρέπει να εξετάσουμε την αντοχή του στη διασταλτικότητα και στις πηγές συντήρησής του.

Η εκπαιδευτική διαδικασία, το κατεξοχήν λειτουργήμα των ακαδημαϊκών δασκάλων, αποτελεί τον προπομπό της δομικής συσσώρευσης της αξιακής εξέλιξης των φοιτητών, προσπαθώντας να διεγείρει διαδικασίες που αντανάκλονται στην εφαρμογή της εκπαίδευσής τους στην καθημερινότητα και στον τρόπο ζωής τους. Αυτού του είδους η μεταβίβαση της πνευματικότητας μέσω της εκπαίδευσης δεν γίνεται με επιτηδευμένο τρόπο. Στο πεδίο αυτό, ο χαρισματικός δάσκαλος δεν συμβουλεύει, δεν καθοδηγεί, αλλά αφήνεται· γίνεται διαθέσιμος· χωρίς να το επιδιώκει, επειδή απλώς επικοινωνεί, προκαλεί μια σειρά ευεργετικών δονήσεων που διαταράσσουν την εσωτερική τάξη, ταρακουνούν και προσφέρουν παρηγοριά, αποκαλύπτουν την απουσία μεταμορφώνοντάς την σε παρουσία, και χωρίς να μεγαλοποιεί τις γενικότητες, σμικρύνει τη λεπτομέρεια στα συστατικά της στοιχεία, επικεντρώνεται στα αποχρώντα, κάνοντας το απλό και το λίγο να είναι σημαντικό και πολύ. Έτσι αρχίζουν να διακρίνονται τα πρώτα σχήματα στο εσωτερικό νόημα των πραγμάτων και διατυπώνονται οι αφετηρίες και οι αφορμές των νέων για την εκφορά των πρώτων (άναρθρων ίσως, αλλά προσωπικών) ιδεολογικών κωδίκων και βιοθεωρητικών αντιλήψεών τους για την ίδια τη ζωή.

Είναι ιδιαίτερα κρίσιμη η διαδικασία αυτή στο χρόνο και στον τόπο που λαμβάνει χώρα, διότι κατά κανόνα απευθύνεται σε νέους, στην ηλικία που οι διαθέσιμες επιλογές τους καλύπτουν όλο τον ορίζοντα και σε χώρους που η αμφισβήτηση, ο προβληματισμός και η έρευνα είναι το ζητούμενο. Ίσως δεν θα υπήρχε καλύτερος τρόπος να αναπτύξουν την τεχνική της κίνησης του βλέμματος, αυτής που γεννά νέες οπτικές,

Χιλιάδες χρόνια πριν η πνευματικότητα και η επιστήμη ήταν ένα. Σήμερα που η επιστήμη εγκατέλειψε την εγγενή σύνδεσή της με την πνευματικότητα και ξεκίνησε από μόνη της να ερευνήσει τα μυστήρια του φυσικού κόσμου. Το γεγονός αυτό χαρακτήρισε μοιραία την αναχώρηση της γνώσης από τη σοφία και οδήγησε σε αποξένωση αυτές τις δύο μεγάλες κοσμοαντιλήψεις.

διαπερνά την επιφάνεια και οδηγεί στη σκεπτικιστική παρατήρηση, διατηρώντας ζωντανή τη φυγόκεντρο δύναμη διαστολής της πανεπιστημιακής σκέψης.

Παρ' όλα αυτά δεν πρέπει να αγνοήσουμε και την εποχή μέσα στην οποία καλούμαστε να ανιχνεύσουμε τις δράσεις αυτές. Σύμφωνα με την άποψη του Sri Aurobindo το πιεστικότερο πρόβλημα του μεταμοντέρνου κόσμου είναι ότι βρίσκεται εκτός ισορροπίας, διατυπώνοντας:

«Αυτή τη στιγμή η ανθρωπότητα υποβάλλεται σε μια εξελικτική κρίση, στην οποία κρύβεται μια επιλογή του πεπρωμένου της. Από μια άποψη ο άνθρωπος νους έχει επιτύχει μια τεράστια ανάπτυξη, από την άλλη, όμως, στέκει αποσβολωμένος και είναι συγχυσμένος, καθώς δεν μπορεί πλέον να βρει το δρόμο του [...] Ο άνθρωπος έχει δημιουργήσει ένα πολιτισμικό σύστημα που έχει γίνει πάρα πολύ μεγάλο για την περιορισμένη διανοητική ικανότητα και κατανόησή του. Καθώς μάλιστα διαθέτει ακόμα περισσότερο περιορισμένη ικανότητα να διαχειρίζεται και να χρησιμοποιεί αυτό το σύστημα, απλά έχει δημιουργήσει έναν επικίνδυνο υπηρέτη για τις ορέξεις του εγώ του.» (THE COMPLETE WORKS OF SRI AUROBINDO, *The Human Cycle-The Ideal of Human Unity-War and Self-Determination*, Vol. 25, Published by Sri Aurobindo Ashram Publication Department, 1997, available at: <http://www.sriaurobindoashram.org/ashram/sriauro/writings.php>).

Επιστήμη και πνευματικότητα

Μεταφέροντας αυτή την άποψη στις δύο μεγάλες δυνάμεις που οδηγούν το σύγχρονο πολιτισμό, την επιστήμη και την πνευματικότητα, μπορεί κανείς να αντιληφθεί το μέγεθος της μεταβολής σε σχέση με το παρελθόν. Χιλιάδες χρόνια πριν η πνευματικότητα και η επιστήμη ήταν ένα. Ο σοφός ήταν επιστήμονας, αστρονόμος, αστρολόγος και ιερέας. Γύρω από το τέλος της πρώτης χιλιετίας, μια διαδικασία της διαφοροποίησης έγινε εμφανής και έτσι η πνευματικότητα και η επιστήμη πολώθηκαν, σαν μια ασύγχρονη και αυτόνομη λειτουργία του κάθε ημισφαιρίου της συλλογικής νευρολογίας μας, αποκαλύπτοντας τα δύο άκρα της δυτικής φιλοσοφίας, την αριστοτελική λογική και τον πλατωνικό μυστικισμό. Η επιστήμη εγκατέλειψε την εγγενή σύνδεσή της με την πνευματικότητα και ξεκίνησε από μόνη της να ερευνήσει τα μυστήρια του φυσικού κόσμου. Το γεγονός αυτό χαρακτήρισε μοιραία την αναχώρηση της γνώσης από τη σοφία και οδήγησε σε αποξένωση αυτές τις δύο μεγάλες κοσμοαντιλήψεις.

Η Patrizia Norelli-Bachelet εξηγεί τις βαθιές συνέπειες αυτής της στροφής:

«Όταν ο σοφός δεν μπορούσε πλέον να χρησιμοποιήσει τον κόσμο για να εκφράσει την πνευματική εμπειρία του, εισήγαγε το διαχωρισμό [...] μεταξύ της μορφής και της ουσίας. Το πιο σημαντικό είναι το γεγονός ότι η ίδια η ουσία παραμορφώθηκε. Η εμπειρία μεταστράφηκε σε ένα όραμα δίχως σκοπό, ενώ η ανυπαρξία και τα κενά χρησιμοποιήθηκαν για την περιγραφή της ανώτερης αλήθειας. Ήταν μια λογική ανάπτυξη σε έναν κόσμο, στον οποίο ο κόσμος έχασε την αίσθησή του, το σκοπό του και τη σχέση της ενότητάς του με τον άνθρωπο και την εξέλιξη της συνείδησης στη γη. Κυρίως, όμως, η δημιουργία στερήθηκε της ιερότητάς της» (P. Norelli-Bachelet, *The Human Condition*, seminar held in New Delhi, 1986, quoted by R. E. Wilkinson in *The Third Avatar*, available at: http://meta-religion.com/Spiritualism/New_age/third_avatar.htm).

Εξετάζοντας την πρόοδο και την κατεύθυνση της επιστήμης κατά τη διάρκεια των τελευταίων 50 ετών, γίνεται αντιληπτή μια κίνηση πλησιέστερα προς την περιγραφή μιας πραγματικότητας, σύμφωνης με την αρχαία σοφία. Παρ' όλα αυτά, υπάρχει μία ταύτιση της φαινομενικής εικόνας (μιας εικόνας που διαρκώς αλλάζει σύμφωνα με την αρχή της αβεβαιότητας) με την πραγματικότητα, χωρίς να γίνεται αντιληπτή η μεγαλύτερη, η ευρύτερη πραγματικότητα που μας αγκαλιάζει.

Αυτή τη διεύρυνση της οπτικής καλούμαστε να υπηρετήσουμε μέσα στο μικρόκοσμο της καθημερινότητάς μας, «εισπράττοντας τη σιωπή του πραγματικού με το βλέμμα μας, σαν κάτι που δεν μπορεί να υπάρξει παρά μόνο σωμαίνοντας», όπως λέει και ο ποιητής Γιώργος Μπλάνας. Ας διαφυλάξουμε τα πνευματικά τιμαλάφη που κοσμούν τις πνευματικές προθήκες του πανεπιστημίου μας και ίσως με τον τρόπο μας συμβάλουμε σε μια ομολογία πνευματικής αντίστασης, σε μια χειρονομία δημιουργίας, σε μια πανδαισία εκκωφαντικών σιωπών.

ΔΙΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΛΛΗΛΕΝΔΕΤΕΣ ΚΑΙ ΑΜΦΙΔΡΟΜΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΥΣΧΙΔΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Έρευνα, γνώση, διδασκαλία

της **Μαρίας Κατσικίνη**
λέκτορα του Τμήματος
Φυσικής Α.Π.Θ.

Η γνώση δεν έχει όρια, διότι ο ανθρώπινος νους δεν έχει όρια. Όσο περισσότερη γνώση αποκτάς, τόσο πιο μικρός και αδύναμος αισθάνεσαι μέσα στην απεραντοσύνη του σύμπαντος και συνάμα τόσο μεγάλος και δυνατός διότι έχεις τα εφόδια να εργαστείς για να αλλάξεις τον κόσμο.

Η διαφορά του ανθρώπου από τα υπόλοιπα όντα έγκειται στο γεγονός ότι η εξέλιξή του καθορίστηκε από διαδοχικές και σταδιακές κατακτήσεις, που σε πολύ σημαντικό βαθμό καθορίστηκαν από λειτουργίες του εγκεφάλου του. Η κατανόηση του φυσικού περιβάλλοντος, η εξήγηση των φυσικών φαινομένων, η κατεργασία διαφόρων υλικών που επιβλήθηκε από την ανάγκη να βρει τροφή, να προστατευθεί από τους εχθρούς, τα σαρκοβόρα ζώα και τη μανία της φύσης, αλλά και να διευκολύνει τη καθημερινότητά του, η καλλιέργεια της γης, η ανταλλαγή και ασφαλής διακίνηση αγαθών, η ανάπτυξη των γλωσσών ως μέσου επικοινωνίας και των τεχνών ως μέσου έκφρασης συναισθημάτων, η κατανόηση της λειτουργίας του ανθρώπινου σώματος για θεραπευτικούς σκοπούς και η κατανόηση της πολύπλοκης ανθρώπινης συμπεριφοράς...

Όλες αυτές οι γνώσεις και πρακτικές περνούσαν ως «προϊόντα» από γενιά σε γενιά είτε εμπειρικά είτε από διδάσκαλους σε οργανωμένα ή μη διδασκαλεία. Έτσι λοιπόν, η εδώ και περίπου 2,5 εκατομμύρια χρόνια, εξελικτική πορεία του ανθρώπου, μπορεί να βοηθεί τόσο βιολογικά, όσο και πνευματικά με κύριο μηχανισμό στην αλυσίδα της πνευματικής εξέλιξης τη μάθηση και την (από)κτηση γνώσης. Συνάμα, όλες αυτές οι κατακτήσεις του ανθρώπου εμφανίζουν θετική συσχέτιση με την (φυσιολογική) εξέλιξη του ανθρώπινου εγκεφάλου αν και τελευταία έχει αποδειχτεί ότι σε αυτή συμβάλλουν και γενετικοί παράγοντες.

Το πανεπιστήμιο ως κινητήριος μοχλός σε μία κοινωνία της γνώσης

Η κύρια αποστολή του πανεπιστημίου είναι:

- η προαγωγή και διάδοση της επιστημονικής γνώσης μέσω της έρευνας και της διδασκαλίας και
- η παροχή των απαραίτητων εφοδίων για την επαγγελματική σταδιοδρομία των νέων.

Διαδραματίζει λοιπόν, ένα πολύ σημαντικό ρόλο σε μια κοινωνία που θέλει να είναι κοινωνία της γνώσης, καθώς συμβάλλει στην ανακάλυψη και στη διάδοσή της.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Μ. ΚΑΤΣΙΚΙΝΗ

Φωτογραφία μέρους του εσωτερικού του εργαστηρίου παραγωγής ακτινοβολίας Synchrotron BESSY στο Βερολίνο. Σ' αυτό λαμβάνουν χώρα ταυτόχρονα 55 πειράματα, που γίνονται από επιστήμονες από κάθε γωνιά της Γης, σε διάφορες επιστήμες από τη φυσική και τη βιολογία ως την αρχαιολογία.

Αυτός ο προορισμός του πανεπιστημίου το καθιστά σημαντικότερο παράγοντα στην πνευματική εξέλιξη τόσο των ανθρώπων που διδάσκονται, όσο και αυτών που διδάσκουν αλλά και όσων εμπλέκονται ενεργά στην έρευνα.

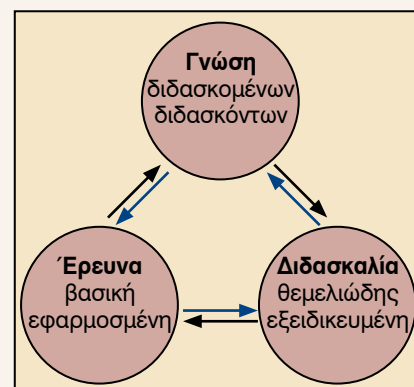
Οι έννοιες επιστημονική έρευνα, γνώση, διδασκαλία

Η επιστημονική έρευνα είναι η συστηματική, ελεγχόμενη και κριτική διερεύνηση ενός αντικειμένου ή μίας υπόθεσης που σχετίζεται με κάποιο φαινόμενο, προκειμένου να καθιερωθεί μία θεωρία ή να προκύψουν ερμηνείες που είναι το λιγότερο δυνατό επηρεασμένες από την ανθρώπινη υποκειμενικότητα. Τα αποτελέσματα της έρευνας κρίνονται από καταξιωμένους επιστήμονες προτού να δημοσιευτούν σε διεθνή περιοδικά και να αποτελέσουν παγκόσμια γνώση.

Σήμερα, η ταχύτητα κοινοποίησης και παγκοσμιοποίησης των αποτελεσμάτων της έρευνας είναι εντυπωσιακή με την όλο και ευρύτερη χρήση και εκμετάλλευση του Διαδικτύου. Η γνώση θα μπορούσε να βοηθεί ως το αποτέλεσμα κάθε πνευματικής διαδικασίας για την κατανόηση της αντικειμενικής πραγματικότητας, όπως αυτή περιγράφεται από τις επιστημονικές θεωρίες, αλλά και το σύνολο των εμπειριών, πληροφοριών και δεξιοτήτων που αποκτώνται εμπειρικά ή μέσω της διδασκαλίας. Η διδασκαλία είναι ως ένα βαθμό ο βασικός μηχανισμός μετάδοσης γνώσεων, γενικών ή εξειδικευμένων, από το δάσκαλο στο μαθητή, από τον κάτοχο δηλαδή των γνώσεων σε κάποιο δυνητικό (και δυνάμενο) γνώστη.

...έννοιες αλληλένδετες...

Οι έννοιες της επιστημονικής έρευνας της γνώσης και της διδασκαλίας είναι αλληλένδετες και ο αλληλοσυσχετισμός τους θα μπορούσε να αναπαρασταθεί διαγραμματικά όπως φαίνεται στο παραπλεύρως σχήμα. Η έρευνα θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μια γεννήτρια γνώσης, είτε αυτή έχει ως στόχο την αποσαφήνιση θεμελιωδών εννοιών χωρίς να στοχεύει άμεσα σε πρακτικές εφαρμογές, οπότε καλείται βασική είτε είναι προσανατολισμένη στην επίτευξη νέων εφαρμογών που βελτιώνουν τις συνθήκες ζωής του ανθρώπου, οπότε καλείται εφαρμοσμένη και που μπορεί να πραγματοποιηθεί με τη χρήση ενός υπολογιστή ή μπορεί να απαιτεί ακριβή και ακριβή επιστημονικά όργανα, περιορισμένα στο χώρο ενός εργαστηρίου ή σε μια εγκατάσταση μεγάλης κλίμακας.

Διαγραμματική απεικόνιση του αλληλοσυσχετισμού έρευνας - γνώσης - διδασκαλίας.

Έρευνα, γνώση, διδασκαλία

Το πανεπιστήμιο είναι ένας μοναδικός χώρος όπου διεξάγεται έρευνα, παράγεται γνώση, προάγεται η επιστήμη και παράλληλα μεταδίδονται γνώσεις, αναπτύσσονται δεξιότητες και εκκολάπτονται νέοι ερευνητές και δάσκαλοι που θα συνεχίσουν αυτό τον χρήσιμο για την κοινωνία κύκλο. Οι διεργασίες αυτές είναι αλληλένδετες αλλά και αμφίδρομες και ενισχύουν την πνευματικότητα τόσο των διδασκόντων και ερευνητών όσο και των διδασκομένων.

Φοιτητές του μεταπτυχιακού προγράμματος «Φυσική και Τεχνολογία Υλικών» κατά τη διάρκεια εξετάσεων που είναι η συνηθέστερη διαδικασία ελέγχου της εκπλήρωσης των διδακτικών στόχων ενός μαθήματος...

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Μ. ΚΑΤΣΙΚΙΝΗ

Τα αποτελέσματα της επιστημονικής έρευνας γίνονται κτήμα των περισσότερων είτε με ατομική αναζήτηση γνώσης είτε μέσα από οργανωμένες διαδικασίες διδασκαλίας. Η πρώτη μέθοδος αφορά κυρίως τους διδασκόντες, ενώ η δεύτερη τους φοιτητές. Βέβαια ως φορέας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το πανεπιστήμιο διαδραματίζει πιο σημαντικό ρόλο στη παροχή εξειδικευμένης γνώσης αν και ο διαχωρισμός της γνώσης ως θεμελιώδους ή εξειδικευμένης γίνεται ακόμη και σε συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο. Η θεμελιώδης γνώση μπορεί να αναζητηθεί σε βιβλία, ενώ η εξειδικευμένη βρίσκεται διάσπαρτη σε επιστημονικές δημοσιεύσεις.

Η σχέση έρευνας - διδασκαλίας είναι πολύ σημαντική στο χώρο του πανεπιστημίου και μπορεί να προσδιοριστεί με δύο τρόπους: ως η εκπαίδευση των νέων ερευνητών μέσα από τη διδασκαλία της ερευνητικής μεθοδολογίας που ακολουθείται για την παραγωγή επιστημονικού έργου και καινούριας γνώσης αλλά και από το γεγονός ότι το ακαδημαϊκό προσωπικό σε καθημερινή βάση καλείται να συνδυάσει έρευνα και διδασκαλία.

... και αμφίδρομες

Η σχέση μεταξύ έρευνας, γνώσης και διδασκαλίας δεν υφίσταται απλώς, αλλά είναι και αμφίδρομη. Η διδασκαλία που είναι η κύρια οδός μετάδοσης γνώσης προϋποθέτει από πλευράς διδασκόντων συνεχή απόκτηση νέων γνώσεων, αδιάκοπη ενημέρωση και πληροφόρηση για τα επιτεύγματα της επιστήμης που θεραπεύουν όλο και βαθύτερη κατανόηση εννοιών. Κατ' εξοχήν αμφίδρομη είναι και η σχέση έρευνας - γνώσης, καθώς η έρευνα αναμφισβήτητα παράγει γνώση και συνάμα η γνώση είναι απαραίτητο εφόδιο για την επιτυχή διεξαγωγή ενός ερευνητικού εγχειρήματος. Θετική είναι και η αλληλοσυσχέτιση έρευνας και διδασκαλίας, καθώς η συμμετοχή στη διδασκαλία ωθεί τον διδάσκοντα να διευρύνει το πεδίο γνώσης γύρω από το αντικείμενο που πρόκειται να διδάξει με την πιθανότητα να προκύψει έναυσμα για νέες ερευνητικές κατευθύνσεις. Ταυτόχρονα, η ενασχόληση με την έρευνα εμπλουτίζει τη διδασκαλία με τις σύγχρονες τάσεις της επιστήμης και της τεχνολογίας. Η έρευνα και η διδασκαλία αλληλοτροφοδοτούνται, με τη διδασκαλία να προσδίδει ευρύτητα στη γνώση και την έρευνα να την εμβαθύνει.

Έρευνα, γνώση, διδασκαλία ως φορείς της πνευματικότητας

Η έρευνα και η διδασκαλία συμπορεύονται σε ένα πανεπιστήμιο πνευματικά ενεργό. Αν θεωρήσουμε ως πυρήνα της πνευματικότητας τη γνώση, τότε η έρευνα την ενισχύει και η διδασκαλία κάνει όλο και περισσότερους κοινωνούς της.

Η γνώση δεν έχει όρια, διότι ο άνθρωπος νους δεν έχει όρια. Όσο περισσότερη γνώση αποκτάς, τόσο πιο μικρός και αδύναμος αισθάνεσαι μέσα στην απεραντοσύνη του σύμπαντος και συνάμα τόσο μεγάλος και δυνατός διότι έχεις τα εφόδια να εργαστείς για να αλλάξεις τον κόσμο.

Η έρευνα δεν έχει σύνορα διότι άνθρωποι ανεξαρτήτως εθνικότητας και φύλου εργάζονται για να βρουν λύσεις σε διάφορα προβλήματα: από την εύρεση των τρόπων αξιοποίησης φιλικών προς το περιβάλλον πηγών ενέργειας ως τη θεραπεία του καρκίνου και άλλων ασθενειών που ταλανίζουν την ανθρωπότητα. Από την κατασκευή και αποστολή ρομποτικών οχημάτων σε άλλους πλανήτες μέχρι την ανάπτυξη βιοσυμβατών υλικών που θα μπορούν να αντικαταστήσουν μέρη του ανθρώπινου σώματος. Από την κατασκευή όλο και ταχύτερων και μικρότερων ηλεκτρονικών ως τη μίμηση της φύσης για την κατασκευή λεπτών ανθεκτικών νημάτων, όπως ο ιστός της αράχνης ή πολύ μικρών βελονών, όπως η μύτη ενός κουνουπιού για ανώδυνη αιμοληψία...

Αν ψάξουμε στο πανεπιστήμιό μας, σίγουρα θα βρούμε περισσότερο ή λιγότερο αφανείς συναδέλφους, καθηγητές, φοιτητές που ασχολούνται με όλα αυτά και ακόμη περισσότερα. Αν, λοιπόν, η πνευματικότητα νοηθεί ως το σύνολο των διεργασιών που εκμεταλλεύονται την ισχύ και τις ιδιότητες του ανθρώπινου μυαλού, όπως τη λογική, την αντίληψη και κατανόηση, την αφαιρετική και δημιουργική σκέψη, την ικανότητα να θέτει ερωτήματα και να τα απαντά, την ικανότητα μάθησης και επίλυσης προβλημάτων, τη χρήση της γλώσσας, μπορεί κανείς να αμφισβητήσει ότι η πνευματικότητα που πηγάζει από τη γνώση, την έρευνα και τη διδασκαλία είναι χαρακτηριστικό και μάλιστα το πιο σημαντικό του πανεπιστημίου;

ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑΣ ΤΗΝ ΑΝΑΖΗΤΟΥΜΕΝΗ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗΣ

Από τις γιγαντομαχίες στις οικολογικές ανισορροπίες και στη φοβερή εφηβεία

της **Δέσποινας Βάκου**
καθηγήτριας του Τομέα
Οικολογίας του Τμήματος
Βιολογίας του Α.Π.Θ.

Βρέθηκα πρόσφατα στο Βερολίνο και λόγω ειδικότητας επισκέφτηκα το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας του. Ανάμεσα στα εξαιρετικά εκθέματα, απaráμιλλο είναι το απολίθωμα του αρχαιοπτέρυγα, «ενός ερπετού που μεταμφιέστηκε σε πουλί». Έτσι περιέγραψε ένας Δανός επιστήμονας (Gerhard Heilmann, στο βιβλίο «Η καταγωγή των Πουλιών», 1926) αυτό το χαμένο κρίκο εξέλιξης από ερπετά σε πουλιά, αυτό το μοναδικό πλάσμα που έζησε μαζί με τους δεινόσαυρους σ' έναν κόσμο τελείως διαφορετικό από το σημερινό, δεκάδες εκατομμύρια χρόνια πριν εμφανιστεί ο άνθρωπος.

Επισκέφτηκα και το Μουσείο της Περγάμου, για προφανείς και μη λόγους. Εκπληκτικά τα εκθέματα και σ' αυτό, όλα από τη γη της Ασίας, δείγματα εξαιρετικής τέχνης του αρχαίου κόσμου, κι ανάμεσά τους ο ναός του Δία και της Αθηνάς, μεταφερμένος ολόκληρος από την Πέργαμο. Θέμα της ζωφόρου του, όπως και τόσων άλλων παραστάσεων της αρχαιότητας, είναι η Γιγαντομαχία, η μάχη δηλαδή των θεών του Ολύμπου εναντίων των Γιγάντων, των παιδιών της Γης, που έληξε με την νίκη των πρώτων.

Μία από τις ανάγλυφες εικόνες της ζωφόρου του, ίσως η σπουδαιότερη, είναι αυτή του θριάμβου της Αθηνάς. Η σοφή θεά έχει καταφέρει να αποσπάσει τον Αλκυονέα, τον αρχηγό των γιγάντων, από το στήθος της μάνας του. Ο γίγαντας δεν ακουμπάει πια στο χώμα που τον γέννησε κι ο μύθος λέει πως αυτό θα φέρει το χαμό του. Χαμηλά, με μόνο το μπούστο να βγαίνει από το έδαφος, η μάνα Γη, με τα χέρια υψωμένα, μοιάζει να ικετεύει. Μάταια. Πίσω, η φτερωτή Νίκη έρχεται να ολοκληρώσει

Κανένας δεν γεννιέται σοφός
κι ούτε είναι η σοφία χάρισμα
με το οποίο προικίστηκαν
κάποιοι. Αποκτιέται. Αλλά, όχι
χωρίς έκθεση στον κίνδυνο, όχι
χωρίς επίγνωση του κινδύνου,
όχι χωρίς πληγές, όχι δηλαδή
χωρίς βιωμένη, επώδυνη
γνώση. Η ανθρωπότητα
κουβαλάει πια πολλές πληγές
μαζί με την πολλή της γνώση,
όλη βγαλμένη μέσα από την
εμπειρία της.

Από τις γιγαντομαχίες στις οικολογικές ανισορροπίες και στη φοβερή εφηβεία

το αναπόφευκτο τέλος και να στέψει νικήτρια την Ολύμπια θεά.

Εκείνο που είδα σ' αυτή τη γεμάτη δύναμη, κίνηση και παλμό εικόνα (ίσως και κάτω από τις επιρροές του άλλου Μουσείου) είναι το όνειρο του ανθρώπου να λευτερωθεί από τους καταναγκασμούς της γήινης, φθαρτής του ύπαρξης. Είναι ο αγώνας του να καταφέρει να σπάσει τους δεσμούς που τον κρατούν καθηλωμένο στο γενέθλιο τόπο, εκείνους που τον συνδέουν γερά με τη μεγάλη μάνα - γη. Κι ας με συγχωρήσουν οι ειδικοί, αν αυτό που είδα δεν ταιριάζει με αυτό που βλέπουν εκείνοι.

Προδιαγράφοντας το μέλλον της ανθρωπότητας

Να είναι πανανθρώπινο αυτό ή να είναι το όνειρο του δυτικού μόνον ανθρώπου, που πρώτη πρώτη έθρεψε η γη της Ιωνίας; Ένα όνειρο που κινητοποίησε έναν εκπληκτικά επιτυχή αγώνα. Έναν αγώνα που οδήγησε σ' αυτό το φοβερό σήμερα με τις προοπτικές για αθανασία που δίνουν βλαστοκύτταρα και τεχνικές, ασύλληπτες ελάχιστα μόλις χρόνια πριν, και προοπτικές για αλλαγή του πλανήτη τέτοιας κλίμακας που να απειλούν τη ζωή πάνω του, τουλάχιστον αυτήν που ξέρουμε σήμερα. Παρέα να κάνουν στον εξαφανισμένο αρχαιοπτέρυγα, στους δεινόσαυρους, στους αμμωνίτες και τριλοβίτες και στα άλλα πλάσματα του μακρινού, αφιλόξενου γι αυτόν παρελθόντος, έστειλε ο ίδιος ο άνθρωπος, από το 1500 μ.Χ. και μετά, πάνω από 800 είδη. Χιλιάδες προβλέπεται να στείλει στο άμεσο μέλλον. Και μετά που θα βρεθεί ο ίδιος;

Προοπτικές θανάτου και αθανασίας, προοπτικές συγκρουόμενες αλλά και συμπληρωματικές, προοπτικές ιλιγγιώδους ύψους και απύθμενου βάθους, σ' αυτές μας έφερε αυτός ο εξαιρετικά επιτυχής αγώνας μας. Τα ξεπεράσαμε τα όριά μας και τους σπάσαμε τους δεσμούς μας. Και τώρα τι κάνουμε; Μπορούμε να ελέγξουμε την πορεία μας; Έχουμε ελπίδα ή θα μας τσακίσει η ίδια μας η επιτυχία;

Μερικοί βλέπουν τη συντέλεια του κόσμου και πολλοί από αυτούς τη διαβάζουν και στις γραφές. Άλλοι, θεωρούν το Χριστιανισμό ως ιδεολογικά υπεύθυνο για την υπερφίαλη στάση του ανθρώπου απέναντι στη φύση. Αν όμως έχω δίκιο στην ανάγνωση και ερμηνεία της εικόνας της γιγαντομαχίας, η τάση προς αυτό προφανώς προϋπήρξε της εμφάνισης του Χριστιανισμού. Άλλοι πάλι θεοποιούν την τεχνολογία κι επιμένουν ότι θα το προλάβει το κακό, ξεχνώντας ότι αυτό που συνήθως κάνει είναι να μετατοπίζει τα περιβαλλοντικά προβλήματα, να τα μεταφέρει αλλού ή ν' αφήνει τη λύση τους γι αργότερα.

Ούτε οι καταστροφολογίες ούτε οι δογματικές πεποιθήσεις μπορούν να βοηθήσουν. Κι ούτε μπορεί κανείς να ισχυριστεί ότι έχει τη μαγική λύση. Υπάρχουν, ωστόσο, ενδείξεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αισιόδοξες σκέψεις κι από εκεί σε δράση.

Η ανθρωπότητα πέρασε τα αναπόφευκτα στάδια που διατρέχει κι ο άνθρωπος στην πορεία ενηλικίωσής του. Της χρειάζεται πια το τελετουργικό μύησης στην ενηλικίωση - ωριμότητα, δηλαδή στη φάση επαναπροσδιορισμού της σχέσης της με τη φύση, της εκ νέου αποδοχής και συμφιλίωσης μαζί της.

Από εκεί που ελευθερώθηκε το πνεύμα...

Όπως ισχύει για τη ζωή του ανθρώπου, έτσι και για τη ζωή της ανθρωπότητας φαίνεται να υπάρχουν διαφορετικές φάσεις. Είναι η βρεφική - παιδική, η εφηβική - νεανική και η φάση της ενηλικίωσης - ωριμότητας. Στην πρώτη φάση της ζωής μας, η μάνα είναι τα πάντα. Είναι φροντίδα, είναι στοργή, είναι αγάπη κι είναι αβάσταχτο το κόστος του χαμού της. Ανάλογα και για τα πρώτα βήματα της ανθρωπότητας, αλλά και για τις φυλές που παρέμειναν σ' αυτά ακόμη και μέχρι τις μέρες μας, η μάνα - γη, η φύση είναι τα πάντα και ανάλογος ο σεβασμός απέναντί της. Όταν όμως αρχίζουμε να στεκόμαστε στα πόδια μας, όταν περνάμε στην εφηβεία, όταν η νεανική ορμή αρχίζει να φουσκώνει τα στήθη, τότε τα πράγματα χάνουν την απλότητά τους. Δεν σβήνουν αυτά που προϋπήρχαν αλλά η διεκδίκηση της αυτόνομης ύπαρξής μας γίνεται το κυρίαρχο αίτημα. Κι αυτό φέρνει συγκρούσεις και λάθη και απώλειες, ενίοτε πολύ οδυνηρές και μόνιμες.

Κάπως έτσι πιστεύω ότι ήταν και η εφηβική - νεανική φάση της ανθρωπότητας. Ξεκίνησε από την Ιωνία, εκεί όπου λευτερώθηκε το πνεύμα, εκεί όπου για πρώτη φορά ο λόγος έγινε το πολυτιμότερο των αγαθών, εκεί όπου ο *Homo sapiens* έγινε για πρώτη φορά *sapiens*. Πέρασε μέσα από τους Άραβες διανοητές, την Αναγέννηση, τη Βιομηχανική Επανάσταση, το Διαφωτισμό, κι έφτασε στο σήμερα. Γέννησε τέχνη, επιστήμη και τεχνολογία. Απέκτησε ταυτότητα. Αλλά μαζί έφερε πολύ πόνο. Έφερε σχέσεις δουλείας και υποταγής, αδερφοκτόνα μίσση, γενοκτονίες, καταστροφικούς πολέμους, εξάντληση πόρων, ρύπανση του περιβάλλοντος, απώλειες ειδών, κλιματική αλλαγή...

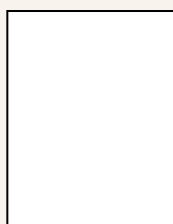
Η ανθρωπότητα τα πέρασε τα αναπόφευκτα στάδια που διατρέχει κι ο άνθρωπος στην πορεία ενηλικίωσής του. Της χρειάζεται πια το τελετουργικό μύησης στην ενηλικίωση - ωριμότητα, δηλαδή στη φάση επαναπροσδιορισμού της σχέσης της με τη φύση, της εκ νέου αποδοχής και συμφιλίωσης μαζί της. Και υπάρχουν σημάδια ότι κάτι τέτοιο έχει αρχίσει να συμβαίνει. Κι ελπίδες ακόμα και για σοφία. Κανένας δεν γεννιέται σοφός κι ούτε είναι η σοφία χάρισμα με το οποίο προικίστηκαν κάποιοι. Αποκτιέται. Αλλά, όχι χωρίς έκθεση στον κίνδυνο, όχι χωρίς επίγνωση του κινδύνου, όχι χωρίς πληγές, όχι δηλαδή χωρίς βιωμένη, επώδυνη γνώση. Η ανθρωπότητα κουβαλάει πια πολλές πληγές μαζί με την πολλή της γνώση, όλη βγαλμένη μέσα από την εμπειρία της. Να τα λοιπόν, εδώ, τα κύρια συστατικά της σοφίας. Έμπνευση τους χρειάζεται για να δεθούν.

Επειδή υπάρχει το ένστικτο της επιβίωσης, επειδή όλα στο μυαλό των ανθρώπων γίνονται, επειδή φθάσαμε εδώ όπου φθάσαμε μέσα από τις περιπέτειες του νου, επειδή σ' αυτόν βασίστηκε το μεγάλο όνειρο και αυτός κινητοποιήσε το μεγάλο αγώνα, συνεχίζοντας στην ίδια παράδοση θα τη βρούμε την έμπνευση, θα το βρούμε και το τελετουργικό μύησης. Και θα τελειώσει επιτέλους αυτή η φοβερή εφηβεία.

Ευχαριστίες

Στο Τζον Χάλλεϋ για τις συζητήσεις και ιδέες που μοιράστηκε μαζί μου και στους φίλους της Πλατείας Ναβαρίνου που αποσπώντας με από την πανεπιστημιακή καθημερινότητα με βοηθούν να διατηρώ το ενδιαφέρον για τέχνες, γράμματα κι άλλα παιχνίδια του νου.

Οι εξελίξεις στη βιοτεχνολογία απαιτούν διεπιστημονική δεώρηση

της Έφης Κουνουγέρη-Μανωλεδάκη

καθηγήτριας του Τμήματος Νομικής
του Α.Π.Θ. και προέδρου του Ομίλου
Ιατρικού Δικαίου και Βιοηθικής

Μετά την επαναστατική μεταρρύθμιση στα πανεπιστήμια με το νόμο - πλαίσιο το 1982 (ν. 1268/1982), αίτημα της δεκαετίας του '80 υπήρξε η έξοδος του πανεπιστημίου από την εσωστρέφειά του και το «άνοιγμά» του στην κοινωνία. Η αυστηρή μετάδοση της γνώσης και η ανταλλαγή των επιστημονικών απόψεων μόνο μεταξύ των ειδικών του κάθε κλάδου έπαιξε να αποτελεί το μοναδικό στόχο των πανεπιστημιακών καθηγητών, και η ενημέρωση των πολιτών σε «λαϊκά» ή «ανοιχτά πανεπιστήμια», σε ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές ή άλλες ελεύθερες για το κοινό εκδηλώσεις εντάχθηκε και αυτή στους σκοπούς του νέου πανεπιστημίου.

Ωστόσο, παρά το άνοιγμα αυτό στην κοινωνία, και εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις, η διεξαγωγή της έρευνας και ο επιστημονικός προγραμματισμός παρέμεινε αποκλειστική υπόθεση του κάθε πανεπιστημιακού τμήματος· με άλλα λόγια, οι πανεπιστημιακοί εξακολούθησαν να συνδιαλέγονται ως ερευνητές μόνο με τους ομότεχούς τους, ενόψει μόνο του δικού τους στενού γνωστικού αντικειμένου. Ήδη όμως στην καμπή του αιώνα και της χιλιετίας το τοπίο αλλάζει και αρχίζει να διαφαίνεται η έξοδος του πανεπιστημίου και από αυτού του είδους την «εσωστρέφεια» των σχολών, καθώς προβάλλει η αναγκαιότητα για ένα διεπιστημονικό και διασχολικό διάλογο με κοινά διατηματικά προγράμματα και διακλαδικές προσεγγίσεις των προβλημάτων.

Στη νέα αυτή εξέλιξη οδήγησε ασφαλώς και η τεράστια επιστημονική έκρηξη στο χώρο των ιατρικών επιστημών και της βιοτεχνολογίας, με τις δυνατότητες της άμεσης εφαρμογής των επιστημονικών ανακαλύψεων και επιτευγμάτων στην καθημερινότητα

του ανθρώπου: στη ζωή, στη διατροφή, στην υγεία του, στην αναπαραγωγή του. Κάποια παραδείγματα αυτών των νέων εφαρμογών αποτελούν η γονιδιακή θεραπεία, η ιατρικά υποβοηθούμενη αναπαραγωγή (τεχνητή γονιμοποίηση), η έρευνα και η χρήση των βλαστοκυττάρων, η γενετική τροποποίηση των οργανισμών, η κλωνοποίηση ή η προεμφυτευτική διάγνωση, ενώ δεν είναι λίγες και οι παλαιότερες δυνατότητες και πρακτικές που, με την πρόοδο της γενετικής και της βιολογίας, αποκτούν σήμερα άλλες διαστάσεις και αξιώνουν μια επανεκτίμηση: η ευγονική, οι αμβλώσεις, η δωρεά οργάνων, οι μεταμοσχεύσεις, οι κλινικές δοκιμές στον άνθρωπο ή η ευθανασία.

Ελπίδες και φόβοι

Όπως ήταν αναμενόμενο, όλες οι πιο πάνω ανανεωμένες πρακτικές και κυρίως οι νέες εξελίξεις της βιοτεχνολογίας προκάλεσαν εντονότερους κοινωνικούς προβληματισμούς και δημιούργησαν και δημιουργούν στους ανθρώπους όχι μόνον ελπίδες, αλλά και φόβους. Αυτό που συνήθως επισημαίνεται στις περισσότερες περιπτώσεις είναι ο κίνδυνος της προσβολής και της υποτίμησης της ανθρώπινης αξίας και προσωπικότητας (από την «αντιγραφή» λ.χ. των ανθρώπων με την αναπαραγωγική κλωνοποίηση ή από την εμπορευματοποίηση τμημάτων του ανθρώπινου σώματος), ενώ διατυπώνονται και άλλης τάξης ενδοιασμοί: φόβοι για το περιβάλλον και την υγεία από την παραγωγή και κατανάλωση μεταλλαγμένων τροφίμων, το ενδεχόμενο της προνομιακής οικονομικής εκμετάλλευσης των γενετικών πληροφοριών από ιδιώτες με διπλώματα ευρεσιτεχνίας (δηλαδή προβλήματα της σχέσης της ελευθερίας της έρευνας με την οικονομική ελευθερία), η διακινδύνευση της ψυχικής υγείας και σταθερότητας των παιδιών που γεννιούνται με ακραίες μεθόδους εξωσωματικής γονιμοποίησης (από παρένθετη μητέρα ή με κρυοσυντηρημένο σπέρμα νεκρού) ή φόβοι αλλοίωσης της παραδοσιακής έννοιας της οικογένειας μέσα από τη δυνατότητα της προσφυγής στην υποβοηθούμενη αναπαραγωγή και ετερόφυλων ή ομόφυλων άγαμων ζευγαριών ή ακόμη και άγαμων μοναχικών γυναικών.

Μοιραία, λοιπόν, μπαίνουν στο παιχνίδι των συζητήσεων για τα θέματα αυτά επιστήμονες από περισσότερους κλάδους. Γιατροί, βιολόγοι και γενετιστές συνομιλούν με θεολόγους, φιλοσόφους, κοινωνιολόγους, οικονομολόγους, ψυχολόγους και νομικούς, και, αν αυτό γινόταν στην αρχή σε ιδιωτικό μόνον επίπεδο, πολύ γρήγορα ο διάλογος ανάμεσα στους επιστήμονες των διάφορων κλάδων εκφράστηκε και θεσμικά: Οι επιτροπές βιοηθικής που άρχισαν να ιδρύονται διεθνώς (στην Ελλάδα το 1999) είχαν και εξακολουθούν να έχουν διεπιστημονική στελέχωση, αλλά και στις νομοπαρασκευαστικές επιτροπές που ακολούθησαν, όπως για παράδειγμα αυτές που προετοίμασαν τους δύο ελληνικούς νόμους για την ιατρική υποβοήθηση στην ανθρώπινη αναπαραγωγή (νόμοι 3089/2002 και 3305/2005), οι νομικοί που συμμετείχαν πλαισιώθηκαν και από τεχνικούς συμβούλους (γενετιστές και γιατρούς). Είναι

Πέρα από το άνοιγμα του πανεπιστημίου στην κοινωνία, που αποτελεί ιστορική του κατάκτηση, το πανεπιστήμιο πρέπει τώρα να εκσυγχρονίσει την εικόνα του και ως προς τη σχέση ανάμεσα στις σχολές του και τα επιστημονικά τους αντικείμενα, ανταποκρινόμενο στις σύγχρονες επιστημονικές εξελίξεις που απαιτούν πια επιτακτικά τη διεπιστημονική συνεργασία.

Οι εξελίξεις στη βιοτεχνολογία απαιτούν διεπιστημονική θεώρηση

μάλιστα χαρακτηριστικό ότι ο πρώτος και βασικότερος από αυτούς τους νόμους, πριν να κατατεθεί στη Βουλή, πέρασε και από την κρίση της επιτροπής βιοηθικής της Εκκλησίας της Ελλάδος· στην τελική δηλαδή διαμόρφωσή του υπήρξε μια σύμπραξη και από την πλευρά της θεολογίας.

Η νέα θεώρηση

Οι ειδικότεροι λόγοι που υπαγορεύουν την ανάγκη της διεπιστημονικής θεώρησης των ζητημάτων από τις βιοϊατρικές εξελίξεις είναι πολλοί: Πρώτα πρώτα η συνεργασία των διάφορων επιστημόνων είναι απαραίτητη για την ίδια τη θέση των προβλημάτων, που συνδυάζει σε πρώτη φάση την ακριβή περιγραφή των νέων επιτευγμάτων και την ηθικοκοινωνική αξιολόγησή τους. Στη συνέχεια από κοινού πρέπει να συζητιέται ο τρόπος της λύσης των προβλημάτων: αν αυτά επιδέχονται καν ή όχι μια κανονιστική, όπως η νομική, ρύθμιση (με δεδομένο ότι πρόκειται για ευαίσθητα και «υπαρξιακά» ζητήματα που συναρτώνται με τις βαθύτερες πεποιθήσεις του καθενός, μεταφυσικές, θρησκευτικές, και πάντως στενά προσωπικές), αν θα πρέπει τα συγκεκριμένα προβλήματα να λυθούν νομοθετικά τώρα ή αργότερα, αν οι κανόνες δικαίου που θα τα ρυθμίσουν θα επιβάλουν καταναγκαστικές επιταγές σε ζητήματα προσωπικής αυτονομίας και συνείδησης ή θα παρακινούν απλώς σε κοινωνικά επιθυμητές συμπεριφορές ή το ποιοι είναι οι συγκεκριμένοι ρυθμιστικοί κανόνες που μπορούν να συγκεντρώνουν την ύψιστη δυνατή κοινωνική συναίνεση και συνακόλουθα εγγυώνται τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα.

Τέλος, διεπιστημονικά θα πρέπει να θεσμοθετούνται και οι κανόνες για τις επιμέρους συνέπειες των τεχνολογικών εφαρμογών που θα έχουν θεωρηθεί κοινωνικά και νομικά επιτρεπτές (όπως λ.χ. η ίδρυση της συγγένειας με τη μητέρα ή τον πατέρα του παιδιού που γεννιέται με την κάθε επιμέρους μέθοδο τεχνητής αναπαραγωγής), αλλά και για τις τυχόν κυρώσεις που θα απειλούνται εναντίον των παραβατών των αντίστοιχων νομικών διατάξεων.

Η συγκρότηση του Ομίλου

Και βέβαια το ζήτημα δεν τελειώνει εδώ. Η πρόοδος της βιοτεχνολογίας είναι αέναη, νέα δεδομένα ανακύπτουν συνεχώς, τα κείμενα των κανόνων που ήδη θεσπίστηκαν υπόκεινται σε καινούργιες κάθε φορά ερμηνείες ή και σε αναθεωρήσεις και νέοι κανόνες χρειάζεται να θεσπίζονται για την αντιμετώπιση των ζητημάτων που εμφανίζονται για πρώτη φορά. Και είναι αυτή ακριβώς η διαφαινόμενη ανάγκη ενός διαρκούς διεπιστημονικού διαλόγου που οδήγησε κάποιους από εμάς, τους πανεπιστημιακούς της Θεσσαλονίκης, στην ίδρυση του «Ομίλου Μελέτης Ιατρικού Δικαίου και Βιοηθικής». Ο Όμιλος ιδρύθηκε το 2005, με έδρα την πόλη μας, ως αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία που ανέγραψε ως γενικό σκοπό στο καταστατικό της την «προώθηση της διεπιστημονικής έρευνας των νομικών και ηθικών ζητημάτων που δημιουργούν οι εφαρμογές της ιατρικής επιστήμης, και ιδίως οι ραγδαίες εξελίξεις της βιοϊατρικής». Τα δεκατρία μέλη του Ομίλου προέρχονται από τα πανεπιστήμια της Θεσσαλονίκης και της Αθήνας, και είναι γιατροί, νομικοί και θεολόγοι, που εξαρχής επιδίωξαν τη συνεργασία και με άλλους παρεμφερείς φορείς και εταιρείες.

Ως τώρα οργανώθηκαν από τον Όμιλο πέντε εκδηλώσεις με διεπιστημονική συμμετοχή Ελλήνων και ξένων εισηγητών (για το «νέο κώδικα ιατρικής δεοντολογίας», για «ζητήματα βιοτεχνολογίας», για την «ευθανασία», για τον «πόντο στην ιατρική, στο δίκαιο και στη λογοτεχνία» και για τους «γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς»). Από αυτές μερικές συνδιοργανώθηκαν με άλλους ανάλογους συλλόγους, όπως η Ιατρική Εταιρεία Θεσσαλονίκης ή η Επιτροπή Βιοηθικής της European Society for Human Reproduction and Embryology, ενώ σημαντική είναι και η μέχρι τώρα εκδοτική δραστηριότητα του Ομίλου.

Η σειρά του με τον τίτλο «Δημοσιεύματα Ιατρικού Δικαίου και Βιοηθικής» (Εκδόσεις Σάκκουλα- Αθήνα / Θεσσαλονίκη) περιλαμβάνει τεύχη με τις εισηγήσεις από τις επιστημονικές εκδηλώσεις του, επιπλέον όμως φιλοξενεί και ανεξάρτητες μονογραφίες επιστημόνων που πραγματεύονται θέματα βιοηθικής και ιατρικού δικαίου. Ήδη έχει

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ «THEMA» (ΦΩΤ. Κ. ΚΟΤΟΥΛΑΣ)

κυκλοφορήσει εξάλλου και το πρώτο τεύχος του τετρασέλιδου περιοδικού εντύπου του Ομίλου, που, με τον τίτλο «Ιατρικό Δίκαιο και Βιοηθική», θα ενημερώνει, κάθε τέσσερις μήνες, με συντομία τους αναγνώστες για επίκαιρα θέματα που ανακύπτουν στο χώρο, περιλαμβάνοντας ένα κύριο άρθρο, σχολιασμένη νομολογία, κριτική ερμηνεία των νομοθετικών και άλλων κειμένων, προτάσεις νομοθετικής πολιτικής και ανάλογες ειδήσεις.

Από τις συνεργασίες του Ομίλου αξίζει να εξαρθεί η στενή σχέση του με το ερευνητικό δίκτυο του Α.Π.Θ. «Σύγχρονη Ιατρική Πράξη και Δίκαιο», τα μέλη του οποίου προέρχονται όλα από το Α.Π.Θ., όντας τα περισσότερά τους και μέλη του Ομίλου. Η διεπιστημονική προσέγγιση των αντίστοιχων ζητημάτων αποτελεί την κατευθυντήρια γραμμή και για τις δραστηριότητες του δικτύου, που έχει ως κύριο στόχο τη δραστηριοποίηση νέων επιστημόνων, κυρίως διδασκόντων, υποψήφιων διδασκόντων και μεταπτυχιακών φοιτητών, με τη συμμετοχή τους σε διεπιστημονικά προγράμματα και εκπόνηση μελετών στα θέματα του ιατρικού δικαίου και της βιοτεχνολογίας· θέματα που έλκουν ιδιαίτερα τους νέους επιστήμονες σε όφελος και των ίδιων και της πανεπιστημιακής διεπιστημονικής έρευνας.

Η απαραίτητη διεύρυνση

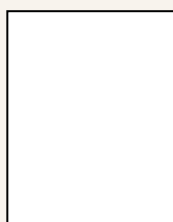
Η τελευταία είναι άλλωστε πάντοτε ένας τελικός στόχος. Για να επανέλθουμε δηλαδή σ' αυτό που ειπώθηκε εισαγωγικά, ήρθε πια η ώρα για το πανεπιστήμιο να πάρει και το ίδιο, ως τέτοιο, τη σκυτάλη και να εντάξει οργανικά στις πανεπιστημιακές σπουδές διατμηματικά προπτυχιακά ή μεταπτυχιακά μαθήματα και ερευνητικά προγράμματα, που θα καλλιεργούν τον αναγκαίο διεπιστημονικό διάλογο μεταξύ των μελών του, φοιτητών και πανεπιστημιακών δασκάλων. Πέρα, έτσι, από το άνοιγμα του πανεπιστημίου στην κοινωνία, που αποτελεί ιστορική του κατάκτηση, το πανεπιστήμιο πρέπει τώρα να εκσυγχρονίσει την εικόνα του και ως προς τη σχέση ανάμεσα στις σχολές του και τα επιστημονικά τους αντικείμενα, ανταποκρινόμενο στις σύγχρονες επιστημονικές εξελίξεις που απαιτούν πια επιτακτικά τη διεπιστημονική συνεργασία. Από την πλευρά των διδασκόντων και των διδασκομένων υπάρχει ήδη, όπως έγινε φανερό, μεγάλη σχετική συνειδητοποίηση και διαθεσιμότητα, οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο της διδακτικής και ερευνητικής λειτουργίας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τον καλύτερο τρόπο.

Η πρόοδος της βιοτεχνολογίας είναι αέναη, νέα δεδομένα ανακύπτουν συνεχώς, τα κείμενα των κανόνων που ήδη θεσπίστηκαν υπόκεινται σε καινούργιες κάθε φορά ερμηνείες ή και σε αναθεωρήσεις και νέοι κανόνες χρειάζεται να θεσπίζονται για την αντιμετώπιση των ζητημάτων που εμφανίζονται για πρώτη φορά.

Η ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟ ΕΝΝΟΙΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΕΤΗ ΣΕ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ

Ποιος είπε «νους υγιής εν σώματι υγιεί» οι Έλληνες ή οι Λατίνοι;

του **Σωτήρη Γιάτση**

αναπληρωτή καθηγητή
του Τμήματος Επιστήμης Φυσικής
Αγωγής και Αθλητισμού
του Α.Π.Θ.

*Η γυμναστική και ο αθλητισμός
χρησιμοποιήθηκε σε διάφορες
εποχές ως ένα πολιτικό
εργαλείο. Στην αρχαία Ελλάδα
χρησιμοποιήθηκε ως αγωγή και
παιδεία. Αντίθετα, στη Ρώμη,
στο Βυζάντιο και στο Μεσαίωνα
χρησιμοποιήθηκαν για πολιτικές
σκοπιμότητες.*

Πολλά επίσημα πρόσωπα, ακόμη και εκπαιδευτικοί, συχνά χρησιμοποιούν τη φράση «νους υγιής εν σώματι υγιεί» με πρόθεση να δείξουν πώς οι «αρχαίοι ημών πρόγονοι» έβλεπαν τον αθλητισμό και την υγιή του σχέση με το δίσχημο πνεύμα - ψυχή.

Με το μικρό αυτό κείμενο θα προσπαθήσω να δείξω ότι,

- το παραπάνω επιμύθιο δεν ανήκει στους Έλληνες αλλά στους Λατίνους και ειδικότερα στον σατυρικό ποιητή του 1ου - 2ου αι. μ.Χ. Ιουβενάλη και
- ότι οι Έλληνες πριν τη ρωμαϊκή κατάκτηση έβλεπαν διαφορετικά την υγεία (ευεξία, ισορροπία), τουλάχιστον στο πλαίσιο της παιδείας τους.

Σχετικά με την ταυτότητα και την προέλευση της φράσης τη βρίσκουμε στο έργο του Ιουβενάλη *Σάτυρα* (10.356). Όσο αφορά το νόημα και τον χαρακτήρα της φαίνεται ότι εκφράζει μια ευχή και όχι μια πιστωτική - πραγματική ιδέα. Ο ποιητής σε όλο το 10ο κεφάλαιο αναφέρεται στα πράγματα που ο άνθρωπος πρέπει να παρακαλεί τους θεούς να του χαρίσουν. Μεταξύ αυτών είναι να εύχεται να του χαρίσουν οι θεοί υγιές πνεύμα και σώμα. Η ακριβής ερμηνεία του κειμένου στα αγγλικά και τα ελληνικά έχει ως εξής: *orandum est ut sit mens sana in corpore sano* = you should pray for a sound mind in a sound body = θα πρέπει να προσεύχεσαι να έχεις υγιές πνεύμα σε υγιινό σώμα (Juvenal and Persius, *Satyra X*, αγγλική μτφρ G.G. Ramsay, Cambridge, Massachusetts, 1957, Harvard).

Φαίνεται καθαρά ότι η φράση του ποιητή παραφράστηκε με τους αιώνες με τη σημασία ότι όταν το σώμα είναι σε καλή υγεία και το πνεύμα που κατοικεί σε αυτό είναι ή γίνεται υγιές. Αυτό, ορθολογικά είναι ανέφικτο, τουλάχιστον για τα σημερινά δεδομένα, αφού μπορεί ένα σωστό πνεύμα να συνοδεύεται από ένα ασθενικό σώμα και το αντίστροφο. Η Ιουβενάλιος φράση χρησιμοποιήθηκε και στη χριστιανική Ευρώπη, πάλι με μια παρερμηνεία, ότι δηλαδή «ένα άγιο πνεύμα κατοικεί σε άγιο σώμα».

Το πρόσωπο του καλού καγαθού

Πώς όμως οι αρχαίοι Έλληνες διατύπωναν την υγιή σχέση σώματος και ψυχής; Μια κοινή ελληνική φράση σχετική με τη ψυχοφυσική υγεία ήταν το «εὖ ἔχैन το σώμα και την ψυχήν», που προσομοιάζεται με το σημερινό «να είμαστε καλά», δηλαδή να

έχουμε ψυχική και σωματική υγεία (ευεξία και ισορροπία). Η έννοια του «ευ» ήταν κυρίαρχη στην ελληνική παιδεία γιατί αυτό προέρχεται από το σωστό συνδυασμό αγωγής, σώματος και ψυχής. Τα μέσα που χρησιμοποιούνται για τα δυο κυρίαρχα στοιχεία ήταν η μουσική για την ψυχή (θεωρητική μόρφωση) και η γυμναστική (γύμναση γενική) για το σώμα. Κριτήριο της ορθής παιδείας με την παρέμβαση και των θεών ήταν το πρότυπο του *καλού και αγαθού πολίτη*. Αυτός κρινόταν σύμφωνα με τις πολλές αρετές που απέκτησε με τη μόρφωση και τη γύμναση (ανδρεία, φιλοσοφία, ωραιότητα, επιδεξιότητα, θάρρος κ.τ.λ.). Συνήθως οι *καλοί και αγαθοί νέοι* γίνονταν και οι άριστοι των πολιτών, που μέσα από ελεύθερες και δημοκρατικές διαδικασίες επιβίβονταν και τα μεγάλα αξιώματα της πολιτείας. Δύο παραδείγματα: τα παιδιά του Περικλή δεν έδειξαν τον ανάλογο ζήλο στη γυμναστική και αφοσιώθηκαν περισσότερο στη μουσική παιδεία. Αυτή η έλλειψη στάθηκε εμπόδιο στην έπειτα πορεία τους. Αντίθετα, ο εγωιστής και απερίσκεπτος Αλκιβιάδης, που χρίστηκε ως νέος *καλός καγαθός* έφθασε σε σημείο να ξεγελάσει με τον πλούτο και τις ολυμπιακές του νίκες ακόμη και το λαό (δήμο) στην Πνύκα. Το πώς το εύ ως υγεία (ευεξία και ψυχοφυσική ισορροπία) ήταν ενταγμένο στο πρωταρχικό σκοπό της παιδείας φαίνεται και από τις αναλύσεις των κυριότερων φιλοσόφων, όπως είναι ο Πλάτωνας και ο Αριστοτέλης.

Ο θεός Απόλλων
προστάτης των Πυθίων.

Η πλατωνική θεώρηση

Ο Πλάτωνας (427-347 π.Χ.) αναλύοντας τη διπλή υφή της ελληνικής παιδείας (μουσική και γυμναστική) σημειώνει ότι αφού ο άνθρωπος αποτελείται από ψυχή και σώμα (πνεύμα και ύλη) τότε θα πρέπει να χρησιμοποιεί τη μουσική για το ένα μέρος (θεωρητική μόρφωση) και τη γυμναστική για το άλλο και ότι η δεύτερη ως σωματική άσκηση δεν πρέπει να σκοπεύει στο πολύ δυνατό αθλητικό σώμα, αλλά στο ορμητικό και φιλοσοφικό μέρος της ψυχής «κι έτσι να συνδυάζονται αρμονικά μεταξύ τους» (Πολιτεία 412a).

Ο φιλόσοφος δεν υποτιμά τη γύμναση του σώματος. Απλά τη θεωρεί πάρεργη δραστηριότητα, όταν δεν χρησιμοποιείται για την καλλιέργεια των ψυχικών αρετών που είναι η φιλία, η κοινωνικότητα, η ανδρεία, η ελευθερία, το μέτρο, η φρόνηση και άλλες. Τάσσεται όμως φανερά κατά της μονομέρειας της αγωγής είτε αυτή αναφέρεται στην ψυχή είτε στο σώμα. Την πιο ολοκληρωμένη και διαχρονική άποψη του Πλάτωνα για την ψυχοφυσική ισορροπία του ανθρώπου τη βρίσκουμε σε ένα από τα τελευταία του έργα, στο *Τίμαιος* (86-88). Σ' αυτό ο φιλόσοφος θέλει να τονίσει τους παράγοντες που εξασφαλίζουν την υγεία ψυχής και σώματος, λέγοντας ότι: «παν δη το αγαθόν καλόν, το δε καλόν ουκ άμετρον» (= το καλό είναι βέβαια πάντοτε ωραίο, και το ωραίο δεν είναι ποτέ άμετρο), *Τίμαιος* 87c).

Στη συνέχεια, αφού αναλύει τα ευεργετικά στοιχεία που απορρέουν από τη διπλή παιδεία, καταλήγει στην πιο σπουδαία καθ' όλα αναφορά «Μία δη σωτηρία προς άμφω, μήτε την ψυχήν άνευ σώματος κινείν μήτε σώμα άνευ ψυχής, ίνα αμυνομένω γίγνησθον ισορρόπω και υγιή» (= «Μία είναι η λύση απέναντι και στους δύο κινδύνους: να μην ασκεί κανείς την ψυχή χωρίς το σώμα ούτε το σώμα χωρίς την ψυχή, ώστε να αμύνονται και τα δυο και να διατηρείται υγιής ισορροπία μεταξύ τους» (88c) (Πλάτων, *Τίμαιος*, μτφρ. Σχόλια Β. Κάλφα, Αθήνα 2003, Πόλις).

Γίνεται, ίσως, φανερό ότι ο Πλάτωνας συνέλαβε ακόμη και τον άτυπο πάντα συγκερασμό της αλληλοεπίδρασης ψυχής και σώματος μέσω των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων. Ο συγκερασμός των δυο στοιχείων της ανθρώπινης ύπαρξης ως λύσης αντιμετωπίστηκε από τους χριστιανούς πατέρες με πολύ μεγάλη προσπάθεια. Αυτό το διαπιστώνει κανείς στα δύσκολα κείμενα, π.χ. του Γρηγορίου Νύσσης ή του Θωμά του Ακινάτη. Χωρίς τη ενοποιημένη αντίληψη της δίσημης υπόστασης του ανθρώπου δεν θα προχωρούσε ο Ανθρωπισμός, η Αναγέννηση και ο Διαφωτισμός στην αρχή ότι η γυμναστική χαρίζει ψυχοσωματική υγεία.

Η γυμναστική ως αρετή και ως βίωμα

Ο Ισοκράτης (436-338 π.Χ.) ως ρήτορας, αναφέρθηκε στα παραπάνω θέματα ιδιαίτερα στη φρόνηση. Χωρίς τη σπουδαία αυτή αρετή δεν μπορεί η γυμναστική να

Ο Πλάτωνας συνέλαβε ακόμη και τον άτυπο πάντα συγκερασμό της αλληλοεπίδρασης ψυχής και σώματος μέσω των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων. Ο συγκερασμός των δυο στοιχείων της ανθρώπινης ύπαρξης ως λύσης αντιμετωπίστηκε από τους χριστιανούς πατέρες με πολύ μεγάλη προσπάθεια.

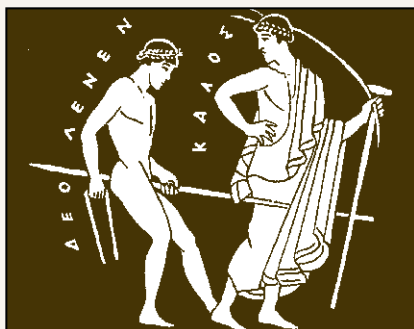
**Ποιος είπε
«νους υγιής εν σώματι υγιεί»
οι Έλληνες ή οι Λατίνοι;**

ωφελήσει τους νέους, αντίθετα τους βλάπτει. Παρόμοιες ιδέες εκφράστηκαν από πολλούς φιλοσόφους στην σπουδαία αρετή του μέτρου. Χωρίς μέτρο έρχεται η υπερβολή, δηλαδή το αντίθετο του επιθυμητού (για περισσότερες πληροφορίες πρβλ. το βιβλίο μου: Σ. Γιάτσης, Ιστορική επισκόπηση της φυσικής αγωγής και του αθλητισμού στον ελληνικό κόσμο, Β' έκδοση, Θεσσαλονίκη 2006, Χριστοδουλίδης).

Ο Αριστοτέλης (384 - 322 π.Χ.) πιο πρακτικός και κοινωνικοποιημένος από το δάσκαλό του Πλάτωνα και ίσως από όλους τους άλλους συγγραφείς που αναφέρθηκαν και έγραψαν για τον αθλητισμό, είδε τη γυμναστική στη βιωματική της διάσταση, όπως, περίπου τη θέλουμε εμείς σήμερα (άσκηση διά βίου). Γράφει ο Σταγειρίτης: «Πεπονημένην μεν ουν έχουν δει την έξιν, πεπονημένην δε πόνοις μη βιαίις, μηδέ προς ένα μόνον, ώσπερ η των αθλητών έξις, αλλά προς τας των ελευθερίων πράξεις» (= «Το σώμα βεβαίως πρέπει να είναι σκληραγωγημένο, αλλ' ασκημένο όχι με βίαιες κινήσεις και όχι προς ενίσχυση ενός μόνου μέλους του σώματος, όπως των αθλητών, αλλά προς δημιουργία σωμάτων ικανών όπως χρησιμεύσουν σε ελεύθερους ανθρώπους» Αριστοτέλης, Πολιτικά 1335b).

Εδώ, θα ήταν ίσως σκόπιμο να παραθέσουμε και τις καθαρά ιατρικές απόψεις του Ιπποκράτη και του Γαληνού. Ο συγκερασμός των απόψεων των δύο αυτών ιατρών για τη γυμναστική και το ρόλο της στη γενικότερη αντίληψη της υγείας αποτελεί ξεχωριστό θέμα και ενδιαφέρει περισσότερο τη θεραπευτική - αθλητιατρική πλευρά της γύμνασης.

Για το σύγχρονο άνθρωπο ο αναγκαίος συγκερασμός βρίσκεται στην αριστοτελική λέξη «έξις» (συνήθεια). Πέρα από τα ρεκόρ, τις ολυμπιάδες και το αθλητικό θέαμα προέχει η αντίληψη της διά βίου άσκησης. Αυτή είναι και η νέα αντίληψη, ισάξια με την αίσθηση της προστασίας του περιβάλλοντος και της ευρύτερης πολιτισμικής παιδείας, στοιχεία που λείπουν από τα σημερινά σχολεία σε μεγάλο βαθμό. Αυτό, δε σημαίνει ότι δεν υπάρχουν χώρες (Νορβηγία, Φινλανδία, Αυστραλία, Ελβετία, Σουηδία, Βρετανία, Καναδάς και άλλες) που δεν προσπαθούν να προτάξουν στον αθλητισμό όχι τις επιδόσεις (Ελλάδα), αλλά την ευκαιρία να γυμνάζονται όλοι (στο σχολείο, στους δήμους, στις πόλεις). Η διά βίου, όμως άσκηση απαιτεί ευρύ και ελεύθερο περιβάλλον και οι μεγάλοι και ελεύθεροι χώροι λείπουν από τις καταστραμμένες οικιστικά πόλεις μας.

Η γυμναστική στην αρχαία Ελλάδα ήταν το ήμισυ της παιδείας.

Η παρερμηνεία

Ο Ιουβενάλης, που είχε πολλές συμπάθειες μεταξύ των χριστιανών πατέρων, δε συμπαθούσε πολύ, όπως ο Κάτων ο Πρεσβύτερος ή ο Κικέρων, τον ελληνικό τρόπο σκέψης. Όλοι οι παραπάνω νόμιζαν, λανθασμένα, ότι οι νέοι της Ρώμης δεν πρέπει να ακολουθήσουν την ελληνική παιδεία, διότι οι παλαιότερες και η φιλοσοφία θα εκφύλιζαν τη ρωμαϊκή τους δύναμη και τη στρατιωτική τους ανδρεία. Οι Ρωμαίοι εξάλλου ποτέ δεν παραδέχθηκαν ότι κατέλαβαν τις ελληνικές πόλεις, διότι ποτέ δεν ενοποιήθηκαν σε μια πολιτεία.

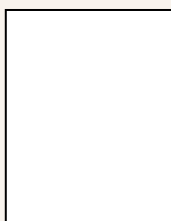
Συμπερασματικά, δεν θα ήταν άσκοπο να τονίσουμε ότι η γυμναστική και ο αθλητισμός χρησιμοποιήθηκε σε διάφορες εποχές ως ένα πολιτικό εργαλείο. Στην αρχαία Ελλάδα χρησιμοποιήθηκε ως αγωγή και παιδεία. Αντίθετα, στη Ρώμη, στο Βυζάντιο και στο Μεσαίωνα χρησιμοποιήθηκαν για πολιτικές σκοπιμότητες. Αυτό συνέβη και στις ημέρες μας. Είναι, για παράδειγμα, γνωστό ότι ο αθλητισμός μαζί με την Ολυμπιάδα του Βερολίνου του 1936 χρησιμοποιήθηκαν από τη ναζιστική Γερμανία (1933-1945) για να υπνωτιστεί η ανθρωπότητα γύρω από τις πραγματικές προθέσεις του Γ' Ράιχ. Όμως και η παγκοσμιοποιημένη, σήμερα, ανθρωπότητα, δεν έχει καταλάβει ακόμη ότι η Ολυμπιάδα του Πεκίνου (2008) έχει χρησιμοποιηθεί έως τώρα από την επίσημη Κίνα (Κομμουνιστικό Κόμμα Κίνας) ως πρόσημο και διαφήμιση, προκειμένου να βοηθήσει το τεράστιο οικονομικό άνοιγμα προς τον υπόλοιπο κόσμο.

Η φράση, λοιπόν, του Ιουβενάλη, έστω και ευχετική, μας παραπέμπει στην αριστοτελική παρακίνηση ότι η άθληση πρέπει να γίνει ισόβια έξη και βίωμα. Αυτή την απλή συμβουλή, αν και τη γνωρίζουν όλοι, την εφαρμόζουν ελάχιστοι. Μόνο το 12% των ενηλίκων Ελλήνων γυμνάζονται σήμερα, Αντίθετα στις Σκανδιναβικές χώρες είναι σχεδόν εξαπλάσιο.

Σημείωση

Το κείμενο αφιερώνεται στη
συναδέλφω Ελένη Χοντολίδου που με
παρακίνησε στη συγγραφή του.

Σενάρια προσέγγισης μουσικής και κατασκευών

του **Νίκου Τσινίκας**
καθηγητή του Τμήματος
Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ.

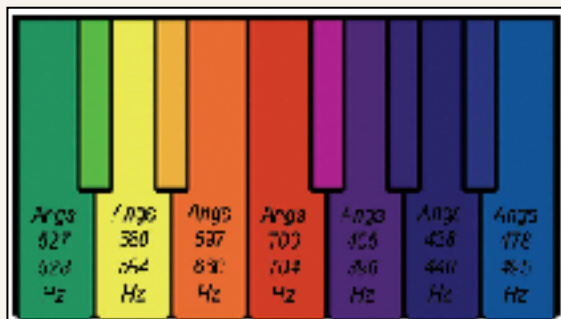
Η σχέση της μουσικής με την αρχιτεκτονική έχει απασχολήσει τους ανθρώπους από πάρα πολύ παλαιά. Η αναζήτηση αυτή καταγράφεται από τη μυθολογία με χαρακτηριστικό παράδειγμα το μύθο της κατασκευής της Θήβας από τα δύο παιδιά του Δία, τον Ζήθο που συσσωρεύει τους βράχους άτακτα και τον Αμφίωνα που με το παίξιμο της λύρας του τους τακτοποιεί σε καλοκτισμένα τείχη, σε δρόμους και πλατείες. Ο μύθος παραπέμπει στο συνεχή προβληματισμό για την αρμονία της κατασκευής και την αρμονία της μουσικής.

Κατά τον Βιτρούβιο το κτίριο πρέπει να είναι γερό, χρήσιμο και όμορφο.

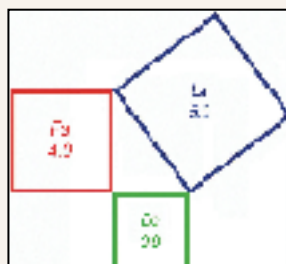
Θεωρώντας ότι η παρτιτούρα και η ενορχήστρωση αντιστοιχούν στο κτιριολογικό πρόγραμμα με το αντίστοιχο δομικό σύστημα, την ψυχαγωγική δύναμη και την διανοητική επιρροή να είναι κάτι ανάλογο με τη χρηστικότητα και την αισθητική, μπορεί να ειπωθεί ότι και η μουσική είναι γερή, χρήσιμη και όμορφη.

Νότιος	Συχνότητα (Hz)	Μήκος κύματος (cm)	Αριθμός	Χρώμα
C	261.63	1.3	1.0	3.0
C#	277.18	1.23	1.059	3.2
D	293.63	1.19	1.122	3.4
D#	311.2	1.07	1.185	3.6
E	329.63	1.03	1.259	3.8
F	349.23	0.97	1.335	4.0
F#	369.99	0.92	1.414	4.2
G	392	0.87	1.498	4.5
G#	415.19	0.82	1.585	4.8
A	440	0.77	1.682	5.0
A#	466.16	0.73	1.782	5.3
B	493.88	0.69	1.898	5.7
C	523.35	0.65	2.0	6.0

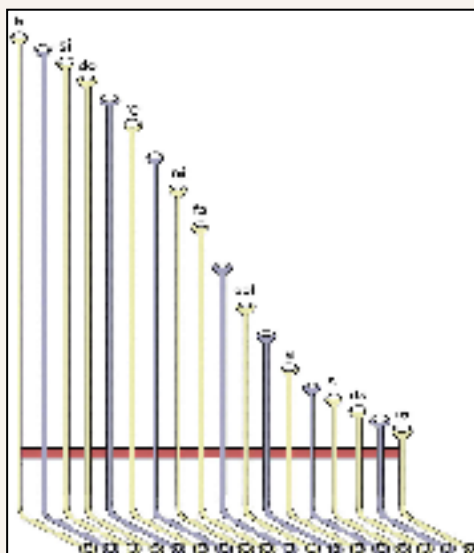
Πίνακας με συχνότητες και μήκη κύματος των μουσικών φθόγγων. Η «απόσταση» ανάμεσα στον φθόγγο λα ή Α και στο Α# όσον αφορά την συχνότητα είναι η ίδια ανάμεσα σε δύο γειτονικά ημιτόνια. Το Α# ισούται με το $A/2^{(1/12)}$, $440/2^{(1/12)}=415.3$, το C# ισούται με το $C/2^{(1/12)}$ κ.τ.λ. (Ν. Τσινίκας).

Μήκη κύματος του ήχου των φθόγγων μιας μουσικής οκτάβας σε κύκλους / δευτερόλεπτο (Hz) και αντίστοιχα μήκη κύματος του φωτός σε Ångstrom. Το ντο (528 Hz), αντιστοιχεί σε πράσινο (527 Angs), το ρε (594 Hz) αντιστοιχεί σε κίτρινο (580 Angs), το φα (704 Hz) αντιστοιχεί σε κόκκινο (700 Angs), και το λα (440 Hz) αντιστοιχεί σε μπλε (438 Angs) (Ν. Τσινίκας).

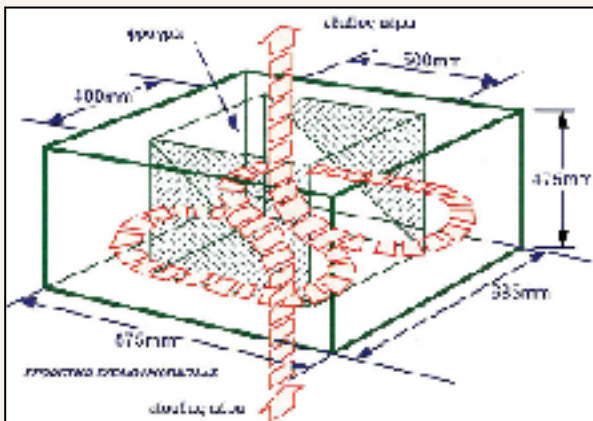

Το ορθό τρίγωνο (3, 4, 5), το Πυθαγόρειο θεώρημα ($9+16=25$) και τα μήκη των πλευρών του σε σχέση με τα μήκη κύματος των φθόγγων μιας συγχορδίας ματζόρε. Τα χρώματα έχουν επιλεγεί με βάση την ταύτιση των Hz με τα Angs (Ν. Τσινίκας).

«Παθητικό» μουσικό όργανο.

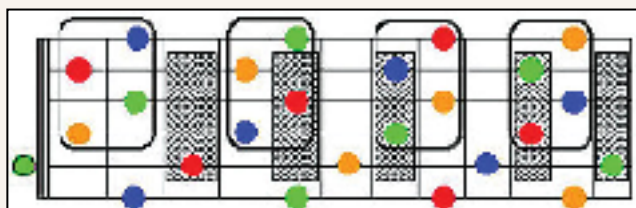
Σωλήνες με μήκη κύματος ανάλογα των συχνοτήτων ενός μουσικού οργάνου «φιλτράρουν» το θόρυβο περιβάλλοντος, έτσι ώστε να ακούγεται ήχος με διακριτό φθόγγο σε κάθε έναν από τους σωλήνες. Ο θόρυβος εισέρχεται από την κάθετη και «ακούγεται» από την οριζόντια οπή, η οποία τοποθετείται στο ύψος του αφτιού. Το «παθητικό» μουσικό όργανο παίζεται με την μετακίνηση του κεφαλιού αριστερά – δεξιά, έτσι ώστε το αφτί να ακούει διάφορες νότες (φάσμα θορύβου με διακριτή συχνότητα) (Ν. Τσινίκας).

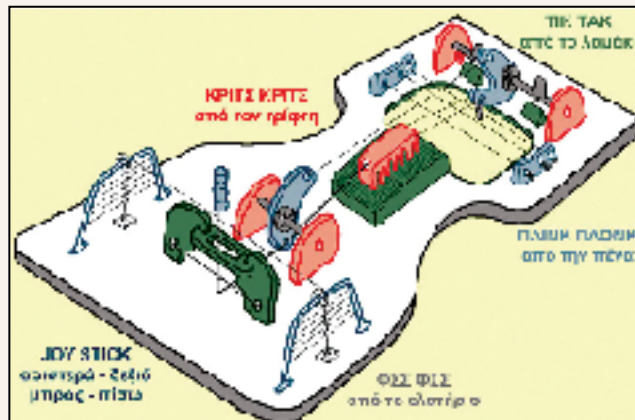
Ηχοπαγίδα αεραγωγών ορθογωνικής διατομής. Κάθε ηχο-ανάκλαση μειώνει την ηχοστάθμη του θορύβου. Στις μεσαίες συχνότητες μπορεί να μειωθεί η ηχοστάθμη μέχρι 25 dB σε συνδυασμό με εσωτερική επένδυση ηχοαπορροφητικού υλικού.

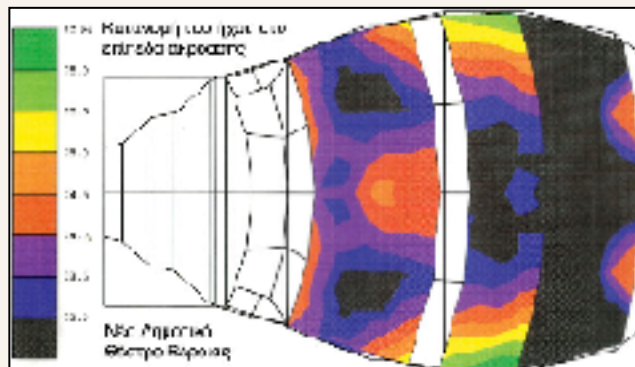
Η Mary Hallock Greenewalt με το όργανο χρωματικής μουσικής «sarabet». Κατά τη διάρκεια της παράστασης το κοινό ζούσε μία ανεπανάληπτη οπτικοακουστική εμπειρία που δεν μπορούσε ούτε να καταγραφεί αλλά και ούτε να μείνει ως γλυπτική τέχνη (πηγή: Zilczer).

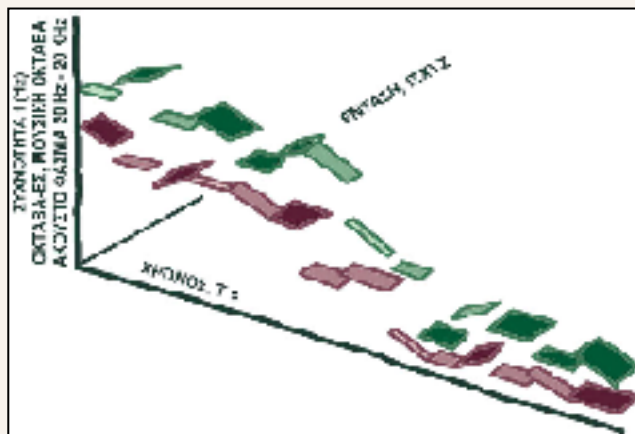
Συγχορδία ντο ντιμιουίτα. Τα κενά ανάμεσα στους φθόγγους είναι σταθερά, (1 πάτημα, 2 άδεια) και είναι αυτά που οπτικοποιούν αυτή την συμμετρία (N. Τσινίκας).

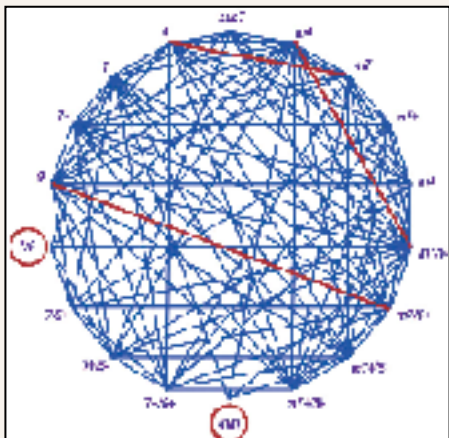
Νίκος Τσινίκας, 2000: «Ηχητικά γλυπτά ή θορυβώδη παιχνίδια».

Νέο Δημοτικό Θέατρο Βέροιας. Κατανομή του ήχου στο επίπεδο ακρόασης (ακουστική μελέτη Ν. Τσινίκας, 1997).

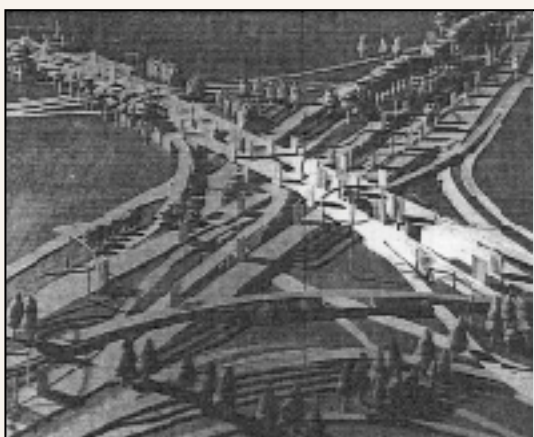

«Μετάφραση» των εικόνων σε ήχους. Η περιβάουσα καμπύλη αναπαριστά ένα πιθανό περίγραμμα σπιτιών από μακριά. Τα διαγώνια στοιχεία είναι «στέγες» και τα οριζόντια είναι «δώματα». Ο οριζόντιος άξονας αναπαριστά το χρόνο, ο κάθετος τα τονικά ύψη και ο τρίτος άξονας την ένταση. «Διαβάζοντας» - «σαρώνοντας» το σχήμα από αριστερά προς τα δεξιά, μετατρέπονται τα ίχνη των εικόνων σε ήχους. Η πυκνή γραμμή σημαίνει έντονο πάτημα και επομένως υψηλή ηχοστάθμη (N. Τσινίκας).

Συγχορδίες με τέσσερεις φθόγγους.

Με μπλε χρώμα συμβολίζονται οι συγχορδίες που έχουν 3 κοινές νότες μεταξύ τους (ντο έκτης σε σχέση με ντο εβδόμης) και με κόκκινο χρώμα 4 κοινές νότες μεταξύ τους (ίδια συγχορδία ή ίδιες νότες με άλλη ονομασία π.χ. η συγχορδία ντο ματζόρε έκτης αποτελείται από τους φθόγγους ντο, μι σολ και λα και η συγχορδία λα μινόρε εβδόμης αποτελείται από τους φθόγγους λα, ντο, μι και σολ, όπως ακριβώς και η ντο έκτης). Η συγχορδία ματζόρε έκτης είναι η πιο «δημοφιλής» και η ντιμινοούτα το αντίθετο (Ν. Τσινίκας, 1985).

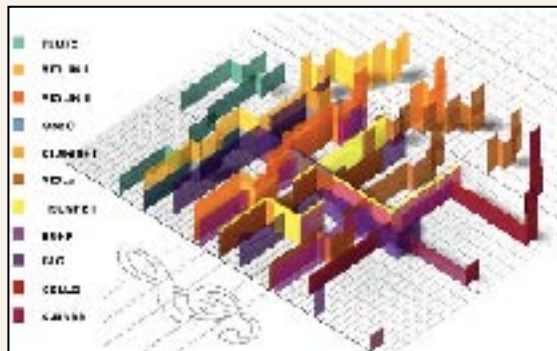

Ο αυτοκινητόδρομος ως μουσικό όργανο.

Ο ήλιος είναι ο μαέστρος, το φως οι μουσικοί, τα φυσικά στοιχεία (δένδρα) και τα τεχνητά στοιχεία στην άκρη του δρόμου τα μουσικά όργανα και οι σκιές που ρίχνουν αυτά τα στοιχεία είναι η μουσική (πηγή: Zeug Design).

Υπαίθριο θέατρο στη Ζαρκαδιά Καβάλας (2004, Ν. Τσινίκας). Κουβούκλιο ορχήστρας και καρδιοειδές σχήμα κάτοψης.

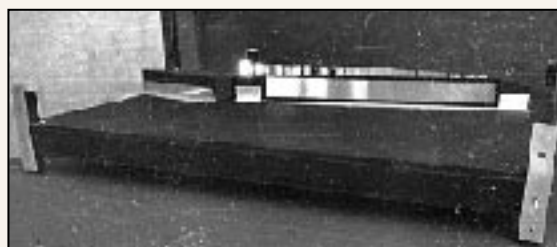

Τρισδιάστατη απεικόνιση των μέτρων 220-223 της 1ης συμφωνίας του Brahms.

Αναπαρίσταται όλη η παρτιτούρα του διευθυντή ορχήστρας με κάθε όργανο να αποτυπώνεται με διαφορετικό χρώμα, από το φλάουτο μέχρι το κόντρα μπάσο (πηγή: Huang).

«Αλληλοτομία», «Εκτόξευση», «Πίτερ Παν». Έκθεση «Αντιστικτικά» (Ν. Τσινίκας, 1996, «ΤΕΧΝΗ»).

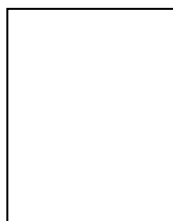
Οπτικό μοντέλο γεωμετρικής ακουστικής (Ν. Τσινίκας, Φ. Βαβύλη, 1974).

Mikhail Matiushin, «Μουσικοζωγραφική Κατασκευή», 1918

ΜΕΧΡΙ ΠΟΙΟ ΣΗΜΕΙΟ ΥΠΟΧΡΕΟΥΤΑΙ Ή ΔΙΚΑΙΟΥΤΑΙ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΝΑ ΠΑΡΕΜΒΑΙΝΕΙ;

Διαφήμιση και πολιτεία

του **Μιχάλη Μηλαπίδη**
επικουρου καθηγητή
του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και
Φιλολογίας του Α.Π.Θ.

Αν μελετήσει κανείς διαχρονικά τις διαφημίσεις στην Ελλάδα και αναφέρομαι και στις εμπορικές και στις μη εμπορικές (εμπορική θεωρείται μια διαφήμιση που σκοπό της έχει το κέρδος, ενώ μη εμπορική αυτή που πληροφορεί το ευρύ κοινό, π.χ. για τα πλεονεκτήματα της ανακύκλωσης, την προστασία από το AIDS, τα πλεονεκτήματα του θηλασμού κ.τ.λ.), όπως αυτές εμφανίζονται στον τύπο αλλά και στην τηλεόραση, θα παρατηρήσει, όπως είναι πολύ φυσικό, μεγάλες αλλαγές. Αλλαγές που έχουν να κάνουν όχι μόνο με το τι διαφημίζεται στη σημερινή εποχή σε σχέση με το παρελθόν, αλλά κύρια με τον τρόπο που το διαφημιζόμενο προϊόν προωθείται προς τον αναγνώστη / τηλεθεατή. Αν κάποιος θέλει να μελετήσει τις κυρίαρχες αξίες μιας εποχής, αρκεί να μελετήσει προσεκτικά τις διαφημίσεις μιας χώρας.

Η επιστήμη της διαφήμισης

Η διαφήμιση αποτελεί πλέον αντικείμενο σπουδών σε πολλά πανεπιστήμια του εξωτερικού αλλά και της Ελλάδας. Αυτό που δεν γνωρίζει ο καταναλωτής όμως είναι ότι οι εκπαιδευόμενοι διαφημιστές διδάσκονται και πολύ ειδικά μαθήματα που έχουν να κάνουν με τον επηρεασμό του ασυνείδητου των καταναλωτών. Σκοπός των διαφημιστών είναι να «φυτεύσουν» στο μυαλό του ανυποψίαστου καταναλωτή μια προτίμηση για ένα προϊόν, χωρίς αυτός να το συνειδητοποιήσει. Έτσι, πολύ συχνά ο καταναλωτής αισθάνεται ανήμπορος να τιθασεύσει μια εσωτερική παρότρυνση για την αγορά ενός συγκεκριμένου προϊόντος.

Η σχέση διαφημιστή και καταναλωτή κάθε άλλο παρά ισότιμη είναι, καθώς οι περισσότερες έντυπες διαφημίσεις έχουν υποστεί μια τεράστια επεξεργασία και ως προς την εικόνα αλλά και ως προς το μήνυμα. Δεν είναι τυχαίο ότι η ομάδα αυτή των ειδικών περιλαμβάνει στις τάξεις της επιστήμονες ειδικοτήτων, που ο μέσος καταναλωτής δεν μπορεί να φανταστεί. Αναφέρομαι σε ειδικότητες, όπως οι καλλιτέχνες επεξεργασίας της φωτογραφίας (retouch artists) που έντεχνα “πειράζουν” τη φωτογραφία και οι τεχνικοί ενσωμάτωσης (embedding technicians), έργο των οποίων είναι η ενσωμάτωση συναισθηματικά φορτισμένων λέξεων και συμβόλων που αποβλέπουν στην ασυνείδητη αποπλάνηση των θεατών / αναγνώστων.

Ο ρόλος της πολιτείας

Υπάρχει η άποψη που πρεσβεύει ότι στη διαφήμιση δεν συντρέχει κανένας λόγος επέμβασης του κράτους με οποιασδήποτε μορφής λογοκρισία. Η αντίθετη άποψη υποστηρίζει ότι δεν πρέπει να υπάρχει πλήρης αસυδοσία στη διαφήμιση (πρβ. απαγόρευση διαφημίσεων τσιγάρων στην τηλεόραση). Κανείς βέβαια δεν κάνει λόγο για το τι θεωρείται θεμιτό και τι όχι στη δημιουργία μιας διαφήμισης.

Η σχέση διαφημιστή και καταναλωτή κάθε άλλο παρά ισότιμη είναι, καθώς οι περισσότερες έντυπες διαφημίσεις έχουν υποστεί μια τεράστια επεξεργασία και ως προς την εικόνα αλλά και ως προς το μήνυμα. Δεν είναι τυχαίο ότι η ομάδα αυτή των ειδικών περιλαμβάνει στις τάξεις της επιστήμονες ειδικοτήτων, που ο μέσος καταναλωτής δεν μπορεί να φανταστεί.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Μ. ΜΗΛΑΠΙΔΗ

Θεωρείται πλέον δεδομένο ότι το ανθρώπινο μυαλό έχει τη δυνατότητα να «τρέχει» με μεγαλύτερη ταχύτητα από εκείνη του φωτός, να προσλαμβάνει και να επεξεργάζεται εικόνες ασυνείδητα, ακόμη και να «διαβάζει» ανεστραμμένες εικόνες ή μηνύματα. Αποτελεί επίσης κοινό τόπο ότι όταν το ανθρώπινο μυαλό επεξεργάζεται ένα ερέθισμα και όταν η επεξεργασία αυτή είναι συνειδητή το φιλτράρει, το ελέγχει, το κρίνει και ανάλογα ή το ασπάζεται ή το απορρίπτει. Εκεί όμως που το ανθρώπινο μυαλό χάνει την κριτική του ικανότητα, και επομένως κάθε έλεγχο, είναι στα ασυνείδητα ερεθίσματα.

Επιπλέον, ποια είναι τα πρότυπα που προβάλλονται μέσα από τις διαφημίσεις; Ακόμη και αν η διαφήμιση προβάλλει απλά, όπως ισχυρίζονται, τα επικρατούντα πρότυπα της κοινωνίας ποια είναι η θέση της πολιτείας; Επιτρέπει τη διαιώνιση και των θετικών αλλά και των αρνητικών προτύπων; Τι γίνεται, για παράδειγμα, με την περίφημη ισότητα των δύο φύλων και την προσβλητική εκμετάλλευση του γυναικείου σώματος; Επιτρέποντας την προβολή αυτών των διαφημίσεων η πολιτεία αναμφίβολα παραβιάζει τα δικαιώματα για ισονομία και ισοτιμία των δύο φύλων. Η ίδια η πολιτεία υποσκάπτει τα δικαιώματα των μελλοντικών γενεών, διότι ο καθημερινός βομβαρδισμός τους με τα σεξιστικά αυτά τηλεοπτικά μηνύματα εθίζει το μυαλό τους στα συγκεκριμένα πρότυπα.

Δεν περιμένει βέβαια κανείς από τις διαφημιστικές εταιρίες να διδάξουν, να νουθετήσουν, να χαράξουν κοινωνική πολιτική. Σίγουρα ο ρόλος αυτός θεσμικά ανήκει αλλού και είμαι σίγουρος ότι ακόμη και οι διαφημιστές θα συμφωνήσουν με κάποιες αρχές δεοντολογίας και αυτό σίγουρα δεν αποτελεί κρατικό παρεμβατισμό.

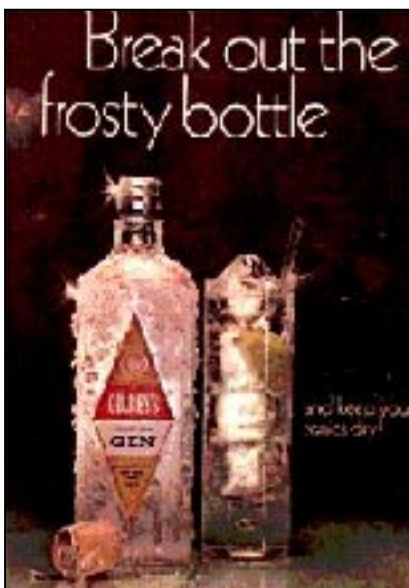
Προσχηματικά μόνον αναρωτιέμαι αν θα είχαμε ανατρέψει τα αρνητικά αυτά πρότυπα και δεδομένα αν βομβαρδιζόταν η κοινή γνώμη με συνεχή τηλεοπτικά μηνύματα, έξυπνα φτιαγμένα φυσικά, για το γεγονός ότι στην Ε.Ε. είμαστε πρώτοι στα τροχαία ατυχήματα, στις αμβλώσεις, στο κάπνισμα, στην παχυσαρκία στα παιδιά, στην κατανάλωση αλκοόλ μεταξύ των εφήβων, τελευταίοι στην ανακύκλωση των σκουπιδιών, τελευταίοι στο διάβασμα λογοτεχνικών βιβλίων κ.τ.λ.

Μα, μπορεί η πολιτεία να πληρώσει τα διαφημιστικά αυτά μηνύματα; Πόσο άραγε τιμολογεί την ανθρώπινη ζωή η πολιτεία και μάλιστα σε μια χώρα με ανησυχητική υπογεννητικότητα; Πόσο κοστίζει η νοσηλεία και η θεραπεία ενός καρκινοπαθούς, ενός καρδιοπαθούς ή η μεταμόσχευση ήπατος;

Αρχή από την αδειοδότηση

Η εκμετάλλευση των ραδιοτηλεοπτικών συχνοτήτων μιας χώρας, ως γνωστόν, ανήκει στην ίδια την πολιτεία. Θα μπορούσε πριν την αδειοδότηση των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών να βάλει ως όρο τη δωρεάν ή έστω τη φθηνή προβολή κρατικών κοινωνικών μηνυμάτων μια που στα καταστατικά τους οι ιδιωτικοί τηλεοπτικοί σταθμοί υποστηρίζουν τη διεύρυνση της δημοκρατίας και την προάσπιση των ανθρώπινων αξιών. Η πολιτεία, βέβαια, θα εξακολουθεί να πληρώνει τεράστια ποσά για την προβολή των εμπορικών της εταιριών (Ο.Π.Α.Π. κ.τ.λ.), τη διενέργεια εκλογών και για πολλά άλλα, οπότε δεν υφίσταται λόγος ανησυχίας για ενδεχόμενο περιορισμό των εσόδων των Μ.Μ.Ε. από τις κρατικές διαφημίσεις.

Ας αρθούν επιτέλους όλοι, πολιτεία και Μ.Μ.Ε., στο ύψος των περιστάσεων. Αλλιώς, ας μη διαμαρτύρονται που οι πολίτες χάνουν συνεχώς την εμπιστοσύνη τους και στους δύο.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Μ. ΜΗΛΑΠΙΔΗ

Η λέξη SEX σχηματίζεται στο ποτήρι και στα κουτάκια.

Ελεύθερος χρόνος των νέων στην Ελλάδα

ΤΩΝ

Φοίβου - Βασίλειου Γκικόπουλου

καθηγητή Τμήματος Ιταλικής
Γλώσσας και Φιλολογίας,
κοσμήτορα της Φιλοσοφικής
Σχολής του Α.Π.Θ.

και Αναστασίας Χριστοδούλου

λέκτορα του Τμήματος Ιταλικής
Γλώσσας και Φιλολογίας
του Α.Π.Θ.

*Κάθε κοινωνία στηρίζεται
στη νέα γενιά, καθώς
εξασφαλίζεται μια ιστορική,
πολιτισμική, αλλά και
βιολογική συνέχεια και
η έρευνα σχετικά με τον
ελεύθερο χρόνο των νέων
αποβλέπει στη δημιουργία
ενός σημείου επαφής των
κοινωνικών, κοινοτικών
και εθνικών φορέων με
οφέλη για όλα τα μέλη της
κοινωνίας.*

Το παρόν άρθρο έχει ως σκοπό να παρουσιάσει εν συντομία το πλαίσιο μιας ερευνητικής πρότασης, η οποία κατατέθηκε προς το Υπουργείο Παιδείας (έργο: «Έρευνα για την εκπαίδευση») και αφορά στη διερεύνηση της διάθεσης, αξιοποίησης και αξιολόγησης του ελεύθερου χρόνου των σημερινών νέων στην Ελλάδα.

Η συνεισφορά αυτής της έρευνας αποσκοπεί στο να δοθεί το ακριβές στίγμα του ελεύθερου χρόνου, όπως τον αντιλαμβάνονται οι νέοι στον ελλαδικό χώρο. Με άλλα λόγια, καλούνται οι νέοι να απαντήσουν σε ερωτήματα σχετικά με τον «δικό τους» ελεύθερο χρόνο: τι αναγκάζονται να κάνουν, τι θα ήθελαν να κάνουν και πώς θα ήθελαν να διαχειρίζονται τον ελεύθερο χρόνο. Επιπλέον, συζητούνται καινοτόμες προτάσεις δημιουργίας κρατικών φορέων «διαχείρισης ελεύθερου χρόνου», με στόχο την υλοποίηση υποστηρικτικών δράσεων και νέων δομών: κυλικεία σε αίθριους χώρους με καλό αερισμό και μουσική με DJ, παγοδρόμια, ιππικούς ομίλους, πισίνες, αλλά και δασικά πάρκα με χώρους άθλησης.

Η έρευνα αυτή πρόκειται να γίνει με ερωτηματολόγιο, το οποίο θα απαντήσουν οι φοιτητές της τριτοβάθμιας ελληνικής εκπαίδευσης τόσο ηλεκτρονικά σε συνεργασία με διάφορους εκπαιδευτικούς φορείς, όσο και με πραγματικές συνεντεύξεις.

Καινοτομία έρευνας

Σε ακολουθία με την πρωτοτυπία των εθνικών και ευρωπαϊκών αρχών να θεωρήσουν τον ελεύθερο χρόνο στην εκπαίδευση επιλέξιμο αντικείμενο χρηματοδοτούμενης έρευνας, τα σημαντικά καινοτόμα στοιχεία της έρευνας αυτής προέρχονται:

- από την ιδέα σχετικά με το ποιο είναι το πραγματικό στίγμα του ελεύθερου χρόνου των φοιτητών στην Ελλάδα του «σήμερα» (με στόχο τη διεύρυνση της έρευνας και στις άλλες εκπαιδευτικές βαθμίδες),
- τη μεθοδολογική προσέγγιση με την άμεση συλλογή των δεδομένων από την πρωτογενή πηγή, τους φοιτητές,
- την κοινωνιο-σημειωτική ανάλυση των δεδομένων η οποία αφορά στην διερεύνηση της σχέσης κοινωνία - εκπαίδευση - ελεύθερος χρόνος και
- το εκτενές και καλά στοχευόμενο σχέδιο διάχυσης και αξιοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων.

Λαμβάνοντας υπόψη τα νέα επιστημολογικά ζητήματα που θέτει η μελέτη του σχολικού χρόνου των νέων επιχειρούμε τη μελέτη του συνολικού χρόνου των νέων (σχολικός και ελεύθερος), δίνοντας έμφαση στην αναδιάρθρωση του, με στόχο τη μελλοντική του αξιοποίηση από την κοινωνία στο πλαίσιο μιας ενοποιημένης Ευρώπης, και στην άπυξη ενός κοινού και πιθανόν ενοποιημένου κώδικα επικοινωνίας «ελεύθερος χρόνος» μεταξύ των λαών.

Οι νέοι αποτελούν φορείς νέων τρόπων συμπεριφοράς και η ανάγκη κατανόησης τους από την κοινωνία είναι εμφανής. Αναμφισβήτητα κάθε κοινωνία στηρίζεται στη νέα γενιά, καθώς εξασφαλίζεται μια ιστορική, πολιτισμική, αλλά και βιολογική συνέχεια. Είναι προφανές, λοιπόν, ότι η έρευνα σχετικά με τον ελεύθερο χρόνο των νέων αποβλέπει στη δημιουργία ενός σημείου επαφής (προβληματισμών, προτάσεων και αλλαγών) των κοινωνικών, κοινοτικών και εθνικών φορέων με οφέλη για όλα τα μέλη της κοινωνίας.

Η έρευνα του ελεύθερου χρόνου και η ανάλυση του αποτελεί έναν από τους κυριότερους τομείς του πολιτισμού. Η κοινωνική σημειωτική του ελεύθερου χρόνου αποτελεί πεδίο μελέτης στη σύγχρονη κοινωνιολογική σκέψη και των νέων σημασιών και του στυλ ζωής, καθώς καταγράφει και αναλύει τον κυρίαρχο κοινωνικό χρόνο «σήμερα». Η σχέση πολιτισμού και ελεύθερου χρόνου, ελεύθερου χρόνου και κοινωνικής διαφοροποίησης, ελεύθερου χρόνου και κοινωνικής ταυτότητας είναι μόνον ορισμένα από τα θέματα που απασχολούν την πορεία μιας κοινωνίας. Ο ελεύθερος χρόνος συμπληρώνει τη φυσιογνωμία του μαθητή, του φοιτητή, αλλά και τη φυσιογνωμία της κοινωνίας γενικότερα.

Αναφορά στους στόχους της έρευνας

Προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της έρευνας τέθηκαν ορισμένοι στόχοι οι οποίοι παρουσιάζονται στη συνέχεια.

- ▶ Η έρευνα αυτή έχει ως γενικό στόχο την παραγωγή λόγου από τους νέους με ένα «δικό» τους οικείο τρόπο, δηλαδή ηλεκτρονικά, ώστε να «ακουστεί» η φωνή τους συλλογικά μέσα από τις απαντήσεις ενός ερωτηματολογίου, ανεξάρτητα από το φύλο τους, την κοινωνική κατάσταση των γονέων τους, την εθνικότητα και τη γεωγραφική περιοχή. Η έρευνα επικεντρώνεται στον ελεύθερο χρόνο, όπως τον αισθάνεται ή/και αντιλαμβάνεται ο ίδιος ο μαθητής ή ο φοιτητής (πρωτογενής πηγή) και όχι όπως καταγράφεται στον κοινωνικό χώρο (δευτερογενής πηγή).
- ▶ Η ανάπτυξη ενός διαδραστικού «διαλόγου» ανάμεσα στους νέους και στους κρατικούς φορείς. Ο διάλογος αυτός με την ενεργή εμπλοκή όλων των ενδιαφερόμενων φορέων –μέσω του σχεδίου διάχυσης αποτελεσμάτων– στοχεύει στην παραγωγή έργου από τους κρατικούς φορείς. Το έργο αυτό θα προκύψει από προτάσεις και συστάσεις από την επιστημονική ερμηνεία των απαντήσεων των νέων είτε αυτές αφορούν στην κοινωνική μέριμνα (ίσες ευκαιρίες) είτε στη δημιουργία νέων χώρων αναψυχής (γήπεδα, πισίνες).
- ▶ Η ανάπτυξη από την πλευρά της ερευνητικής ομάδας ερευνητικών μεθοδολογιών σχετικά με τη διερεύνηση του ελεύθερου χρόνου (κοινωνιο-σημειωτική κ.ά.).

Συνεισφορά της έρευνας στην εκπαίδευση

Ο τρόπος διάθεσης του ελεύθερου χρόνου αποτελεί διεπιστημονική έρευνα, καθώς καλύπτει σημαντικό αριθμό επιστημονικών πεδίων: κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες, επιστήμες της τεχνολογίας, επιστήμες φυσικής αγωγής και αθλητισμού, παιδαγωγικές επιστήμες.

Έτσι, παρατηρούμε ότι, ενώ η διερεύνηση του ελεύθερου χρόνου των νέων από επιστημονικής απόψεως καλύπτει ένα μεγάλο φάσμα επιστημονικών πεδίων και ερευνητικού προσωπικού, ο τρόπος διάθεσης του ελεύθερου χρόνου των νέων φαίνεται αρχικά να αποτελεί «προσωπική υπόθεση» και να συνδέεται άμεσα με τις ανάγκες κάθε ατόμου ξεχωριστά. Με βάση τα παραπάνω, η προσπάθεια που γίνεται στην παρούσα έρευνα, θα έλεγε κανείς ότι αποτελεί ένα είδος διαλόγου εκπαίδευσης κοινωνίας και νέων.

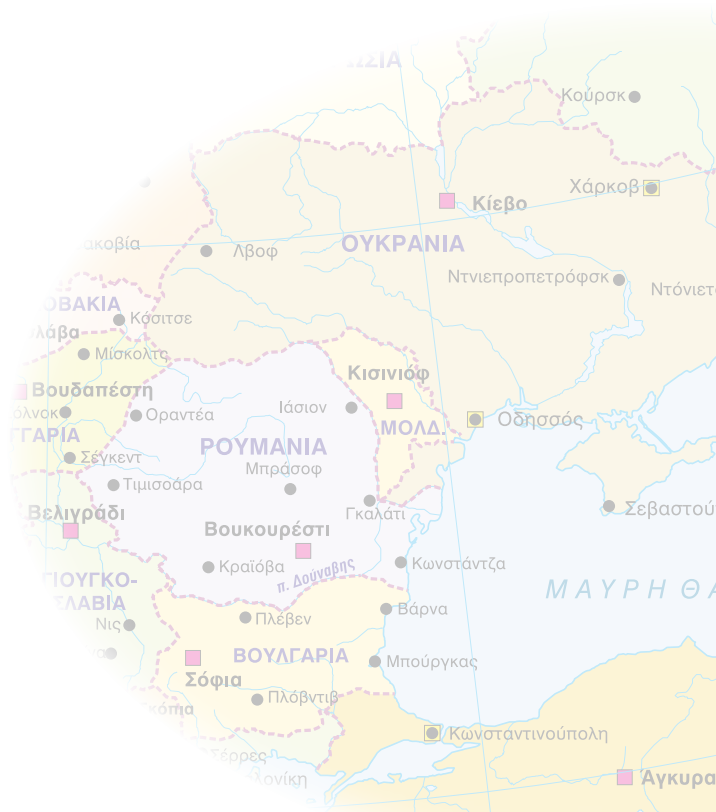
Το ρόλο βέβαια για οποιεσδήποτε παρεμβάσεις, αλλαγές, ρυθμίσεις στη συνέχεια αναλαμβάνει η ελληνική πολιτεία. Οι παρεμβάσεις αυτές της κοινωνίας μπορεί να αφορούν σε ευρύ φάσμα δημιουργίας προϋποθέσεων, ευκαιριών, υποδομών και γενικότερα μεταρρυθμίσεων. Συγκεκριμένα, με βάση τα αναμενόμενα ερευνητικά αποτελέσματα οι οποιεσδήποτε παρεμβάσεις μπορεί να οδηγήσουν σε:

- Αναδιοργάνωση του σχολικού (ως άμεση παρέμβαση, καθώς το αναλυτικό πρόγραμμα ελέγχεται σε μεγάλο βαθμό από το κράτος), αλλά και του εξωσχολικού χρόνου (ως έμμεση επίδραση, αφού αυτός σχετίζεται με τον σχολικό χρόνο).
- Απαρχή πραγματικού διαλόγου ανάμεσα στην κοινωνία και στους νέους. Εδώ υπενθυμίζεται πως στο ερωτηματολόγιο οι νέοι καλούνται να καταθέσουν μεταξύ άλλων και τη γνώμη τους για το πώς αξιολογεί η ίδια η κοινωνία τη διάθεση του ελεύθερου χρόνου τους, δηλαδή, δίνεται η ευκαιρία να ασκήσουν κριτική στο περιβάλλον τους με αφορμή τον ελεύθερο χρόνο.
- Παραγωγική αξιοποίηση του χρόνου των νέων στη διαμόρφωση συνθηκών αρμονικότερης συμβίωσης της κοινωνίας και των νέων ως απόρροια του διαλόγου.
- Αναβάθμιση της ποιότητας του ελεύθερου χρόνου μέσα από τη δημιουργία νέων ή/και αλλαγή υπαρχόντων υποδομών (χώρων αναψυχής στα σχολεία / πανεπιστήμια, πολιτιστικών κέντρων, γηπέδων) με θετικά αποτελέσματα στην απασχόληση (νέες θέσεις εργασίας). Σε περίπτωση, δηλαδή, που τα αποτελέσματα της έρευνας ληφθούν υπόψη από τους κρατικούς φορείς θα υπάρξει μία μελέτη, η οποία θα οδηγήσει στην υλοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας με επιπτώσεις στην απασχόληση και στο περιβάλλον, καθώς θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας για την κατασκευή υποδομών οι οποίες θα διαμορφώσουν τον περιφερειακό χώρο (δασικά πάρκα, παγοδρόμια) και τον αστικό χώρο (αθλητικά κέντρα, εργαστήρια), αλλά και άλλες θέσεις εργασίας (υπάλληλοι, ειδικοί επιστήμονες) με ίσες ευκαιρίες για όλους.

Τελικός στόχος της έρευνας είναι η διάχυση και αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων για την καλύτερη δυνατή ενημέρωση όλων των φορέων που εμπλέκονται στην διαμόρφωση πολιτικής στην εκπαίδευση.

Ο «Ιάσων» ταξιδεύει στον Πόντο

Ρωσικά πανεπιστήμια με τμήματα ελληνικών σπουδών επισκέφθηκε επιστημονική ομάδα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στο πλαίσιο του προγράμματος «Ιάσων» για τη στήριξη των ακαδημαϊκών τους μονάδων.

PHFH: WWW.GREEKINSIGHT.COM

Συνάντηση, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ιάσων» του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης για τη διάδοση της ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού σε πανεπιστήμια της παρευξείνιας περιοχής πραγματοποίησε η επιστημονική ομάδα του προγράμματος με επικεφαλής την αντιπρύτανη ακαδημαϊκών υποθέσεων και προσωπικού, καθηγήτρια Αθανασία Τσατσάκου με τις πρυτανικές αρχές πανεπιστημίων της Ρωσίας.

Η επιστημονική ομάδα παρέμεινε στη Ρωσία επί μία εβδομάδα και επισκέφθηκε το Πανεπιστήμιο του Κουμπάν, που εδρεύει στο Κρασνοντάρ της νότιας Ρωσίας, όπου συναντήθηκε με τις πρυτανικές αρχές του ιδρύματος και τους παρέδωσε τόμους νεοελληνικής λογοτεχνίας και ιστορίας για τη συμπλήρωση της βιβλιοθήκης που έχει δωρίσει το Α.Π.Θ. στο πανεπιστήμιο. Στο πλαίσιο της συνάντησης πραγματοποιήθηκε ειδική σύσκεψη με τους διδάσκοντες του προγράμματος «ΙΑΣΩΝ», κατά τη διάρκεια της οποίας ανανεώθηκε η απόφαση για 10 ερευνητικές υποτροφίες στην ελληνική γλώσσα, φιλολογία και πολιτισμό. Αποφασίστηκε η διεύρυνση του αριθμού των γνωστικών πεδίων για τις ελληνικές σπουδές, με προτεραιότητα στην επιστήμη της ιστορίας, καθώς και η δημιουργία ηλεκτρονικής πύλης για την ελληνική γλώσσα. Επιπλέον, αποφασίστηκε η δημιουργία «εικονικής κοινότητας» για 10 διδάσκοντες με διδακτορικό (7 από το πανεπιστήμιο του Κρασνοντάρ και 3 από το πανεπιστήμιο της Μόσχας), όπου με ειδικό κωδικό πρόσβασης θα ανταλλάσσουν τεχνογνωσία, απόψεις και επιστημονικές πληροφορίες. Τέλος, δρομολογήθηκε η δημιουργία του «Εργαστηρίου Θεσσαλονίκης» για την ελληνική γλώσσα και πολιτισμό που θα λειτουργεί στη Ρωσία ανά ομάδες 10 ατόμων, στο οποίο το Α.Π.Θ. θα συμμετάσχει με 3 καθηγητές.

Η επιστημονική ομάδα επισκέφθηκε, επίσης, το Νοβοροσίσκ, όπου συναντήθηκε με τον Έλληνα πρόξενο Θ. Οικονόμου - Καμαρινό, καθώς και με εκπροσώπους της ελληνικής ομογένειας. Επισκέφθηκε το πανεπιστήμιο διεθνών σχέσεων «Mgimo» όπου συναντήθηκε με τις πρυτανικές αρχές, με καθηγητές και φοιτητές του ελληνικού τμήματος σπουδών και συζητήθηκε η εξέλιξη των ελληνικών σπουδών στο πανεπιστήμιο. Συνάντηση είχε και με τις πρυτανικές αρχές του παιδαγωγικού πανεπιστημίου της Μόσχας όπου διερευνήθηκε η δυνατότητα για μία στενότερη συνεργασία των πανεπιστημίων, καθώς στο ίδρυμα φοιτούν υπότροφοι φοιτητές του προγράμματος «ΙΑΣΩΝ».

Η αντιπρύτανη επισκέφθηκε την Εκκλησιαστική Ακαδημία, στη Λάυρα του Αγίου Σεργίου, όπου συναντήθηκε με τις πρυτανικές αρχές, καθηγητές και φοιτητές του ελληνικού τμήματος σπουδών, υποτρόφους του προγράμματος «ΙΑΣΩΝ».

Το πρόγραμμα «ΙΑΣΩΝ» αποτελεί μία επίκαιρη παρέμβαση του Α.Π.Θ., που εκδηλώθηκε πριν από 14 χρόνια, σε μία εποχή ανακατατάξεων στην ευαίσθητη για τα συμφέροντα του ελληνισμού παρευξείνια περιοχή. Σκοπός του προγράμματος «ΙΑΣΩΝ» είναι η στήριξη των ελληνικών σπουδών σε πανεπιστήμια της εν λόγω περιοχής, τα οποία βοηθά να ιδρύσουν μικρές και ευέλικτες ακαδημαϊκές μονάδες (τμήματα ελληνικών σπουδών) ή, εναλλακτικά, ενισχύει τα ήδη υπάρχοντα τμήματα, ούτως ώστε να παρέχουν πλήρες ακαδημαϊκό πρόγραμμα σπουδών και επίσημους τίτλους σπουδών, κρατικά αναγνωρισμένους στις χώρες τους.

ΕΝΙΣΧΥΕΤΑΙ Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ Α.Π.Θ. ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ CANAKKALE

Γέφυρα επιστήμης

Η συνεργασία αφορά στην κινητικότητα των φοιτητών στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus και στη συνεργασία του διδακτικού και του ερευνητικού προσωπικού μεταξύ του Α.Π.Θ. και του τουρκικού πανεπιστημίου.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΑΔΗΣ)

Την επέκταση της συμφωνίας επιστημονικής συνεργασίας με το Α.Π.Θ. ζήτησε η τουρκική αντιπροσωπεία του Πανεπιστημίου Canakkale της Τουρκίας με επικεφαλής τον πρόεδρο, καθηγητή Ali Akdemir, κατά τη διάρκεια της επίσκεψης της στο Α.Π.Θ., που πραγματοποιήθηκε στις 1 - 4 Φεβρουαρίου.

Η τουρκική αντιπροσωπεία συναντήθηκε με τον πρόεδρο του Α.Π.Θ., καθηγητή Αναστάσιο Μάνθο, την αντιπρόεδρο ακαδημαϊκών υποθέσεων και προσωπικού, καθηγήτρια Αθανασία Τσατσάκου και καθηγητές των τμημάτων που αφορούν στη συνεργασία των δύο ιδρυμάτων. Η τουρκική αντιπροσωπεία αποτελούνταν από τον πρόεδρο του Πανεπιστημίου του Canakkale, τον αντιπρόεδρο και υπεύθυνο διεθνών σχέσεων του πανεπιστημίου, καθηγητή Osman Demircan και τους καθηγητές Mehmet Emin Ozel, Yucel Acer και Ridvan Yurtseven.

Κατά τη διάρκεια της συνάντησης, που πραγματοποιήθηκε σε ιδιαίτερα θερμό κλίμα, η τουρκική αντιπροσωπεία ευχαρίστησε τις πρυτανικές αρχές του Α.Π.Θ. για την άριστη ποιότητα της συνεργασίας και ζήτησε την επέκταση και ενίσχυση της σε τομείς που αφορούν στις ανθρωπιστικές σπουδές, στη γλώσσα, στις φυσικές επιστήμες και στις επιστήμες του Πολυτεχνείου. Η συνεργασία αφορά στην κινητικότητα των φοιτητών στο πλαίσιο προγράμματος Erasmus και στη συνεργασία του διδακτικού προσωπικού των πανεπιστημίων. Επιπλέον, η τουρκική αντιπροσωπεία ενημερώθηκε για το ακαδημαϊκό σύστημα διδασκαλίας, παιδείας και έρευνας της Ελλάδας και για τον τρόπο λειτουργίας του Α.Π.Θ., προκειμένου να αποκομίσει τεχνικές γνώσεις χρήσιμες για το πανεπιστήμιο του Canakkale.

Στην τουρκική αντιπροσωπεία παρατέθηκε επίσημο γεύμα στο Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών του Α.Π.Θ. και έγινε ξενάγηση στη Βεργίνα και σε άλλους αρχαιολογικούς χώρους.

Η συνεργασία με το Α.Π.Θ. ξεκίνησε με την υπογραφή συμφωνίας επιστημονικής συνεργασίας στις 31 Μαρτίου 2004 και αφορούσε στην ανταλλαγή μελών του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού από τις σχολές και τα τμήματα που συμμετείχαν, καθώς και στην αμοιβαία ανταλλαγή ενός διδάσκοντα για τη διδασκαλία ελληνικής και τουρκικής γλώσσας αντίστοιχα.

Η συμφωνία αφορά γενικά στη Γεωπονική Σχολή, στα τμήματα Οικονομικών Επιστημών, Πολιτικών Επιστημών, Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Δημοτικής Εκπαίδευσης, Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, Γεωλογίας, Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, Θεάτρου, Κινηματογράφου, Βιολογίας, Χημείας, Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Φυσικής, Μαθηματικών, Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Δημοσιογραφίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, καθώς και στο Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Α.Π.Θ.

Το πανεπιστήμιο Canakkale ιδρύθηκε το 1992 και αποτελεί ένα δυναμικό πανεπιστήμιο που παρουσιάζει πολλά στοιχεία νεωτερικότητας στη λειτουργία του.

Ο πρόεδρος Αν. Μάνθος με ομιλία του άνοιξε τις εργασίες διεθνούς συνεδρίου.

Το Α.Π.Θ. στο Μαρακές

IBIMA

Στο 9ο διεθνές συνέδριο της International Business Information and Management Association (IBIMA), που πραγματοποιήθηκε στο Μαρακές του Μαρόκου και παρευρέθηκαν επιστήμονες από περίπου 40 χώρες. Στο συνέδριο συμμετείχε ο πρόεδρος του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, καθηγητής Αναστάσιος Μάνθος.

Στον πρόεδρο του Α.Π.Θ. ανατέθηκε η εναρκτήρια ομιλία του

συνεδρίου, η οποία αφορούσε στην παρουσίαση της οργάνωσης, της διοίκησης και του συντονισμού των ακαδημαϊκών, ερευνητικών και διοικητικών μονάδων του πανεπιστημίου μας. Ειδική αναφορά έγινε για τη διοίκηση των πληροφοριακών συστημάτων που εφαρμόζει το Α.Π.Θ. και για την προσπάθεια ψηφιοποίησης των λειτουργιών του, ενώ παράλληλα παρουσιάστηκε η ερευνητική δραστηριότητα του ιδρύματος.

Το Α.Π.Θ. στην ομάδα των ιστορικών πανεπιστημίων της Ευρώπης

Η ομάδα Coimbra είναι ένα ενεργό όργανο που έχει χαρακτήρα αφενός συνεργασίας των ευρωπαϊκών δημόσιων πανεπιστημίων και αφετέρου συνδιαμόρφωσης της εκπαιδευτικής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τα πανεπιστήμια πρέπει να κρατήσουν τις δραστηριότητες τους, όπως ακριβώς ιστορικά τις έχουν, είναι το βασικό συμπέρασμα που προέκυψε από τη συνεδρίαση της ομάδας Coimbra των πανεπιστημίων και συγκεκριμένα της Επιτροπής Rectors Advisory Group, που πραγματοποιήθηκε στις αρχές του χρόνου στις Βρυξέλλες.

Η ομάδα Coimbra αποτελείται από ιστορικά, δημόσια πανεπιστήμια της Ευρώπης, όπως της Οξφόρδης, του Κέμπριτζ, της Γρανάδα, του Εδιμβούργου, του Μονπελιέ, της Γενεύης, της Σιένα, της Πράγας, της Ουπσάλα κ.ά. Από την Ελλάδα συμμετέχει το Α.Π.Θ. και για πρώτη φορά, ύστερα από ομόφωνη απόφαση της γενικής συνέλευσης της Coimbra, ο πρύτανης του Α.Π.Θ. καθηγητής Α. Μάνθος συμμετέχει στην Επιτροπή Rectors Advisory Group. Η επιτροπή αυτή είναι ανώτατο όργανο με χαρακτήρα συμβουλευτικό στη διαμόρφωση πολιτικών σε θέματα παιδείας, οι οποίες προτείνονται στα αντίστοιχα ευρωπαϊκά όργανα.

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης αποφασίστηκε ότι η εκπαίδευση και η έρευνα θα πρέπει να ενισχύονται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τις κοινωνίες, έτσι ώστε η λειτουργικότητα των πανεπιστημίων να έχει αντίκτυπο στη βελτίωση της λειτουργικότητας των ίδιων των κοινωνιών. Στη συνεδρίαση διαμορφώθηκαν οι προτάσεις για τις δράσεις της Coimbra για το επόμενο συνέδριο που θα πραγματοποιηθεί στο χρονικό

διάστημα από 14 έως 16 Μαΐου στη Γένα της Γερμανίας. Επίσης, έγιναν συζητήσεις που αφορούν στις δραστηριότητες όλων των θεμάτων και των ομάδων που προαναφέρθηκαν.

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν είναι σημαντικά, καθώς η ομάδα Coimbra είναι ένα ενεργό όργανο που έχει χαρακτήρα αφενός συνεργασίας των ευρωπαϊκών δημόσιων πανεπιστημίων και αφετέρου συνδιαμόρφωσης της εκπαιδευτικής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Να σημειωθεί ότι η ομάδα Coimbra προτείνει πολιτικές που αφορούν στην εσωτερική λειτουργικότητα των πανεπιστημίων, όπως η εκπαίδευση και η μόρφωση, στην κινητικότητα σπουδαστών και καθηγητών στον ευρωπαϊκό χώρο, στις σπουδές των διδακτορικών και στην έρευνα, στην παιδεία, στις τέχνες, στις ανθρωπιστικές επιστήμες και στην ηλεκτρονική μάθηση. Επίσης, υπάρχουν τρεις εξωτερικές ομάδες που ασχολούνται με τις χώρες της Μέσης Ανατολής, της Λατινικής Αμερικής, της Αφρικής, της Καραϊβικής και των χωρών του Ειρηνικού Ωκεανού.

Το Α.Π.Θ., στο πλαίσιο της πολιτικής εξωστρέφειας που εφαρμόζει, συμμετέχει ενεργά σε διεθνή όργανα, με σκοπό τόσο την αμφίδρομη επικοινωνία με πανεπιστήμια του εξωτερικού, όσο και τη συμμετοχή σε κέντρα λήψης αποφάσεων για τη διαμόρφωση πολιτικών παιδείας.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΠΡΥΤΑΝΗ ΣΤΗΝ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Διευρύνει τις σχέσεις του με την Αυστραλία το Α.Π.Θ.

Στην Αυστραλία παρευρέθηκε ο πρύτανης του Α.Π.Θ. καθηγητής Α. Μάνθος, από τις 12 έως τις 20 Οκτωβρίου 2007, όπου συμμετείχε σε διεθνές συνέδριο για την Κύπρο. Το συνέδριο οργανώθηκε από το Εθνικό Κέντρο Ελληνικών Μελετών και Έρευνας και πραγματοποιήθηκε στο πανεπιστήμιο La Trobe της Μελβούρνης.

Η κεντρική θεματολογία του συνεδρίου αφορούσε στις διακοινοτικές και διεθνείς σχέσεις. Στο χαιρετισμό του ο κ. Μάνθος αναφέρθηκε στη λειτουργία και στο ρόλο του Α.Π.Θ. στη Μακεδονία, καθώς και στον αριθμό, αλλά και στη λειτουργικότητα, των Κύπριων φοιτητών στο ίδρυμα. Στις εργασίες του συνεδρίου συμμετείχαν με εισηγήσεις οι καθηγητές του Α.Π.Θ. Γ. Μαργαρίτης (Πολιτικών Επιστημών) και Π. Στάγκος (Νομικής).

Στο πλαίσιο του συνεδρίου ο πρύτανης του Α.Π.Θ. συναντήθηκε με τους υπεύθυνους των ελληνικών σπουδών των Πανεπιστημίων Notre Dame, Flinders, La Trobe και Sydney, όπου συζητήσαν προγράμματα συνεργασίας σε θέματα έρευνας, μάθησης και διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας. Ακόμη, ο πρύτανης

είχε την ευκαιρία να ενημερωθεί από το διευθυντή του Ε.Κ.Ε.Μ.Ε., καθηγητή Αναστάσιο Τάμη για την πλούσια δραστηριότητα και για το έργο του εθνικού ιδρύματος της Αυστραλίας, ενώ επιβεβαιώθηκε η διάθεση ενίσχυσης του Ε.Κ.Ε.Μ.Ε. με τη συνεχή ροή επιστημόνων του Α.Π.Θ. που έχουν αντικείμενο την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό. Στη Μελβούρνη ο πρύτανης του Α.Π.Θ. συναντήθηκε με μέλη της κοινότητας του απόδημου ελληνισμού, μεταξύ των οποίων ο πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων Ι. Πανταζόπουλος και ο επί 21 χρόνια βουλευτής και πρώην υπουργός της Αυστραλίας Α. Θεοφάνους. Ο κ. Μάνθος επισκέφθηκε ακόμη την τοπική βουλή της Βικτόριας και το δημαρχείο της Μελβούρνης.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΝΟΛΑΔΗΣ)

ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΟ ΠΕΚΙΝΟ

Οι Κινέζοι
μαθαίνουν
ελληνικά

Εγκρίθηκε από την σύγκλητο και είναι σε φάση τελικής υπογραφής η συμφωνία επιστημονικής συνεργασίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με το Beijing Foreign Studies University (Πανεπιστήμιο Ξένων Σπουδών του Πεκίνου) που αποβλέπει στην προώθηση των ελληνικών σπουδών στην Κίνα. Παράλληλα, θα δίνεται η δυνατότητα σε Έλληνες φοιτητές του ιδρύματος για εκμάθηση της κινεζικής γλώσσας αντίστοιχα.

Στην συμφωνία, η οποία θα έχει τριετή ισχύ, θα συμμετέχουν τα τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής. Προβλέπει την αμοιβαία ανταλλαγή δύο μελών διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού για παραμονή έως δεκαπέντε ημέρες και την αμοιβαία χορήγηση δύο ετήσιων υποτροφιών, σε προπτυχιακούς ή μεταπτυχιακούς φοιτητές για έρευνα ή για την εκμάθηση της νέας ελληνικής γλώσσας στο Α.Π.Θ. και της κινεζικής γλώσσας στο Beijing Foreign Studies University της Κίνας αντίστοιχα.

Το χρονικό της διδασκαλίας της νέας ελληνικής γλώσσας σε πανεπιστημιακά ιδρύματα της Κίνας βρίσκεται τις αρχές του τον Ιούνιο του 2007, οπότε αντιπροσωπεία του Beijing Foreign Studies University με επικεφαλής την αντιπρόεδρό του, καθηγήτρια Ζονγκ Μεί Σουν, επισκέφθηκε το Α.Π.Θ. και κατά τη συνάντηση και συζήτηση που είχε με τις πρυτανικές αρχές και τον κοσμήτορα της Φιλοσοφικής Σχολής, συζητήθηκαν λεπτομέρειες της μελλοντικής συνεργασίας.

Το Σεπτέμβριο του 2007 καθιερώθηκε η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού στο Beijing Foreign Studies University. Την πρωτοβουλία ανέπτυξε ο πρώην πρύτανης του πανεπιστημίου La Trobe της Μελβούρνης, καθηγητής Michael Osborne με τον πρύτανη του Beijing Foreign Studies University, καθηγητής Ξάο Πινγκ. Το Α.Π.Θ. έχει ήδη μακροχρόνια συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του La Trobe.

Το σχετικό πρόγραμμα και την ευθύνη της διδασκαλίας της νέας ελληνικής γλώσσας ανέλαβε το Εθνικό Κέντρο Ελληνικών Μελετών και Έρευνας με τον καθηγητή Αναστάσιο Τάμη, ο οποίος φρόντισε για επαρκή αποστολή διδακτικού υλικού και διορισμό μίας λέκτορα που ανέλαβε τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας. Οι πρώτοι Κινέζοι φοιτητές που εγγράφηκαν το Σεπτέμβριο του 2007 ανήλθαν σε 18 άτομα. Σημαντικότατη υπήρξε η φιλοξενία αλλά και η ευκαιρία σπουδής και μελέτης της ελληνικής γλώσσας που προσέφερε το Α.Π.Θ. στους δύο Κινέζους λέκτορες από το Beijing Foreign Studies University που μετεκπαιδεύονται στο πανεπιστήμιό μας για να διδάξουν την ελληνική γλώσσα με την επιστροφή τους στην Κίνα.

Συνεργασία με το πανεπιστήμιο Ξένων Σπουδών του Πεκίνου σε μια προσπάθεια προώθησης των ελληνικών σπουδών στην Κίνα. Αρχισαν τις σπουδές τους οι πρώτοι 18 Κινέζοι φοιτητές.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΝ ΠΡΟΘΕΣΗ ΤΟΥ Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ Κ. ΚΙΛΤΙΔΗΣ

Επιστημονικός σύμβουλος
του Υπουργείου
Αγροτικής Ανάπτυξης
η Δασολογική Σχολή

Την πρόθεση του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων να καταστεί η Δασολογική Σχολή του Α.Π.Θ. επιστημονικός σύμβουλός του σε θέματα που αφορούν στην άσκηση της δασικής πολιτικής εξέφρασε ο αρμόδιος υπουργός Κωνσταντίνος Κιλτίδης.

Στη συγκεκριμένη διατύπωση προχώρησε ο υπουργός κατά την παρουσία του στη γενική συνέλευση της σχολής, όπου αφού χαιρέτησε τις εργασίες της συνέλευσης, εξήρε το έργο που πραγματοποιείται στη Δασολογική Σχολή, χαρακτηρίζοντάς την «φάρο της επιστήμης».

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ «THEMA» (ΦΩΤ. Κ. ΚΟΤΟΥΛΑΣ)

ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΕΙ ΧΡΗΣΤΕΣ ΨΥΧΟΤΡΟΠΩΝ ΟΥΣΙΩΝ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗ

Πρόγραμμα ζωής από το Α.Π.Θ.

Στο πλαίσιο του Ανοικτού Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης του Α.Π.Θ, πραγματοποιείται η δράση προσέγγισης και ευαισθητοποίησης χρηστών ψυχοτρόπων ουσιών. Η συγκεκριμένη κίνηση αποκτά μεγαλύτερη σημασία, καθώς πραγματοποιείται στο δρόμο, σε κεντρικά σημεία της πόλης και μάλιστα σε καθημερινή βάση. Αξίζει να αναφερθεί ότι είναι το μοναδικό πρόγραμμα ανάλογης συχνότητας και σταθερότητας στη Βόρεια Ελλάδα.

Βασικό στόχο του προγράμματος αποτελεί η ενημέρωση και κινητοποίηση των ατόμων που μαστίζονται από τη χρήση και την εξάρτηση αυτών των ουσιών, καθώς και η διασύνδεσή τους με το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας που λειτουργεί στη Θεσσαλονίκη από το 2001 σε συνεργασία με τον Οργανισμό Κατά των Ναρκωτικών (Ο.ΚΑ.ΝΑ.).

Σημαντικό μέρος των εξορμήσεων πραγματοποιείται εντός του χώρου της πανεπιστημιούπολης, καθώς η δράση χρηματοδοτείται και υποστηρίζεται από τις πρυτανικές αρχές του Α.Π.Θ. Πιο συγκεκριμένα, μια ομάδα αποτελούμενη από κοινωνικούς επιστήμονες και απόφοιτους του προγράμματος κινείται

στους χώρους του πανεπιστημίου, προσεγγίζοντας χρήστες ψυχοτρόπων ουσιών. Όπως εξηγεί ο καθηγητής Κλινικής Ψυχολογίας του Α.Π.Θ. Φοίβος Ζαφειρίδης «πρόκειται για μια μέθοδο που έχει εφαρμοστεί με επιτυχία και στο εξωτερικό» και η οποία έχει ικανοποιητικά ποσοστά επιτυχίας, καταφέρνοντας να οδηγήσει ορισμένους από αυτούς στο πρόγραμμα απεξάρτησης του Τμήματος Ψυχολογίας. Μόνο τα τελευταία δύο χρόνια πραγματοποιήθηκαν περισσότερες από 200 επαφές της επιστημονικής ομάδας με χρήστες.

Το πρόγραμμα αποτελεί μια σημαντική προσπάθεια διασύνδεσης του πανεπιστημίου με την κοινωνία μέσα από την υλοποίηση δράσεων που ωφελούν άμεσα τους πολίτες του πολεοδομικού συγκροτήματος της Θεσσαλονίκης και ευρύτερα της Βόρειας Ελλάδας.

Το Ημερήσιο Κέντρο Υποστήριξης Εξαρτημένων Ατόμων (Μητροπόλεως 10,

τηλ: 2310 500477), το οποίο αποτελεί την κομβική δράση του Ανοικτού Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης λειτουργεί καθημερινά από τις 10:00 έως τις 20:00 και τα Σαββατοκύριακα από τις 13:00 έως τις 20:00. Η ιστοσελίδα του προγράμματος είναι www.selfhelp.gr

Παράλληλα με το προαναφερθέν πρόγραμμα και τις δράσεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του, μια νέα μονάδα θεραπείας του Ο.ΚΑ.ΝΑ. άρχισε να λειτουργεί στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ από τις αρχές του έτους.

«Η μονάδα αναμένεται να τεθεί σε πλήρη λειτουργία τους επόμενους μήνες με τη συναίνεση όλων των φορέων, χωρίς να προκληθεί οποιαδήποτε διατάραξη στη λειτουργία του πανεπιστημίου και του νοσοκομείου», όπως τόνισε ο διοικητής του ΑΧΕΠΑ Δημήτρης Γάκης. Η μονάδα, σύμφωνα με τον κύριο Γάκη, θα έχει και διδακτικό ρόλο, καθώς σε αυτή θα εκπαιδεύονται οι φοιτητές του Τμήματος Ιατρικής του Α.Π.Θ. σε θέματα αντιμετώπισης σχετικών καταστάσεων. Επιπλέον, γίνεται προσπάθεια η νέα μονάδα να μην απευθύνεται μόνο σε χρήστες ψυχοτρόπων ουσιών, αλλά και σε αλκοολικούς.

ΟΙ ΠΑΛΑΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΜΟΛΥΝΟΥΝ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Επαναχρησιμοποίηση,
ανακύκλωση,
υγειονομική ταφή

Έρευνα με θέμα την ανάδειξη των προβλημάτων που ενέχει για το περιβάλλον η αλόγιστη εναπόθεση ηλεκτρονικών απορριμμάτων και παλαιών ηλεκτρικών συσκευών, καθώς και τους τρόπους «ορθής» διαχείρισής τους, πραγματοποίησε επιστημονική ομάδα του Τμήματος Μηχανολόγων Μηχανικών του Α.Π.Θ.

Κύριος στόχος της έρευνας, η οποία ήταν ενταγμένη στο πλαίσιο του προγράμματος Πυθαγόρας Ι, αποτέλεσε η βέλτιστη περιβαλλοντική διαχείριση ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών προϊόντων κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους.

Σύμφωνα με το μέλος της επιστημονικής ομάδας του Εργαστηρίου Θερμότητας και Περιβαλλοντικής Μηχανικής του Α.Π.Θ. Χαρίσιο Αχίλλα, σε κάθε ηλεκτρονική και ηλεκτρική συσκευή υπάρχουν εξαρτήματα που μπορούν να αποσπαστούν με μη καταστροφικές μεθόδους και εξαιτίας του σημαντικού «περιβαλλοντικού τους φορτίου», αλλά και τη οικονομικής τους αξίας, είναι σε θέση να επαναχρησιμοποιηθούν. Όσα από αυτά έχουν υπολείπουσα οικονομική αξία και περιέχουν ικανές προς εκμετάλλευση ποσότητες πρώτων υλών, προκρίνονται για ανακύκλωση. Τα υπόλοιπα προωθούνται προς υγειονομική ταφή.

Το σημείο συλλογής των αχρησιμοποίητων ηλεκτρικών συσκευών στο Δήμο Θεσσαλονίκης βρίσκεται στην πύλη 11 στο λιμάνι και οι ώρες εναπόθεσης είναι από 07:00 έως 14:00 και από 16:00 έως 21:30. Αντίστοιχα σημεία συλλογής υπάρχουν και στους υπόλοιπους δήμους του πολεοδομικού συγκροτήματος και της περιφερειακής ζώνης.

ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΤΟΥ Α.Π.Θ.

Το Φυσικό γιορτάζει τα ογδοντάχρονά του

Τις εκδηλώσεις για τον εορτασμό των 80 χρόνων από την έναρξη λειτουργίας του ξεκίνησε το Τμήμα Φυσικής του Α.Π.Θ.

Στις εκδηλώσεις αυτές απονεμήθηκαν τιμητικές διακρίσεις από το τμήμα στους διατελέσαντες προέδρους του, ενώ κόπηκε και η βασιλόπιτα του τμήματος και του Συλλόγου Αποφοίτων του τμήματος «Αρχιμήδης» παρουσία και του πρύτανη καθηγητή Αναστάσιου Μάνθου και διενεργήθηκαν οι αρχαιρεσίες για την εκλογή του νέου διοικητικού συμβουλίου του συλλόγου.

Το Τμήμα Φυσικής του Α.Π.Θ. είναι από τα πρώτα που

δημιουργήθηκαν στη Θεσσαλονίκη το ακαδημαϊκό έτος 1927 - 1928. Σήμερα είναι από τα μεγαλύτερα τμήματα του ιδρύματος, τόσο σε προσωπικό και φοιτητές, όσο και σε επιστημονικές και ερευνητικές δραστηριότητες.

ΔΙΑΛΕΞΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΧΑΡΒΑΡΝΤ ΜΑΡΘΑ SCHWARTZ

Τέχνη και τοπίο

Διάλεξη στο πλαίσιο του εορτασμού των 80 χρόνων της Γεωπονικής Σχολής του Α.Π.Θ. έδωσε στα τέλη Ιανουαρίου στο αμφιθέατρο «Π. Παναγιωτόπουλος» της Πολυτεχνικής Σχολής η αρχιτέκτων τοπίου του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ καθηγήτρια Martha Schwartz. Το θέμα της διάλεξης ήταν «Τέχνη και τοπίο» (Art and landscape) και πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία του διατμηματικού μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών «Αρχιτεκτονική Τοπίου» του Τμήματος Αρχιτεκτόνων και της Γεωπονικής Σχολής. Την εκδήλωση προλόγισαν ο αναπληρωτής διευθυντής του διατμηματικού προγράμματος, καθηγητής Ιωάννης Τσαλκίδης και η πρόεδρος της Γεωπονικής Σχολής του Α.Π.Θ., καθηγήτρια Δήμητρα Προφήτου - Αθανασιάδου.

Η Martha Schwartz συγκαταλέγεται ανάμεσα στους κορυφαίους αρχιτέκτονες τοπίου και το έργο της αποτελεί ιδιαίτερη συμβολή στην επιστήμη και τέχνη της αρχιτεκτονικής τοπίου. Είναι πρόεδρος της εταιρίας «Martha Schwartz Partners» με μελετητικά γραφεία στην Αμερική και στην Αγγλία. Η παρουσία και η διάλεξη της Martha Schwartz στη Θεσσαλονίκη, αλλά και το μοναδικό πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών αρχιτεκτονικής τοπίου στην Ελλάδα συμβάλλουν στην εξέλιξη και ανάπτυξη του αντικείμενου της αρχιτεκτονικής τοπίου και στο σχεδιασμό του αστικού, περιαστικού και φυσικού τοπίου της χώρας μας.

Ημέρες Πολυτεχνείου

Ένας θεσμός για την
ανάδειξη του εκπαιδευτικού
και ερευνητικού έργου της
Πολυτεχνικής Σχολής.

Ένα νέο θεσμό, τις «Ημέρες Πολυτεχνείου», που θα διοργανώνεται κάθε εξάμηνο, υλοποίησε η Πολυτεχνική Σχολή στις 9 - 16 Νοεμβρίου με στόχο τη δημόσια παρουσίαση των δραστηριοτήτων της σχολής και ιδιαίτερη αναφορά στην κοινωνική της προσφορά.

Οι επιμέρους εκδηλώσεις αποσκοπούν στην ανάδειξη του εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου του προσωπικού της σχολής με έμφαση στις διεθνείς συνεργασίες και ιδιαίτερη μνεία στη συμμετοχή των φοιτητών. Στην κεντρική εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 9 Νοεμβρίου στο αμφιθέατρο «Π. Παναγιωτόπουλος» της Πολυτεχνικής Σχολής, βραβεύτηκαν ομάδες φοιτητών της σχολής που διακρίθηκαν διεθνώς στο πλαίσιο σημαντικών ερευνητικών δραστηριοτήτων. Στις 10 Νοεμβρίου υλοποιήθηκαν οι «Ανοιχτές Θύρες», κατά τις οποίες υπήρχε η δυνατότητα επίσκεψης στα εργαστήρια της σχολής.

Οι χειμερινές «Ημέρες Πολυτεχνείου» 2007 περιλάμβαναν, επιπλέον, την παρουσίαση του φημισμένου Ολλανδικού Ινστιτούτου Αρχιτεκτονικής Berlage, καθώς και εκδηλώσεις τιμής του Ρήγα Φεραίου με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 250 ετών από τη γέννησή του. Οι εκδηλώσεις ήταν ενταγμένες στο πλαίσιο των 42ων Δημητρίων του Δήμου Θεσσαλονίκης.

ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΗΛΕΙΑΣ

Ντοκιμαντέρ με φόντο τα καμένα

Στη σχεδίαση μιας νέας σύνθετης εκπαιδευτικής δράσης με τίτλο: «*Η φλόγα που καίει*» συμμετέχει το Τμήμα Κινηματογράφου του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Της προσπάθειας ηγείται το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης και έτεροι συνεργάτες είναι οι νομαρχίες Χαλκιδικής και Ηλείας. Η δράση εντάσσεται στο πλαίσιο της ετήσιας εκπαιδευτικής δραστηριότητας του Φ.Κ.Θ., του πιλοτικού εκπαιδευτικού προγράμματος «*Minidoc*», το οποίο βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη στον Πολύγυρο Χαλκιδικής.

Μέσω αυτής της προσπάθειας οι συμβαλλόμενοι φορείς στοχεύουν στη συνεισφορά από μέρους τους στη θετική διαχείριση της κρίσης, που προέκυψε από τις πυρκαγιές του περασμένου καλοκαιριού με έναν τρόπο που να φέρνει κοντά μαθητές, φοιτητές και κινηματογραφιστές. Σκοπό του σχεδίου αποτελεί η παραγωγή σύντομων ντοκιμαντέρ με πορτρέτα ανθρώπων από τις πληγείσες περιοχές. Τα ντοκιμαντέρ, τα οποία θα γυριστούν από μαθητές γυμνασίων και λυκείων της περιοχής με τη συνδρομή φοιτητών από το Τμήμα Κινηματογράφου του Α.Π.Θ. αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου σχετικά με τα οικολογικά θέματα, καθώς και στην έναρξη ενός επικοινωνιακού και τηλεσκόπου διαλόγου που θα οδηγήσει στην αποτροπή ανάλογων καταστροφών στο μέλλον.

ΣΕ ΜΙΑ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ ΙΔΕΩΔΟΥΣ

Από την Αρχαία Ολυμπία μέχρι το Πεκίνο με ... ποδήλατο

Από την Ολυμπία ξεκίνησε στις 20 Φεβρουαρίου για να φθάσει στο Πεκίνο με ποδήλατο διμελής ελληνική ομάδα με την ευκαιρία διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων. Η ομάδα θα διασχίσει την Τουρκία, τη Γεωργία, το Αζερμπαϊτζάν, το Τουρκμενιστάν, το Ουζμπεκιστάν, το Κιργιζιστάν, το Τατζικιστάν και φυσικά την Κίνα, καλύπτοντας συνολικά, περίπου, 12.000 km και θα τερματίσει στο Πεκίνο στις 8 Αυγούστου, ημέρα έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων.

Την Ελλάδα εκπροσωπούν η 21-χρονη φοιτήτρια της Σχολής Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Δανάη Τεζαψίδου και ο 32-χρονος Βασίλης Μεισιτίδης από τη Θεσσαλονίκη, και οι δύο μέλη της χορωδίας του Α.Π.Θ. «Γιάννης Μάντακας». Η ελληνική συμμετοχή συναντήθηκε το Σάββατο 16 Φεβρουαρίου 2008 με τον πρότανη του Α.Π.Θ., καθηγητή Αναστάσιο Μάνθο, καθώς το πανεπιστήμιό μας, στο πλαίσιο της προσφοράς του στον πολιτισμό, αποφάσισε να παράσχει την έμπρακτη στήριξη του στην ελληνική συμμετοχή, με ηθική συμπαράσταση, οικονομική ενίσχυση, ή άλλου είδους συμβολή, όπου απαιτηθεί.

Στόχος της ελληνικής συμμετοχής είναι να συμβάλει στη διάδοση του ολυμπιακού ιδεώδους, του ουσιαστικότερου μηνύματος του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού προς την ανθρωπότητα, που εκφράζεται με την ευγενή άμιλλα, την ταυτόχρονη εκγύμναση του σώματος και του πνεύματος, την επιδίωξη συνεννόησης των ανθρώπων και την ειρήνη. Σκοπός της διοργάνωσης, που πραγματοποιείται υπό την αιγίδα της Πολωνικής Ολυμπιακής Επιτροπής, είναι ο εορτασμός, από τη Δύση στην Ανατολή, των Ολυμπιακών Αγώνων και η διάδοση του ολυμπιακού πνεύματος στους πανάρχαιους δρόμους του μεταξίου.

Ο χάρτης της διαδρομής βρίσκεται στην ιστοσελίδα <http://www.bicycle.lt/en/main/tours.bc2008-china/route>

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΙΔΗΣ)

Η Άννα Διαμαντοπούλου στο Α.Π.Θ.

Συνάντηση με τον πρότανη του Α.Π.Θ., καθηγητή Αναστάσιο Μάνθο και τους αντιπρυτάνεις Αθανασία Τσατσάκου και Σταύρο Πανά είχε τη Δευτέρα 11 Φεβρουαρίου στην πρυτανεία, η υπεύνη του τομέα παιδείας

του Πα.Σο.Κ., Άννα Διαμαντοπούλου.

Την κ. Διαμαντοπούλου συνόδευσαν η βουλευτής επικρατείας του Πα.Σο.Κ. και μέλος του κοινοβουλευτικού τομέα παιδείας του Πα.Σο.Κ., Θάλεια Δραγώνα, ο καθηγητής του Α.Π.Θ.,

Ιωάννης Μυλόπουλος και το μέλος του Εθνικού Συμβουλίου του Πα.Σο.Κ., Νίκος Κριθαρίδης. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης συζητήθηκαν θέματα που αφορούν στην παιδεία και στα προβλήματα που αντιμετωπίζει το Α.Π.Θ.

1η ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΤΡΟΦΥΣΙΚΗΣ

Χάλκινο μετάλλιο για την ελληνική αποστολή

Η ελληνική αποστολή που συμμετείχε στην 1η Ολυμπιάδα Αστρονομίας και Αστροφυσικής.

Σημαντική διάκριση για την ελληνική αποστολή που συμμετείχε στην 1η Ολυμπιάδα Αστρονομίας και Αστροφυσικής, η οποία πραγματοποιήθηκε στην πόλη Σιάγκ Μάι της Ταϊλάνδης.

Η αποστολή, της οποίας ηγήθηκαν ο καθηγητής του Τμήματος Φυσικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Ιωάννης Σειραδάκης και ο λέκτορας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας Λουκάς Ζαχείλας, τιμήθηκε με το χάλκινο μετάλλιο. Τη διάκριση απέσπασε ο μαθητής της β' τάξης του 1ου λυκείου της Καρδίτσας, Γιώργος Μουλαντζίκος, ενώ αξιοσημείωτες θέσεις στη συνολική κατάταξη κατέλαβαν και τα υπόλοιπα μέλη της ελληνικής ομάδας Κωνσταντίνος Αναστασοπούλου, Ορέστης Αντωνόπουλος, Γιώργος Γιαταγάνας και Στέφανος Μαύρος.

Στην πραγματοποίηση της 1ης Ολυμπιάδας Αστρονομίας και Αστροφυσικής συνέβαλε καταλυτικά ο κ. Σειραδάκης, καθώς στη διάρκεια της γενικής συνέλευσης της Διεθνούς Αστρονομικής Ένωσης, που διεξήχθη στην Πράγα τον Αύγουστο του 2006, υποστήριξε θερμά τη θέσπιση του νέου διεθνούς θεσμού.

Στην Ολυμπιάδα συμμετείχαν 21 χώρες, 7 από την Ευρώπη, 12 από την Ασία και 2 από τη Νότια Αμερική. Ο διαγωνισμός περιλάμβανε τρεις μεγάλης διάρκειας φάσεις, την παρατήρηση, την ανάλυση δεδομένων και τη θεωρία, ενώ τόσο οι ερωτήσεις, όσο οι ασκήσεις ήταν υψηλού επιπέδου, δικαιολογώντας τον τίτλο της διοργάνωσης. Ιδιαίτερη εντύπωση στους συμμετέχοντες προκάλεσε η πρωτοβουλία της ελληνικής αποστολής για την απονομή των Ολυμπιακών Βραβείων Φιλίας, τα οποία συνοδεύονταν από καρφίτσες των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας.

Η επόμενη Ολυμπιάδα Αστρονομίας και Αστροφυσικής θα διεξαχθεί τον Αύγουστο του 2008 στην πόλη Μπαντούγκ της Ινδονησίας.

ΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ «L' OREAL - UNESCO 2007» ΑΠΟΝΕΜΗΘΗΚΕ ΣΤΗ ΛΕΚΤΟΡΑ ΤΟΥ Α.Π.Θ. ΜΑΡΙΑ ΚΑΤΣΙΚΙΝΗ

Τιμητική διάκριση για το ερευνητικό της έργο

Στόχος των βραβείων είναι η αναγνώριση ανερχόμενων γυναικών επιστημόνων που έχουν υλοποιήσει υποδειγματική έρευνα στα γνωστικά πεδία των βιοεπιστημών και των επιστημών των υλικών.

Χρονιά, είναι η αναγνώριση ανερχόμενων γυναικών επιστημόνων που έχουν υλοποιήσει υποδειγματική έρευνα στην Ελλάδα στα γνωστικά πεδία των βιοεπιστημών και των επιστημών των υλικών. Το έργο της κ. Κατσικίνη δικαιολογεί απόλυτα τη συγκεκριμένη διάκριση που της απονεμήθηκε, καθώς έχει πραγματοποιήσει εκτενή έρευνα επάνω στη μελέτη υλικών με φασματοσκοπικές τεχνικές. Ειδικότερα, μελετά τη δομή των υλικών σε ατομική κλίμακα, καθώς και τις μεταβολές της συναρτήσεως των συνθηκών ανάπτυξης και κατεργασίας. Επιπλέον, ασχολήθηκε με τη μελέτη αδρανοποιημένων βιομηχανικών αποβλήτων, ενώ το πιο πρόσφατο ερευνητικό της αντικείμενο αφορά στη μελέτη βιολογικών δειγμάτων με στόχο την ανίχνευση των συσχετισμών της περιεκτικότητας, της χωρικής κατανομής και του δεσμικού περιβάλλοντος των μεταλλικών στοιχείων με συγκεκριμένες ασθένειες των δοντών.

Το ελληνικό βραβείο «L' OREAL - UNESCO 2007» για τις «γυναίκες στην επιστήμη» απονεμήθηκε στη λέκτορα του Τμήματος Φυσικής του Α.Π.Θ. Μαρία Κατσικίνη σε ειδική τελετή που πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Το βραβείο αφορούσε στην έρευνα σχετικά με τα υλικά, ενώ δόθηκαν ακόμη δύο στις κ. Δ. Σανούδου και Μ. Καμπά για την έρευνά τους στις βιοεπιστήμες.

Οι τρεις επιστήμονες διακρίθηκαν με-

ταξύ των 45 Ελληνίδων που υπέβαλλαν τις υποψηφιότητές τους στον εθνικό διαγωνισμό για τα βραβεία. Τα ελληνικά βραβεία «L' OREAL - UNESCO 2007» αποτελούν μέρος του διεθνούς προγράμματος L' OREAL - UNESCO για τις γυναίκες στην επιστήμη, το οποίο ξεκίνησε το 1998 και παρέχει σε ετήσια βάση βραβεία και υποτροφίες σε άριστες επιστήμονες.

Στόχος των ελληνικών βραβείων, που διοργανώνονται φέτος για δεύτερη

Η ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ Α.Π.Θ. ΛΙΝΑ ΤΟΝΙΑ

Ήρθε πρώτη σε διεθνή διαγωνισμό μουσικής σύνθεσης

Το πρώτο βραβείο στον 4ο Διεθνή Διαγωνισμό Σύνθεσης «Jurgensen» στην κατηγορία των κουαρτέτων για έγχορδα κέρδισε η φοιτήτρια του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. **Λίνα Τόνια**. Η τελική φάση του διαγωνισμού πραγματοποιήθηκε στη Μόσχα και συμμετείχαν σ' αυτόν 145 μουσικοί από 39 χώρες. Συνδιοργανωτές του διαγωνισμού ήταν το Υπουργείο Πολιτισμού της Ρωσίας, η Ένωση Ρώσων Συνθετών και το Κρατικό Ωδείο της Μόσχας.

Η 22-χρονη Λίνα Τόνια εκτέλεσε το έργο της «Μνημόνιον», αποσπώντας, εκτός από την πρώτη θέση, και τις καλύτερες κριτικές από την επιτροπή του διαγωνισμού. Αυτή ήταν η πρώτη φορά που η φοιτήτρια συμμετείχε και βραβεύτηκε σε διεθνή διαγωνισμό, ενώ στο παρελθόν έχει επιτύχει διακρίσεις σε διάφορους πανελλήνιους διαγωνισμούς.

Πιο συγκεκριμένα έχει βραβευτεί:

- με βραβείο στον Πανελλήνιο Διαγωνισμό Σύνθεσης Δωματίου, που διοργανώθηκε από το Α.Π.Θ. τον Οκτώβριο του 2005, με το έργο «Anil» για κλαρινέτο και πιάνο,
- με τιμητική διάκριση στο Πανελλήνιο Φεστιβάλ Φύλων της Μουσικής, που διοργανώθηκε τον Ιανουάριο του 2006 στην Ανθούσα Αττικής, για το έργο «Ικεσία» II για κουίντετο εγχόρδων και
- με βραβείο στον Πανελλήνιο Διαγωνισμό Σύνθεσης Δωματίου, που διοργανώθηκε από το Δημοτικό Ωδείο Πατρών σε συνεργασία με την Ένωση Ελλήνων Μουσουργών το Σεπτέμβριο του 2006, με το έργο «Ικεσία» IV για επτά όργανα.

Το Τ.Ε.Φ.Α.Α. Βράβευσε τον Γ. Ιωαννίδη

Ο υφυπουργός πολιτισμού, αρμόδιος για θέματα αθλητισμού, Γιάννης Ιωαννίδης βραβεύτηκε από τον Τομέα Ιατρικής της Άθλησης του Τμήματος Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης για την προσφορά του στον ελληνικό αθλητισμό.

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στις 30 Νοεμβρίου στο πλαίσιο της τελετής έναρξης του 4ου διεθνούς συνεδρίου με θέμα: «Ιατρική της άθλησης στον 21ο αιώνα» στο συνεδριακό κέντρο «Ιωάννης Βελλίδης».

ΑΠΟΦΟΙΤΟΣ ΤΟΥ Α.Π.Θ. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ ΤΗΣ Ν.Α.Σ.Α. ΜΕ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ

Τυφώνες και εκρήξεις στη γειτονιά του ήλιου

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ.

Με τον πρότανη του Α.Π.Θ. καθηγητή Αναστάσιο Μάνθο συναντήθηκε ο ερευνητής της National Aeronautics and Space Administration (N.A.S.A.) **Άγγελος Βουρλίδας**. Ο κ. Βουρλίδας, που είναι απόφοιτος του Α.Π.Θ., δέχθηκε τα συγχαρητήρια του πρότανη για την παγκόσμια ανακάλυψη που έκανε στα εργαστήρια της Ν.Α.Σ.Α.

Πιο συγκεκριμένα, η επιστημονική ομάδα της Ν.Α.Σ.Α. με επικεφαλής τον Άγγελο Βουρλίδα, επιστημονικό υπεύθυνο του προγράμματος του Ερευνητικού Εργαστηρίου του Ναυτικού με τίτλο SECCHI, κατέγραψε τις πρώτες εικόνες σύγκρουσης ενός κομήτη με έναν ηλιακό τυφώνα. Οι ηλιακοί τυφώνες είναι βίαιες εκρήξεις ηλιακής μάζας μερικών δισεκατομμυρίων τόνων. Ταξιδεύουν με ταχύτητες άνω των 2.000 χιλιομέτρων το δευτερόλεπτο και όταν συγκρούονται με τη γη έχουν σημαντικές συνέπειες, όπως γεωμαγνητικές καταιγίδες που επηρεάζουν δορυφόρους, ραδιοεπικοινωνίες και συστήματα ηλεκτρικής ενέργειας. Ένας από τους δίδυμους δορυφόρους που είναι γνωστοί ως STEREO κατέγραψε το γεγονός στις 20 Ιουλίου 2007.

Αποκοπές της ουράς κομητών έχουν παρατηρηθεί και παλαιότερα, αλλά η αιτία παρέμενε μυστήριο. Η επιστημονική ομάδα του κ. Βουρλίδα κατάφερε να αποδείξει, για πρώτη φορά, αυτό που εικάζονταν μέχρι σήμερα στην επιστημονική κοινότητα, δηλαδή ότι την αποκοπή την προκάλεσε μία αλληλεπίδραση μεταξύ του μαγνητικού πεδίου του ηλιακού τυφώνα και του μαγνητικού πεδίου γύρω από τον κομήτη. Το πεδίο του ηλιακού τυφώνα συμπίεσε το μαγνητικό πεδίο της ουράς του κομήτη σε σημείο, ώστε μία εκρήξη ακτινοβολίας απέκοψε την ουρά. Μέσα σε 45 λεπτά δημιουργείται νέα ουρά. Η ίδια διαδικασία συμβαίνει στο μαγνητικό πεδίο της γης κατά τη διάρκεια γεωμαγνητικών καταιγίδων και δίνει ενέργεια στο πολικό σέλας. Το ίδιο φαινόμενο παρατηρήθηκε τον περασμένο Νοέμβριο από το ίδιο ερευνητικό πρόγραμμα με τον κομήτη F1 LONEOS, επαληθεύοντας τα προηγούμενα αποτελέσματα και αποδεικνύοντας ότι αυτή η αλληλεπίδραση είναι σύνηθες φαινόμενο της πλανητικής μας γειτονιάς.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΠΟΧΗ ΠΡΙΝ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΧΡΟΝΙΑ

Οι χαυλιόδοντες των Γρεβενών κεντρίζουν το παγκόσμιο επιστημονικό ενδιαφέρον

Σε ημερίδα που πραγματοποιήθηκε στα Γρεβενά παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα της παλαιοντολογικής έρευνας που διεξήχθη μετά από ανακάλυψη των χαυλιοδόντων.

«**Π**ροϊστορικοί γίγαντες στα Γρεβενά: Η περιπλάνηση των “ελεφάντων” με τους μεγαλύτερους χαυλιόδοντες στον κόσμο» είναι το θέμα της ημερίδας που πραγματοποιήθηκε τον περασμένο Ιανουάριο υπό την αιγίδα του Τομέα Γεωλογίας του Τμήματος Γεωλογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και διοργανώθηκε από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Γρεβενών σε συνεργασία με το Δήμο Ηρακλεωτών.

Κατά τη διάρκεια της ημερίδας, που διεξήχθη στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Γρεβενών παρουσιάστηκαν τα τελευταία ευρήματα στην περιοχή των Γρεβενών και συζητήθηκε ο νέος ρόλος που καλείται η περιοχή να διαδραματίσει. Η περιοχή της Μηλιάς έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον της διεθνούς επιστημονικής κοινότητας και τυγχάνει μεγάλης προβολής από τα διεθνή μέσα μαζικής ενημέρωσης λόγω των παλαιοντολογικών ερευνών και ανασκαφών.

Κατά τη διάρκεια της ημερίδας έγιναν τα αποκαλυπτήρια της πιστής αναπαράστασης του ζώου (μαστόδοντα, προβοσκιδωτό του είδους *Mammuth borsoni*) με τους μεγαλύτερους χαυλιόδοντες στον κόσμο. Η αναλογία είναι 1 προς 10 και κατασκευάστηκε από υλικό πολυεστερικής ρητίνης από τον Ολλανδό ειδικό Remie Bakker. Επιπλέον δόθηκαν διαλέξεις από Έλληνες και ξένους ερευνητές και επιστήμονες.

Τα τελευταία 17 χρόνια πραγματοποιούνται συστηματικές παλαιοντολογικές έρευνες και ανασκαφές στα Γρεβενά από το Τμήμα Γεωλογίας του Α.Π.Θ. με επικεφαλής την επίκουρη καθηγήτρια Ευαγγελία Τσουκαλά. Οι πρώτες ανασκαφές έγιναν μετά από πληροφορίες του κ. Δημήτρη Ζησόπουλου, στη θέση «Αμπέλια», στις παρυφές της πόλης των Γρεβενών και ακολούθως, από το 1996, μετά από πληροφορίες του κ. Θανάση Δεληβού στη Μηλιά και στον Πρίπορο του Αγίου Γεωργίου του Δήμου Ηρακλεωτών. Το 1997 ανακαλύφθηκε από την ομάδα ανασκαφών το πρώτο ζευγάρι χαυλιοδόντων εντυπωσιακού μεγέθους (μήκους 4,39 m), οι οποίοι ήταν οι μεγαλύτεροι του συγκεκριμένου είδους που βρέθηκαν στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και πιθανόν στον κόσμο, σύμφωνα με στοιχεία από το βιβλίο των ρεκόρ Γκίνες. Η συνέχιση της έρευνας έφερε στο φως την κάτω γνάθο του ζώου, από τις πληρέστερες του είδους στην Ευρώπη, καθώς και οστά από τον υπόλοιπο σκελετό του.

Το 2007, τα λείψανα ενός ακόμη απολιθωμένου ζώου υπερτόνισαν τη σπουδαιότητα της περιοχής της Μηλιάς. Οι χαυλιόδοντες του ζώου, μήκους πέντε μέτρων, αποτελούν χωρίς αμφιβολία τους μεγαλύτερους που έχουν βρεθεί στον κόσμο, ενώ ο εντοπισμός της κάτω γνάθου και μεγάλου μέρους του σκελετού του ζώου καθιστά το εύρημα εξαιρετικά σημαντικό για την έρευνα, καθώς παρέχει μοναδικά στοιχεία για την εξέλιξη, την παλαιοβιολογία και την εξέλιξη του συγκεκριμένου είδους σε παγκόσμια κλίμακα. Επιπλέον, παρέχει τη δυνατότητα υπολογισμού τόσο του ύψους του μαστόδοντα (3,5 μέτρα περίπου στο ύψος του ώμου) όσο και του βάρους του (6 τόνους περίπου). Πρόκειται για ένα αρσενικό ζώο, η βιολογική ηλικία του οποίου, όπως προκύπτει από τα δόντια της γνάθου, υπολογίζεται μεταξύ 25 και 30 χρόνων. Η γεωλογική ηλικία του υπολογίζεται στα 2,5-3 εκ. χρόνια. Άλλα ζώα της εποχής εκείνης που συνόδευαν το «γίγαντα» ήταν: αρκετοί ρινόκεροι, τάπιροι (συγγενείς των ρινόκερων με κολοβή προβοσκίδα), ένα τεράστιο αιλουροειδές - ο μαχαϊρόδοντας, αρκούδες, ιππάρια (μικρόσωμα άλογα με τρία δάκτυλα στα πόδια τους), γαζέλες, ελάφια, αγριόχοιροι και ένας άλλος μαστόδοντας (*Anancus*).

Οι Ολλανδοί Ντικ Μολ (επιστημονικός συνεργάτης στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας του Ρότερνταμ και της Οβέρνις Γαλλίας, μέλος της παγκόσμιας επιτροπής των προβοσκιδωτών) και ο Βίλρι Βαν Λόκχεμ, συνεργάτης του που εξειδικεύεται στα αιλουροειδή, πήραν μέρος στις ανασκαφές του 2007 και τόνισαν το διεθνές ενδιαφέρον της περιοχής.

Συντονισμένη προσπάθεια για την αναβάθμιση των ανθρωπιστικών σπουδών

Πραγματοποιήθηκε με επιτυχία στα τέλη της περασμένης χρονιάς στη Φιλοσοφική Σχολή διήμερο συνέδριο για το μέλλον των ανθρωπιστικών σπουδών στην Ελλάδα. Κύριος στόχος του συνεδρίου, που διοργανώθηκε με πρωτοβουλία της κοσμητείας της σχολής, ήταν να διερευνηθούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ανθρωπιστικές σπουδές στην Ελλάδα, αλλά και οι προοπτικές για αναμόρφωση και ενίσχυσή τους.

Στις συνολικά έξι συνεδρίες πραγματοποιήθηκαν 21 ανακοινώσεις, καθώς και παρεμβάσεις από προέδρους και καθηγητές τμημάτων της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ. Οι ανακοινώσεις αυτές κάλυψαν ένα ευρύ πεδίο ενδιαφερόντων, οπτικών και προβληματισμών σε θέματα ανθρωπιστικών και κοινωνικών σπουδών.

Μεταξύ των άλλων που προέκυψαν από τις ανακοινώσεις των συνέδρων ήταν η διαπίστωση ότι οι ανθρωπιστικές σπουδές βρίσκονται σε κρίσιμη καμπή, γεγονός που επιβάλλει την ανάληψη συντονισμένων προσπάθειών για την αναμόρφωσή τους και ότι οι ανθρωπιστικές σπουδές αντιμετωπίζουν προβλήματα

υποχρηματοδότησης, γεγονός που περιορίζει την έρευνα και οδηγεί στην περαιτέρω κοινωνική απαξίωσή τους,

Διαπιστώθηκε ακόμη ότι οι ανθρωπιστικές σπουδές και οι σχετικές επιστήμες δεν μπορεί να είναι περικόλεις, αλλά ότι θα πρέπει να ανοιχτούν προς διεπιστημονικές συνεργασίες, γεγονός που θα οδηγήσει στην ανάπτυξη νέων πεδίων έρευνας και εφαρμογών και θα αυξήσει τις ευκαιρίες απασχόλησης των αποφοίτων των οικείων σχολών. Και, τέλος, υπήρξε κοινή εκτίμηση ότι οι ανθρωπιστικές σπουδές, ως το κυριότερο μέσο για την ανάπτυξη ουσιαστικής παιδείας και την καλλιέργεια ανθρωπιστικών στάσεων και αξιών, δεν επιτρέπεται να περιορίζονται στον κύκλο των σπουδαστών των φιλοσοφικών σχολών ή των τμημάτων ανθρωπιστικών σπουδών, αλλά πρέπει να προσφέρονται στους φοιτητές όλων των πανεπιστημιακών και τεχνολογικών ιδρυμάτων. Το συνέδριο, τις εργασίες του οποίου παρακολούθησαν πάνω από τριακόσιοι σύνεδροι, έκλεισε με σχετική αισιοδοξία και τη δέσμευση να επαναληφθεί στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου της Κρήτης.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΙΔΗΣ)

Ο μικρόκοσμος του εγκεφάλου

Διάλεξη με θέμα το «Μικρόκοσμο του εγκεφάλου» έδωσε ο πρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας και Τεχνολογίας, καθηγητής Δημήτριος Νανόπουλος, τον περασμένο Ιανουάριο στην Αίθουσα Τελετών του παλαιού κτιρίου της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ.

Η εκδήλωση ήταν ενταγμένη στο πλαίσιο του εορτασμού των 80 χρόνων λειτουργίας της Γεωπονικής Σχολής του Α.Π.Θ., ενώ αφορμή για την πραγματοποίησή της στάθηκε η συμπλήρωση 25 χρόνων δράσης και προσφοράς της Ελληνικής Επιστημονικής Εταιρείας Γενετικής Βελτίωση Φυτών.

Διάλεξη του
καθηγητή
Δημήτρη
Νανόπουλου.

ΔΙΑΛΕΞΗ ΤΟΥ ΠΡΥΤΑΝΗ ΑΝ. ΜΑΝΘΟΥ

Η γνώση δεν επιβάλλεται αλλά κατακτάται

Διάλεξη του πρύτανη του Α.Π.Θ., καθηγητή Αναστάσιου Μάνθου, με θέμα τις «Εφαρμογές της σύγχρονης διδακτικής στην Ιατρική Σχολή του Α.Π.Θ.» πραγματοποιήθηκε στις 23 Ιανουαρίου στην αίθουσα τελετών της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών.

Έχοντας ως βάση την αρχή ότι η γνώση δεν επιβάλλεται, αλλά αποκτάται απ' αυτόν που την αναζητεί, ο πρύτανης αναφέρθηκε στην πορεία των αλλαγών και προσαρμογών των διδακτικών μεθόδων που εφαρμόστηκαν σταδιακά την τελευταία πενταετία στην Ιατρική Σχολή του ιδρύματος.

Ιδιαίτερη αναφορά έκανε στη δημιουργία γραφείου εκπαίδευσης και εσωτερικού κανονισμού σπουδών, στην εφαρμογή διδακτικών μεθόδων με βάση το πρόβλημα, στην αναπροσαρμογή της διαδικασίας προσέγγισης της γνώσης, στην καθιέρωση νέων μαθημάτων και στην εφαρμογή εργαστηρίου κλινικών δεξιοτήτων και άλλων παρεμφερών δραστηριοτήτων, που δημιουργούν αμεσότητα με την κλινική πράξη, αλλά και διευκολύνουν στην κατανόηση του θεωρητικού σκέλους της εκπαίδευσης.

ΖΩΝΤΑΝΗ ΜΕΤΑΔΟΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Ο πολιτισμός ταξιδεύει παντού μέσω του Διαδικτύου

*Μια καινοτόμος ιδέα του
Εργαστηρίου Ηλεκτροακουστικής
και Τηλεοπτικών Συστημάτων
του Τμήματος Ηλεκτρολόγων
Μηχανικών και Μηχανικών
Υπολογιστών του Α.Π.Θ.*

Μια πανευρωπαϊκή πρωτοπορία εγκαινιάζουν φοιτητές και απόφοιτοι κυρίως του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με το Μέγαρο Μουσικής της πόλης. Ο λόγος για τη μετάδοση πολιτιστικών εκδηλώσεων πραγματικού χρόνου, γνωστό και ως “live transmission”.

Η καινοτόμος αυτή ιδέα υλοποιείται από το Εργαστήριο Ηλεκτροακουστικής και Τηλεοπτικών Συστημάτων του Τομέα Τηλεπικοινωνιών του Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Α.Π.Θ., το οποίο τα τελευταία δύο χρόνια πραγματοποιεί τη συγκεκριμένη έρευνα στο πλαίσιο του προγράμματος «Μετάδοση πολιτιστικών εκδηλώσεων σε πραγματικό χρόνο μέσω Διαδικτύου». Η κρίσιμη δοκιμή έγινε στις 15 Οκτωβρίου, οπότε από το φουαγιέ του Μεγάλου Μουσικής Θεσσαλονίκης μεταδόθηκε ζωντανά στην αίθουσα εκδηλώσεων του Πολιτιστικού Οργανισμού Τρικάλων η εκδήλωση «Τραγουδώντας στο πιάνο...» με το Σωτήρη Λουίζο.

Η συγκεκριμένη εφαρμογή είναι πιλοτική και ως στόχο έχει την ταυτόχρονη μετάδοση εκδηλώσεων πολιτιστικού

περιεχομένου σε διάφορα σημεία της χώρας, γεγονός που θα αποτελέσει κίνητρο για τους παρόχους των ευρυζωνικών δικτύων. Εκτός από το επιστημονικό και ερευνητικό πεδίο του εγχειρήματος, «στοίχημα» αποτελεί και η αναλλοίωτη μεταφορά της αισθητικής της κάθε εκδήλωσης, χωρίς την επέμβαση κάποιου ενδιάμεσου σκηνοθέτη.

Εύσημα όμως ανήκουν και στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, καθώς έγινε το πρώτο σε όλη την Ευρώπη που πραγματοποίησε αντίστοιχη εκδήλωση, ενώ συναγωνίζεται τη Μετροπόλιταν Όπερα της Νέας Υόρκης.

Πριν από τη συγκεκριμένη εκδήλωση το Εργαστήριο Ηλεκτροακουστικής και Τηλεοπτικών Συστημάτων σε συνεργασία με το Μέγαρο Μουσικής είχαν πραγματοποιήσει ακόμη μία μετάδοση οπτικοακουστικού υλικού περιεχομένου υψηλής ποιότητας, την οποία παρακολούθησαν το Ινστιτούτο Τεχνολογίας και Έρευνας στο Ηράκλειο της Κρήτης, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και το Εθνικό Κέντρο Έρευνας Φυσικών Επιστημών «Δημόκριτος».

**Μάθετε
για την εκπεμπόμενη
ηλεκτρομαγνητική
ακτινοβολία
μέσω ηλεκτρονικών
μηνυμάτων**

Μέσω γραπτών μηνυμάτων (SMS) έχουν τη δυνατότητα να ενημερώνονται οι συνδρομητές της εταιρείας Vodafone στη Βόρεια Ελλάδα σχετικά με τα επίπεδα της εκπεμπόμενης ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας ραδιοσυχνότητων.

Η συγκεκριμένη υπηρεσία παρέχεται από τα τέλη του περασμένου έτους ύστερα από την παραχώρηση από την εταιρεία του ειδικού τετραψήφιου αριθμού 5025 στο Εργαστήριο Ραδιοεπικοινωνιών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Πρόκειται για ένα καινοτόμο σύστημα ενημέρωσης του κοινού, καθώς πλέον η ενημέρωση θα μπορεί να γίνεται απλά με την αποστολή ενός γραπτού μηνύματος με τη λέξη ΕΡΜΗΣ ή HERMES στο 5025.

Οι μετρήσεις λαμβάνονται από τους 18 σταθμούς του προγράμματος, που διαθέτει το Εργαστήριο για το σκοπό αυτό. Τα αποτελέσματα των μετρήσεων ανακοινώνονται και στην ιστοσελίδα του προγράμματος www.hermes-program.gr

ΕΚΘΕΣΗ ΧΑΡΑΚΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΤΗΚΕ ΣΤΟ ΤΕΛΛΟΓΛΕΙΟ

Πικάσο, ετών 87

*Μια καλλιτεχνική έξαρση
του καλλιτέχνη στο
λυκόφως της ζωής του*

Έχει χαρακτηριστεί από πολλούς ως το εικαστικό γεγονός του φετινού χειμώνα στην Ελλάδα και μάλλον δεν έχουν άδικο. Ο λόγος για την έκθεση χαρακτικών έργων «Suite 347» του Πάμπλο Πικάσο, που παρουσιάστηκε στο Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και διήρκεσε έως τις 16 Απριλίου. Η σημαντική αυτή συλλογή, που ανήκει στο Ίδρυμα Bancaja Foundation της Βαλένθια, αποτελεί τη μία από τις πέντε σειρές χαρακτικών, που κυκλοφορούν με την υπογραφή, σε όλα τα χαρακτηριστικά, του ίδιου του Πικάσο.

Η έκθεση περιλαμβάνει 347 χαρακτικά έργα που δημιούργησε ο Ισπανός

ζωγράφος από τις 16 Μαρτίου έως τις 5 Οκτωβρίου του 1968, ενός σημαδιακού έτους, κατά το οποίο η ανθρωπότητα βρισκόταν σε πολιτικό και κοινωνικό αναβρασμό και ο δημιουργός σε καλλιτεχνική έξαρση, παρά τα 87 του χρόνια.

Στο λυκόφως της ζωής του ο Πικάσο καταπιάστηκε με μερικά από τα αγαπημένα του θέματα και αναβίωσε ορισμένες από τις εμμονές του, όπως το γυναικείο γυμνό, ο κόσμος της ταυρομαχίας και του φλαμένκο, η ελληνορωμαϊκή μυθολογία και το μεσογειακό τοπίο. Επιπλέον, θεματικά, ο δημιουργός φαίνεται να επιχειρεί μια ανασκόπηση στην ιστορία της ζωγραφικής και μια συγκεφαλαίωση σε όλη την προηγούμενη θεματολογία του,

με αναφορές σε προηγούμενα έργα του, αλλά και σε μεγάλους δασκάλους του παρελθόντος, όπως ο Γκρέκο, ο Γκόγια, ο Βελάσκεθ, ο Πουσσέ, κ.ά.

Σε παράλληλο επίπεδο με τα έργα είναι άξια προσοχής και τα σχόλια που τα συνοδεύουν, καθώς μέσα από αυτά ο καλλιτέχνης «μιλάει» με καυστικό και απολαυστικά ειρωνικό τρόπο στο κοινό. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι ιδιαίτερη σημαντική για την έκθεση είναι η αξιοποίηση του αρχείου Σπητέρη, που διαθέτει το Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών και στο οποίο υπάρχει πολύτιμο υλικό για τον τρόπο υποδοχής της «Suite 347» από τον ημερήσιο τύπο της εποχής στη Γαλλία.

ΕΚΘΕΣΗ ΑΡΧΕΙΩΝ «ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΛΑΦΑΤΗΣ (1869 - 1942)» ΣΤΟ ΤΕΛΛΟΓΛΕΙΟ

Σελίδες από την ιστορία της μουσικής της διασποράς

Αφιέρωμα στο έργο ενός σημαντικού συνθέτη της ελληνικής διασποράς της Ρωσίας, του Βασίλη Καλαφάτη, αποτέλεσε η έκθεση υλικού από το προσωπικό του αρχείο που πραγματοποιήθηκε στο Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και διήρκεσε από τις 30 Νοεμβρίου έως τις 31 Ιανουαρίου.

Ο Βασίλης Καλαφάτης, ένας από τους μεγαλύτερους δασκάλους σύνθεσης, πιανίστας, μαέστρος της Αγίας Πετρούπολης και διδάσκαλος του Ντμίτρι Σοστακόβιτς, συνέθεσε 138 έργα στη διάρκεια της ζωής του (1869 - 1942). Στην έκθεση στο Τελλόγλειο παρουσιάζονται ο πλήρης κατάλογος των έργων του, τυπωμένα και χειρόγραφα ορισμένα από αυτά, προσωπικές φωτογραφίες και αλληλογραφία, προγράμματα από συναυλίες φοιτητών του, αφίσες, περιοδικά και πλούσιο φωτογραφικό υλικό από τη μουσική ζωή της Αγίας Πετρούπολης για μια περίοδο εκατό ετών.

Η νέα αυτή σελίδα στην ιστορία της μουσικής της διασποράς είχε ως στόχο τη γνωριμία του ελληνικού κοινού με το συνθετικό έργο του Βασίλη Καλαφάτη, το οποίο παραμένει άγνωστο στη χώρα μας, παρά το γεγονός ότι η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών και η αντίστοιχη της Θεσσαλονίκης έχουν παρουσιάσει τα τελευταία χρόνια έργα του σημαντικού συνθέτη.

Αναγορεύσεις επίτιμων διδασκόντων

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΙΔΗΣ)

ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Τον καθηγητή του Πανεπιστημίου του Τορόντο του Καναδά **Δημήτριο Ωραιόπουλο** αναγόρευσε σε επίτιμο διδάκτορά της Ιατρικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης σε εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στις 21 Νοεμβρίου στην Αίθουσα Τελετών του παλαιού κτιρίου της Φιλοσοφικής Σχολής.

Η προσφώνηση έγινε από τον πρόεδρο της Ιατρικής Σχολής καθηγητή Νικόλαο Ντόμπρο και τον πρύτανη του Α.Π.Θ. καθηγητή Αναστάσιο Μάνθο, ενώ ο έπαινος του τιμώμενου αποδόθηκε επίσης από τον πρόεδρο της σχολής. Ακολούθησε η επίδοση των διασκήμων, η αναγόρευση, καθώς και αντιφώνηση του τιμώμενου καθηγητή με θέμα: «Ο ρόλος του μέντορα στην ιατρική».

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΙΔΗΣ)

ΓΕΩΠΟΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Τον πρόεδρο του Επιμελητηρίου Περιβάλλοντος και Βιωσιμότητας και επίτιμο αντιπρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας **Μιχαήλ Ηλία Δεκλερή** αναγόρευσε σε επίτιμο διδάκτορά της Γεωπονικής Σχολής του Α.Π.Θ. για την προσφορά του στη διάσωση του περιβάλλοντος σε εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε την 1η Νοεμβρίου.

Την έναρξη της δημόσιας συνεδρίας κήρυξε η πρόεδρος της σχολής καθηγήτρια Δήμητρα Προφήτου - Αθανασιάδου, ενώ η προσφώνηση έγινε από τον αντιπρύτανη του Α.Π.Θ. καθηγητή Ανδρέα Γιαννακουδάκη. Ο έπαινος του τιμώμενου αποδόθηκε από τον καθηγητή της Γεωπονικής Σχολής Κυριακό Παναγιωτόπουλο. Ακολούθησε η αντιφώνηση και ομιλία του τιμώμενου καθηγητή με θέμα: «Από την οικολογική συνείδηση στο ήθος βιωσιμότητας».

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΙΔΗΣ)

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Τον καθηγητή μεσαιωνικής λατινικής και νεολατινικής φιλολογίας του πανεπιστημίου της Χαϊδελβέργης **Walter Berschin** αναγόρευσε σε επίτιμο διδάκτορά της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ. σε εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα τελετών του παλαιού κτιρίου της σχολής στις 18 Οκτωβρίου.

Η προσφώνηση έγινε από την αντιπρύτανη του Α.Π.Θ. καθηγήτρια Αθανασία Τσατσάκου. Ο έπαινος του τιμώμενου εκφωνήθηκε από τον καθηγητή λατινικής φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Δημήτριο Νικήτα. Ακολούθησε ομιλία του τιμώμενου καθηγητή με θέμα: «Ο Όμηρος στο βασίλειο του Φρειδερίκου Β' Χοενστάουφεν». Ο καθηγητής Walter Berschin είναι ένας διεθνούς φήμης επιστήμονας, που έχει συμβάλει αποφασιστικά στην έρευνα της λατινικής γραμματείας του Μεσαίωνα και των νεότερων χρόνων.

95 ΟΜΟΤΙΜΟΥΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΤΙΜΗΣΕ ΤΟ Α.Π.Θ.

Επιβραβεύτηκε η πολυετής προσφορά τους

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΙΔΗΣ)

Σε μια ζεστή εκδήλωση το Α.Π.Θ. τίμησε 95 ομότιμους καθηγητές του για την πολυετή διδακτική, ερευνητική και διοικητική προσφορά τους στο ίδρυμα. Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στις 30 Ιανουαρίου στην Αίθουσα Τελετών του πανεπιστημίου με πρωτοβουλία των πρυτανικών αρχών.

Με τον τρόπο αυτό αναγνωρίστηκε και επιβραβεύτηκε η συμβολή του επιστημονικού προσωπικού, που πέρασε από τα αμφιθέατρα και τα ερευνητικά εργαστήρια του Α.Π.Θ. και συνέδεσε τη ζωή του με την προσφορά στην πανεπιστημιακή κοινότητα, στην πρόοδο και στην ανάπτυξη του ιδρύματος.

ΕΓΚΑΙΝΙΑΣΤΗΚΕ ΤΟ ΙΑΤΡΕΙΟ ΤΟΥ Α.Π.Θ. ΣΤΟ ΥΠΟΓΕΙΟ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Α.Π.Θ. (ΦΩΤ. Γ. ΤΣΟΥΦΛΙΔΗΣ)

Περίθαλψη στο χώρο εργασίας για το προσωπικό του πανεπιστημίου

Το δικό του ιατρείο «απολαμβάνει» τους τελευταίους μήνες το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Η δημιουργία του ιατρείου, τα εγκαίνια του οποίου πραγματοποιήθηκαν πρόσφατα, στο τέλος της περασμένης χρονιάς από τον πρότανη του Α.Π.Θ. καθηγητή Αναστάσιο Μάνθο, αποτέλεσε πρωτοβουλία των πρυτανικών αρχών για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας του προσωπικού του ιδρύματος.

Με το νέο θεσμό θα παρέχονται υπηρεσίες πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας στο διοικητικό και διδακτικό προσωπικό του Α.Π.Θ. που αριθμεί περίπου 5.000 ανθρώπους. Ο σημαντικός αυτός αριθμός ατόμων στον οποίο απευθύνονται οι υπηρεσίες του ιατρείου, καθώς και το γεγονός ότι μόλις στους πρώτους μήνες λειτουργίας του δέχεται περίπου 10 ασθενείς καθημερινά, καταδεικνύουν τη σημασία και τη χρησιμότητα αυτής της πρωτοβουλίας.

Στο χώρο του ιατρείου αντιμετωπίζονται περιστατικά με ανάγκες βραχείας νοσηλείας, περίπου 5 το μήνα. Στο πλαίσιο του θεσμού του ιατρού της εργασίας, ξεκίνησαν οι πρώτες επισκέψεις στους χώρους εργασίας του πανεπιστημίου. Επιπλέον, εκτός από τις ιατρικές υπηρεσίες, παρέχονται και διοικητικές, όπως θεωρήσεις βιβλιαρίων του προσωπικού και των φοιτητών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, καθώς και εκδόσεις ιατρικών βεβαιώσεων.

Ο χώρος που στεγάζει το ιατρείο του πανεπιστημίου βρίσκεται στο υπόγειο του Κτιρίου Διοίκησης, ενώ αρμόδιος για την επικοινωνία και επιστημονικά υπεύθυνος είναι ο ειδικός ιατρός γενικής ιατρικής και διδάκτωρ του Πανεπιστημίου της Χαϊδελβέργης Γεώργιος Γεωργιάδης.

Χρήσιμα τηλέφωνα: 2310 995500 και 6975 933549.

Το Τ.Ε.Φ.Α.Α. στερήθηκε έναν άξιο άνθρωπό του

Γιώργος Αμπατζίδης,
καθηγητής του Τ.Ε.Φ.Α.Α.

Στις 14 Ιανουαρίου έφυγε ξαφνικά ο **Γιώργος Αμπατζίδης**, εν ενεργεία καθηγητής του Τ.Ε.Φ.Α.Α. Η απώλεια βύθισε το διδακτικό και διοικητικό προσωπικό και τους φοιτητές σε μεγάλη θλίψη όχι μόνον επειδή ήταν ένας σπουδαίος καθηγητής και δάσκαλος αλλά ήταν και σπουδαίος άνθρωπος. Ευγενής, προσίτος, δίκαιος με καλλιέργεια χαρακτήρα και βαθιά μόρφωση.

Η διδασκαλία του ήταν υποδειγματική, ήξερε πολύ καλά το αντικείμενο του, αθλητικές κακώσεις, όπως και τη νέα τεχνολογία για τις ανάγκες των ομιλιών του και του μαθήματος.

Γεννήθηκε το 1948 στη Θεσσαλονίκη από γονείς φιλόλογους, γι' αυτό αγάπησε με πάθος την ελληνική γλώσσα. Δημοτικό και γυμνάσιο τελείωσε στο Πειραματικό του Α.Π.Θ. Στην Ιατρική Σχολή πέρασε το 1967 και απεφοίτησε το 1973. Εργάστηκε στο Εργαστήριο Βιολογίας της Ιατρικής Σχολής και στη χειρουργική του ΑΧΕΠΑ. Πήρε ειδικότητα ορθοπαιδικής το 1980. Το 1990 εκλέχθηκε επίκουρος καθηγητής φυσιολογίας στο Τ.Ε.Φ.Α.Α. και το 1995 έγινε αναπληρωτής καθηγητής αθλητικών κακώσεων, μάθημα πολύ χρήσιμο για το τμήμα. Από το 2000 μέχρι τις 14 Ιανουαρίου 2008, αποφράδα ημέρα για το τμήμα, υπηρέτησε ως καθηγητής.

Υπήρξε αναπληρωτής πρόεδρος Τ.Ε.Φ.Α.Α. και μέλος διαφόρων επιτροπών. Σ' όλα επιδείκνυε ζήλο και εργατικότητα. Η θαυμασία του οικογένεια, η γυναίκα του Νένα και τα δυο του παιδιά Εύα και Γιάννης ήταν η αδυναμία του. Είχε και μια άλλη αδυναμία που του έδινε χαρά και γαλήνη, το σπίτι στην ακροθαλασσιά στην Χαλκιδική. Λάτρευε τη φύση και τα λουλούδια, ίσως επειδή γεννήθηκε την Πρωτομαγιά.

Αυτός ο άνθρωπος που δεν ήθελε να κάνει κακό σε κανένα, που υπέφερε στην αδικία, που ποτέ δεν καταχράστηκε την εξουσία του καθηγητή, δεν είναι πια κοντά μας. Ο θάνατος μάς στερεί από μια πολύτιμη φυσική παρουσία, δεν μας στερεί όμως από ένα φωτεινό παράδειγμα και μια γλυκιά διαρκή ανάμνηση και σκέψη για τον αγαπητό μας φίλο και συνάδελφο.

Α.Φ.

?????????????	1	Έρευνα, γνώση, διδασκαλία	34
Νέοι πονοκέφαλοι στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	2	Από τις γιγαντομαχίες στις οικολογικές ανιρρορροπίες και στη φοβερή εφηβεία.....	37
Α. Μανιτάκης: Τίμησαν το δάσκαλο, το συνταγματολόγο, τον ενεργό πολίτη	6	Οι εξελίξεις στη βιοτεχνολογία απαιτούν διεπιστημονική θεώρηση.....	40
Επαγγελματικό και επιστημονικό στήριγμα για κάθε φοιτητή και απόφοιτο	8	Ποιος είπε «νους υγιής εν σώματι υγιεί» οι Έλληνες ή οι Λατίνοι;	44
Ο Συνήγορος του Φοιτητή	10	Σενάρια προσέγγισης μουσικής και κατασκευών	47
«Οδηγός» για άτομα με προβλήματα όρασης.....	11		
ΤΟ ΘΕΜΑ: Α.Π.Θ.: ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ.....	13-49	Διαφήμιση και πολιτεία	50
Από τον εκπαιδευτικό δημοτικισμό του 1925 στις προκλήσεις του 21ου αιώνα	14	Ελεύθερος χρόνος των νέων στην Ελλάδα	52
Εν πορεία προς την Ιθάκην	18	Ο «Ιάσων» ταξιδεύει στον Πόντο	54
Το Θεμέλιο	22	Διεθνείς συνεργασίες	55
Το Α.Π.Θ. της γνώσης, της αυτογνωσίας και της καθημερινότητας	23	Ειδήσεις από το Α.Π.Θ.	58
Εκπαίδευση και δημοκρατικοί μετασχηματισμοί στο Α.Π.Θ. και στην πόλη	26	Διακρίσεις	61
Η αρχαιολογία της γνώσης ως γνωστικός κλάδος των ανθρωπιστικών σπουδών	28	Συνέδρια - εκδηλώσεις	63
Η εκκωφαντική σιωπή της πνευματικότητας	32	Τέχνες - πολιτισμός	65
		Τιμητικές εκδηλώσεις	67
		Ειδήσεις από το Α.Π.Θ.	68

- Το περιοδικό διευθύνεται από συντακτική επιτροπή

Πρόεδρος: **Αθανασία Τσατσάκου**, αντιπρύτανης, καθηγήτρια του Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας & Φιλολογίας

Μέλη: **Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη**, καθηγήτρια του Τμήματος Φιλολογίας
Δημήτρης Αραβαντινός, αναπλ. καθηγητής του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών
Δέσποινα Βώκου, καθηγήτρια του Τμήματος Βιολογίας
Ηλίας Ελευθεροχωρινός, καθηγητής του Τμήματος Γεωπονίας
Βασιλική Κουζιώρη, διοικητική υπάλληλος Τμήματος Κληροδοτημάτων
Παναγιώτα Κραββαρίτου, καθηγήτρια του Τμήματος Νομικής
Στέλλα Λάββα, επίκ. καθηγήτρια του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών
Άννα Παναγιωταρέα, αναπλ. καθηγήτρια του Τμήματος Δημοσιογραφίας και Μ.Μ.Ε.
Ευαγγελία Τρέσσου-Φατούρου, αναπλ. καθηγήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης
Νικόλαος Τσινίκας, καθηγητής του Τμήματος Αρχιτεκτόνων
Ελένη Χοντολίδου, επίκ. καθηγήτρια του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής
Δημήτριος Χριστοδούλου, αναπλ. καθηγητής της Ιατρικής Σχολής

Συντονιστής: **Νικόλαος Τσακίρης**, Ε.Ε.Δι.Π. II του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών

Ρεπορτάζ: **Δημήτρης Κρασιώτης**, φοιτητής του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών

Φωτογραφίες: **Δημήτρης Τρωγαδής**, φοιτητής του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών

Σχεδιασμός εξωφύλλου: **Ελένη Μαραγκουδάκη**, φοιτήτρια του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών

Ηλεκτρ. σελιδοποίηση-φίλμ: **θέμα**, Κων/νος Κωτούλας & Σια Ε.Ε., Κερασούντος 46, τηλ. 2310/421405

Εκτύπωση: ΧΡΩΜΟΤΥΠ Α.Ε., 17ης Νοέμβρη 73, τηλ. 2310/951620

Διεύθυνση επικοινωνίας: Γραφείο Τύπου Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Κτίριο Κ. Καραθεοδωρή (πρ. Διοίκησης)
Πανεπιστημιούπολη Α.Π.Θ., 54124 Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310/996778, φαξ: 2310/996730

- Κείμενα για δημοσίευση γίνονται δεκτά, εφόσον είναι ενυπόγραφα και εγκρίνονται από τη συντακτική επιτροπή. Τα κείμενα δεν επιστρέφονται.
- Επιτρέπεται κάθε αναδημοσίευση, με υποχρέωση αναφοράς του περιοδικού ως πηγής.

Τα προηγούμενα τεύχη της «Πανεπιστημιούπολης» μπορεί να αναζητήσει όποιος επιθυμεί στην ιστοσελίδα του Α.Π.Θ. στη διεύθυνση:
www.auth.gr/admin/services/publications/index_el.html